Naim Tirali'nin Hayatı ve Eserleri

Esra Resuloğlu

Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Türk Dili ve Edebiyatı dalında Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2015
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Serhan Çiftçioğlu
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdür Vekili

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Gülseren Tor
Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımdan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul Aydın
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1.Prof. Dr. Oğuz Karakartal

2. Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul Aydın

3. Yrd. Doç. Dr. Mihrican Aylanç

ABSTRACT

Six different story books, three books containing his articles, one translation book and a travel writing book of Naim Tirali is examined within this thesis. Thus, we aimed to reveal this aspect and the productiveness of the writer who is known more as a story writer in our Turkish literature.

When all books of Naim Tirali are examined, it is viewed that he had made significant contributions to the Turkish literature in terms of stories, articles, travel notes and translation.

Key Words: Naim Tirali, Turkish Literature in Republican Period, Story, Publications, Journalism

ÖZ

Bu çalışmamızda, Naim Tirali'nin altı ayrı hikâye kitabı, makalelerinin yer aldığı üç kitap, bir çeviri kitabı ve bir de gezi yazısı kitabı incelenmiştir. Böylelikle, edebiyatımızda daha çok hikâye yazarı olarak bilinen Naim Tirali'nin, hem bu yönü, hem de diğer yazı türlerindeki verimliliğini ortaya çıkarmaya çalıştık.

Naim Tirali'nin bütün kitapları incelendiğinde, başta hikâye olmak üzere, makale, gezi yazısı ve çeviri alanında Türk edebiyatına önemli katkılar yaptığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Naim Tirali, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Hikâye, Basın-Yayın, Gazetecilik.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmam sırasında bana yardımcı olan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul Aydın'a, yine kıymetli tecrübelerinden faydalandığım Yrd. Doç. Dr. Gülseren Tor'a, sabırla sorularımı cevaplayan ve her konudaki yardımımıza koşan Öğt. Gör. Evrim Dalyan'a, maddî manevî yardımlarını benden asla esirgemeyen anne ve babama, diğer aile büyüklerime ve Naim Tirali'nin sevgili ailesine teşekkürü bir borç bilirim.

ÖNSÖZ

1930'lu yıllardan sonra Türk hikâyeciliğine birçok yeni isim katılmıştır. Bu isimlerden biri de Naim Tirali'dir. Naim Tirali, yazarlığın yanı sıra, başarılı bir gazeteci ve politikacıdır. Çıkardığı gazete ve dergiler, basın tarihimizde önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışmamızın temel amacı, Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Naim Tirali'nin hikâye, makale, gezi yazısı ve çeviri türünde olan başarılarını ortaya çıkarmak ve yazarın diğer iki önemli mesleğini, gazeteci ve politikacı kişiliğini aydınlığa kavuşturmaktır.

Çalışmamızın birinci bölümünde, yazarın hayatı, yazarlığı, politikacılığı, gazeteciliği ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, hikâyecilik yönü üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde, yazarın altı hikâye kitabı incelenerek; altı ana başlık altında değerlendirilmiştir. Hikâyelerin kısa özetleri yapılarak, alt temalara ayrılmıştır. Ardından hikâyeler, şahıs kadrosu, zaman, mekân ve anlatıcı başlıkları altında değerlendirilmiştir. Dördüncü bölümde, makale türü hakkında genel bilgi verilmiş ve yazarın üç makale kitabı incelenmiş ve bu makaleler temalarına göre sınıflandırılmıştır. Beşinci bölümde yazarın gezi yazısı kitabı incelenmiştir. Altıncı bölümde, çeviri türü hakkında genel bilgi verilerek yazarın çeviri kitabı ele alınmıştır. Sonuç bölümünde ise, hazırladığımız tüm çalışmaların genel bir haritası çıkarılarak bir değerlendirme yapılmıştır.

Bunların dışında, "Ekler" bölümünde, Naim Tirali'nin 10 Ekim 1945 yılında, halaları Naime ve Ünsiye'ye, kendi el yazısı ile yazdığı iki mektubu ve yazarın, Sait Faik Abasıyanık, Kenan Harun ve Behçet Necatigil ile olan fotoğrafı yer almaktadır.

Aileme

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT iii

ÖZ iv

TEŞEKKÜR v

ÖNSÖZ vi

İÇİNDEKİLER viii

KISALTMALAR xi

1 NAİM TİRALİ'NİN HAYATI 1

1.1 Ailesi ve Çocukluğu 1

1.2 Öğrencilik Yılları ve Basın Hayatına Girişi 3

1.3 Askerlik Dönemi ve Siyasete Girişi 5

1.4 Hapishanede Geçen Ayları ve Milletvekilliği Dönemi 7

1.5 Yeniden Hikâye Yazmaya Başlaması 9

1.6 Vefatı 11

1.7 Sanat Anlayışı 11

1.8 Eserleri ve Yazar Adına Düzenlenen Hikâye Ödülleri 14

2 GİRİŞ 16

3 HİKÂYELERİN İNCELENMESİ 20

3.1 Park 21

3.1.1 Eser Hakkında 21

3.1.2 Park'taki Hikâyelerin Özetleri 21

3.2 Yirmibeş Kuruşa Amerika 27

3.2.1 Eser Hakkında 27

3.2.2 Yirmibeş Kuruşa Amerika'daki Hikâyelerin Kısa Özetleri 27

3.3 Aşka Kitakse 30
3.3.1 Eser Hakkında 30
3.3.2 Aşka Kitakse'deki Hikâyelerin Özetleri 31
3.4 Piraziz Nere Berlin Nere 34
3.4.1 Eser Hakkında 34
3.4.2 Piraziz Nere Berlin Nere'deki Hikâyelerin Özetleri 35
3.5 Aşk Dediğin 38
3.5.1 Eser Hakkında 38
3.5.2 Aşk Dediğin'deki Hikâyelerin Özetleri 39
3.6 Çılgınca Şeyler 45
3.6.1 Eseri Hakkında 45
3.6.2 Çılgınca Şeylerdeki Hikâyelerin Özetleri 46
3.7 Temalar 49
3.7.1 Hayat ve İnsan 49
3.7.2 Aşk 55
3.7.3 Cinsellik 58
3.7.4 Siyaset 60
3.7.5 Sanat 64
3.7.6 Memleket Sevgisi 65
3.7.7 Aile Sevgisi 67
3.8 Şahıs Kadrosu 68
3.9 Zaman 86
3.10 Mekân 94
3.11 Bakış Açısı ve Anlatıcı 104
3.12 Dil ve Üslûp 105

4 MAKALELERİN İNCELENMESİ 108

4.1 Naim Tirali'nin Makale Kitapları 109

5 GEZİ YAZILARININ İNCELENMESİ 115

6 ÇEVİRİLERİN İNCELENMESİ 120

7 SONUÇ 123

KAYNAKÇA 125

EKLER 133

Ek 1: Naim Tirali'nin 1945 yılında Galatasaray Lisesi'nde okurken, Naime ve Ünsiye halalarına, kendi el yazısı ile yazdığı bir mektup. 134

Ek 2: 1947 yılında Sait Faik Abasıyanık, Behçet Necatigil, Naim Tirali ve Kenan Harun'un, Park kitabının ilk baskısını incelerken çektirdikleri bir fotoğraf. 136

KISALTMALAR

C.	cilt
Nr.	Numara
s.	sayfa

Bölüm 1

NAİM TİRALİ'NİN HAYATI

1.1 Ailesi ve Çocukluğu

Naim Tirali, 25 Aralık 1925 tarihinde Giresun'da doğmuştur. Nüfus kayıtlarındaki adı Naim Şafak Tirali'dir. Naim Tirali'nin mensup olduğu Tiralizadeler[1], Piraziz'in[2] önde gelen ailelerindendir. Bu aile, Karadeniz bölgesine uzun yıllar önce asayişi sağlamak için yerleştirilir. Ailenin büyük reisi Emin Ağa'ya Padişah II. Mahmud tarafından "ayanlık" payesi verildiğine dair 2 Mart 1835 (2 Zilkade 1250) tarihli bir berat bulunmaktadır. Emin Ağa elindeki bu ayanlık belgesine göre padişahlık yetkilerine sahiptir. Affetme, muhakeme etme, cezalandırma, ve istediği kişiye yer verme haklarını elinde bulundurur. Tiralizadeler, bu sayede XVIII. yüzyılın sonlarında Pazarsuyu[3] ve Piraziz'de büyük nam salarlar. Emin Ağa'nın dedeleri, Karadeniz bölgesini korumak ve Rusların Karadeniz'e inmelerine engel olmak için kendi kurdukları birliklerle Ruslar'a karşı uzun süre mücadele ederler. Ayrıca Karadeniz bölgesinde çıkacak olan herhangi bir isyanı da bastırmakla görevlidirler. Naim Tirali'nin bu konulara dair tespitlerinden biri şöyledir:

"Meselâ Rize'de bir isyan çıkmış, Tiraliler'e havale etmişler. O zaman imparatorluk şartları içerisinde sahip oldukları teba ile gidip Rize'de isyanı

[1] Yüksel, Ayhan-Yeşilot, Okan (2012), *Giresun'da İz Bırakanlar,* Giresun 2012, Giresun Valiliği, s. 146-154.
[2] Piraziz, Giresun ilinin bir ilçesidir. Eski ismi Abdal'dır. Bu ismin Abdal Musa'dan veya yöreye yakın Güvenç Abdal/Kargın ocağından Şeyh İdris ve Pir Aziz'den geldiği sanılmaktadır.
[3] Pazarsuyu, Giresun ilinin Bulancak ilçesine bağlı bir köydür.

bastırıyorlar. Rize'de isyanı çıkaran Tuzcuoğulları galiba. Onlar da oranın ağası. Onların konaklarından alınan bir tavan veya kapı motifi son zamanlara kadar saklanıyordu." (Tirali, 1989)

Emin Ağa'dan sonra Yavuz Ali, ondan sonra da Ali Ağa sırayla bu görevi üstlenirler. Ali Ağa, Naim Tirali'nin dedesi olan Hasan Bey'in kayınpederidir. Aynı zamanda Hasan Bey, Ali Ağa'nın da yeğenidir. Ali Ağa, eşkıya Micanoğlu tarafından kaçırıldığında yeğeni Hasan Bey, gerekli altını bularak amcasını kurtarır. Tiralizade Hasan Bey'in asıl görevi, Türk Hava Kurumu İdare Meclisi Azalığı ile Cumhuriyet Halk Fırkası Giresun Reisliği'dir. Hasan Bey'in annesi, Meclisi Mebusan'a Fatsa temsilcisi olarak katılan Hazinedar ailesinden Naim Bey'in kız kardeşidir.

Hasan Tirali'nin eşinin adı Nafiye'dir. Nafiye Hanım ile evliliğinden dört çocuğu olur. Bunlar; Abdullah Tirali (Naim Tirali'nin babası), Hatice Tirali, Naime Tirali (Naim Tirali'nin halası ve kaynanası) ve Ünsiye Tirali'dir. Naim Tirali'nin babası Abdullah Bey, Kurtuluş Savaşı sıralarında azınlıkların ülkeden ayrılmasıyla boşalan binaları satın alır. Tam da bu yıllarda, çok zengin mal varlığı olan toprak ağası Hacı Emin Efendi adında saygın bir kişi ile komşu olurlar. Bu komşu ilişkisinden büyük bir dostluk doğar. Hacı Emin Efendi çalışkan ve dürüstlüğüne güvendiği dostu Hasan Bey'in oğlu Abdullah Bey'e kızı Asiye Hanım'ı vermek ister. Abdullah Bey'in ailesi ise, dışarıdan kız alıp vermeye karşıdırlar. Abdullah Bey'in Asiye Hanım ile evlenmek istemesi üzerine ise, sülalede devam eden bu katı kural yıkılmış olur. Asiye Hanım ile Abdullah Bey'in evliliği üzerine, Hacı Emin Efendi ile olan dostlukları daha da pekişmiş olur. Abdullah Bey'in bu güzel evliliğinden üç çocuğu dünyaya gelir. Bunlar; Naim Tirali (1925), Kenan Tirali (1927) ve Ahmet Kaya Tirali (1932)'dir. Naim Tirali'nin ismi, halası Naime Hanım'ın ısrarı üzerine

adı Naim Şafak olarak konulur.[4] Tirali'nin çocukluğu Piraziz'de Hasan Bey Konağı'nda geçer.

1.2 Öğrencilik Yılları ve Basın Hayatına Girişi

İlkokulun ilk iki yılını Piraziz Merkez İlkokulu'nda, üçüncü sınıfı Giresun'da Necati Bey Okulu'nda, dört ve beşinci sınıfları Gazi Paşa İlkokulu'nda tamamlar. Tirali'nin daha çocukluk günlerinde yazı yazmaya merakı uyanır. Kitap okumayı ve yazmayı daha bu yaşlarda kendisine hobi edinir. Ailesinde, kitap ve yazıyla ilgilenen insan sayısı azdır. Kendi kendine edindiği bu davranış, yıllar geçtikçe onda alışkanlık hâline dönüşür. Fırsat buldukça dedesinin yazıhanesine gider ve orada bulunan daktilolar yardımıyla gazeteler çıkarmaya başlar. Naim Tirali, daha sonra bu konuyla ilgili, Ahmet Özer'le yaptığı konuşmada şunları söyler:

"Yazar olmanın yolu, sanırım öncelikle okumayı sevmekten geçer. Okumaktan hoşlanmayan bir kimsenin, yazmaya hevesleneceğini düşünmüyorum. O yüzden de yazma merakımdan önce, okuma merakım nasıl başladı acaba diye düşünüyorum. Evimizde kitap okumaya meraklı kimse yoktu. Sadece gazete okunurdu. İlkokulda ise, son sınıf öğretmenimiz Sayın Ahmet Oksal'ın, çarşamba günleri öğleden sonra bize öyküler okuması özellikle Ömer Seyfettin'den, beni çok etkilemiş olmalı." (Özer, 1987: 77-79)

Naim Tirali'nin dayısı Tahsin Bey'in Galatasaray Lisesi'nde okuması onun hayatında yeni bir dönüm noktası olmuştur.[5] Naim Tirali, 1937 yılında orta, lise için Galatasaray Lisesi'nde yedi yıl yatılı olarak okur. Bu dönem, onu edebiyatla tanıştıran en değerli yıllardır. Lisenin onuncu sınıfına geldiğinde gazete çıkarmaya başlar. Gazetenin haberlerini kendisi hazırlamaktadır. Arkadaşlarıyla birlikte gazete

[4] Bülent Tirali ve Eşi Esra Tirali ile yapılan 14 Ağustos 2014 tarihli görüşme.
[5] Kalyoncu, Cemal A. (2000), "İkinci Mahmud'dan Belgeli Ayan Reisi", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 24.

için desenler çizer ve konuyla ilgili fotoğraf ararlar. Naim Tirali, gazetenin yanı sıra, "*Genç Kalemler*" adını verdiği bir de edebiyat dergisi çıkarır. Bu dergiye Fransızca gazete de ekler.[6] Bu gibi faaliyetlerde aktif bir öğrenci olan Naim Tirali, arkadaşları arasında da oldukça popülerdir. Galatasaray Lisesi'nde edindiği samimi dostları arasında, Coşkun Kırca, İlter Türkmen, Adnan Bulak gibi dış işleri mensupları ile Hüsamettin Gökay gibi akademisyen arkadaşları da vardır.

Naim Tirali'nin, 7 Ağustos 1943'de "Konuk" adlı hikâyesi, o zamanlar haftalık yayınlanan *Yeşilgiresun* gazetesinde tefrika edilir.[7] *Yeşilgiresun* gazetesinin o dönemki sahibi olan Nuri Ahmet Şimşit ile Tirali'nin babası Abdullah Bey, Giresun İl Genel Meclisi'ndedirler. Naim Tirali, yazısının bu gazetede basılmasının sebebini, babası ile Ahmet Şimşit'in bu dostluğuna bağlar. Bu yüzden oldukça tedirgin olur. Yakın dostu Nihat Karaveli'nin yanına giderek durumu ona izah eder. Ardından beraberce Orhan Seyfi Orhon'un yanına giderler. Orhan Seyfi Orhon, o dönemde *Çınaraltı* adında bir dergi çıkarmaktadır. Tirali'nin Yeşilgireson'da çıkan yazısını okur ve çok beğenir. Ardından Tirali'ye kendi dergisinde de bu yazıyı yayınlamak istediğini söyler. Bunun üzerine Tirali'nin içine düşen sıkıntı bir anda ortadan kalkar. Yazısının gerçekten bir gazete ya da dergide basılmaya değer olduğunu görünce çok memnun kalır. Böylece, bir anlamda hikâyeciliği de tasdiklenmiş olur.[8]

Naim Tirali, Galatasaray Lisesi'nden 1945 yılında mezun olur. Aynı yıl mezun olduğu lisede iki ay "muallim muavinliği" yapar. Liseden sonra hukuk eğitimi almaya karar verir. Zaten ailesi de onun hukuk eğitimi almasını istemektedir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde yüksek öğrenimini tamamlar.

[6] Yüce, Sefa (2012), *Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, 266 s.
[7] Turşucu, Gencay (2001), "Gecenin İçinden", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 91-93.
[8] Kalyoncu, Cemal A. (2000), "İkinci Mahmud'dan Belgeli Ayan Reisi", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 24.

Üniversiteye başladığı dönemde gazeteciliğe de adım atar. 1947 yılında Galatasaray Lisesi'nden hocaları olan Cihad Baban ve Ziyad Ebüzziya vesilesiyle *Tasvir* gazetesinde stajyer muhabir olarak çalışmaya başlar. Gazeteciliğe oldukça ısınan Naim Tirali, samimi arkadaşı Ali Avni Öneş'in teklifi ile Giresun'da *Karadeniz Postası* adlı gazeteyi çıkarmaya başlar. Bu gazeteyi çıkarmasına babası Abdullah Bey'in verdiği sermaya büyük katkı sağlar. *Karadeniz Postası*'nın yayını iki yıl kadar devam eder. Bu gazetede, Naim Tirali'nin ilk dönem hikâyeleri de yer alır.[9] Daha sonra, 1950'nin başında *Büyük Doğu, Varlık*, *Yeditepe* ve *Yeni Adam* gibi dergilerde birçok hikâyesi yayımlanır. Ardından, yine aynı yıl lisansüstü eğitimi için Paris'e gider. Paris'te Metin Toker, Atilla İlhan, ve Lütfi Özkök gibi Türk arkadaşlarıyla görüşür. 1951 yılında ise, babasının vefatı üzerine öğrenimini yarıda bırakarak Türkiye'ye döner.[10]

1952'de İstanbul'da Yenilik Yayınevi'ni kurar. Devrin önemli şair ve yazarları olan Tarık Buğra, Suut Kemal Yetkin, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Oktay Akbal, Salah Birsel, Bedii Faik ve Nurullah Ataç'ın eserleri bu yayınevinde basılır. Yenilik Yayınevi'ne destek olması için *Yenilik* adlı bir dergi de çıkarmaya başlar. Bu dergi, 1954-1957 yılları arası 12 cilt ve 62 sayı olarak ömrünü tamamlamıştır. Yenilik Yayınevi, yaklaşık otuz civarında edebi değeri yüksek sayılabilcek kitap basmıştır.[11]

1.3 Askerlik Dönemi ve Siyasete Girişi

Naim Tirali, Tuzla'da altı ay uçaksavar eğitimi görmesinin ardından İzmir Ordu Basın Bürosu'nda askerliğini tamamlar.[12] Bir başka yazısında da yedek subaylık görevi için İzmir Temsil Bürosu'na tayin olduğundan bahseder. İzmir Ordu

[9] Tirali, Naim (1961), "Anadolu Gazeteleri ve Valiler", Karadeniz Postası, 8 Haziran.
[10] Bülent Tirali ve Esra Tirali ile yapılan 14 Ağustos 2014 tarihli görüşme
[11] Abdullah Tirali ile yapılan 5 Ağustos 2014 tarihli görüşme

[12] Kalyoncu, Cemal A. (2000), "İkinci Mahmud'dan Belgeli Ayan Reisi", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, Bulancak, nr. 16, Mart-Nisan, s. 24-25.

Basın Bürosu'nda gazeteci İlhan Enginle beraber askerliğini yapar. Yine bu dönemde İzmir'de olan Necati Cumalı, Besim Akımsar, Nahit Ulvi Akgün ve Sabahattin Batur gibi isimlerle dostluğunu pekiştirir.[13] Askerliğinin bitmesinin ardından halası Naime Tirali'nin kızı Günay Tirali ile dünya evine girer. Üç çocukları dünyaya gelir. Bunlar, Hasan Tirali, Emine Tirali ve Yavuz Tirali'dir.

Naim Tirali'nin ailesi siyasetle çok yakından ilgilenir. Piraziz'deki konakları dönemin en önemli siyaset adamlarını misafir eder. Bülent Ecevit, Ahmet Emin Yalman ve Adnan Menderes bu önemli kişilerin başında gelir.[14] 1957 yılında askerlik arkadaşı gazeteci İlhan Engin'in CHP merkez adaylıklarından birini teklif etmesi üzerine bir an düşünür. Daha sonra, Manisa ilinden adaylığını koyar. Bu konuyla ilgili olarak, "neden kendi memleketi değil de, Manisa'dan diye" düşünenlere de açıklamasını şu cümlelerle yapar:

"CHP'nin en sağlam göründüğü illerin birinden adaylığımın konulmasını istemek gibi bir açıkgözlülük yapmayı ya da ille şu vilayet olsun diye ısrar etmeyi tümden yersiz görüyordum. Bu yüzden adı geçen illerden, İlhan Engin de orada diye, Manisa'yı seçtim." (Tirali, 1998: 74).

Manisa, Naim Tirali'nin daha önceden birkaç kez görmüş olduğu bir ildir. Adaylığını ortaya koyduktan sonra, daha önceki senelerde bu ilin hangi partiye oy verdiğini araştırır. Bu araştırma sonucunda CHP'nin bu ilden kazanacak olmasına ihtimal vermez. Çünkü Manisa, 1954 seçimlerinde milletvekillerini DP'den seçmiştir. Bu durum, Naim Tirali'yi aslında sevindirir. Çünkü CHP tarafından kazanılması çok güç görünen bir ilin adayı olmuş olacaktır. Eğer kazanırlarsa zoru başaracaklar, kaybederlerse de ellerinden geleni yapmış olmanın gönül rahatlığı

[13] Yüce, Sefa (2012*), Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s. 36.
[14] Kalyoncu, Cemal A. (2000), "İkinci Mahmud'dan Belgeli Ayan Reisi", Aksiyon, nr. 44, İstanbul, s. 309.

içinde diğer işlerine geri döneceklerdir. Naim Tirali, bu düşünceler içerisinde Manisa'ya doğru yolculuğa başlar. İlhan Engin onu Manisa'da karşılar. Ardından Tirali'yi oradaki partililerle tek tek tanıştırır. Daha sonra, Şemsi Çelebi ve Naim Tirali Hamidiye köyüne doğru yola çıkarlar. Bu köy Tirali'nin, ilk siyasal konuşmasını yaptığı yerdir.[15] Konuşmalarında CHP'ye oy verin cümlesini kullanmak yerine köylüye oy vermenin ne olduğunu, kimlere oy verilmesi gerektiğini, hürriyetin önemini, rejim konusunu anlatır. Burada köylünün ilgisi, Tirali ve arkadaşlarının oldukça hoşuna gider. Manisa'nın köylerini ve ilçelerini tek tek dolaşırlar. CHP'ye olan ilgiden oldukça memnun kalırlar. Bütün bu koşuşturmacanın arasında, eşinin doğum için hastaneye kaldırıldığını öğrenir ve ertesi sabah İstanbul'a döner. Aynı gün içinde hem eşi ve oğlunu hem de Asya gribinden hastalanan annesini ziyaret eder. Bir günlük bu aranın ardından tekrar Manisa'ya dönerek işinin başına geçer. Adnan Menderes ve İsmet İnönü de Manisa iline gelerek parti başkanları olarak konuşma yaparlar. Naim Tirali'nin on sekiz günlük Manisa macerası, olumsuz sonuçlanır ve CHP Manisa'da milletvekili çıkaramaz. Fakat Naim Tirali, insanlara milletvekili seçmenin ne demek olduğunu öğretmiş bir aday olarak gelecek seçimler için umutludur.[16]

1.4 Hapishanede Geçen Ayları ve Milletvekilliği Dönemi

Naim Tirali, aynı zamanda yazı işleri müdürlüğünü de yaptığı *Vatan Gazetesi'*nde, Amerikalı gazeteci Pulliam'ın,[17] dönemin Başbakanı Adnan Menderes'i eleştiren "On İkiye Çeyrek Var" adlı yazısını yayımlaması üzerine 24

[15] Tirali, Naim (1998), *Aşka Kitakse*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 77.
[16] Tirali,Naim (1998), *Aşka Kitakse*, Yön Yayınları,İstanbul, s. 72-99.
[17]Pulliam Davası, 1958 yılı ortalarında Türkiye'ye gelen, Eugene Pulliam adında Amerikalı bir gazetecinin neden olduğu bir davadır. Pulliam, Türkiye'deyken dönemin başbakanı Adnan Menderes ile görüşme talebinde bulunur. fakat Menderes parti işleri ile meşgul olduğu için görüşme bir türlü gerçekleşemez. Ardından ülkesine dönen Pulliam, "On İkiye Çeyrek Var" isimli bir makale yayımlar. Bu makalede DP hükümetini eleştirir. Bu makalenin çevirisi Türkiye'de birçok dergi ve gazetede yayımlanır.

Temmuz 1959 yılında on altı ay hapis cezasına çarptırılır. *Vatan gazetesi* ise bir ay kapatılır. Cezaevine gireceğini öğrendiği zamanki duygularını 'Giderayak' adlı makalesinde okuyucusu ile samimi bir şekilde paylaşır.[18]

Naim Tirali, 12 Şubat 1960 tarihinden itibaren, Bulancak Cezaevi'nde yüz bir (101) gün tutuklu kalır.[19] Bu tutukluluğun ardından, 27 Mayıs Darbesi günü serbest bırakılır.

Naim Tirali, 27 Mayıs sabahı özgür kalmasının ardından içeride kaldığı dönemleri ve yeniden göreve başlamanın mutluluğunu "Yeniden Başlarken" adlı yazısıyla okuyucuya aktarır.[20]

Naim Tirali'nin, cezaevinde kaldığı süre içinde birçok şey değişikliğe uğrar. Türk Silahlı Kuvvetleri, yönetimine el koyar ve DP hükümetini görevden alır. Memleketin gündeminin sıkça değiştiği günlerde, Tirali kendisini politikanın içinde bulur. Naim Tirali, daha sonra bu konuyla ilgili, Remzi Mamaşoğlu'yla yaptığı konuşmada şunları söyler:

"Politikaya atılışım daha önceden düşünülmüş bir hareket değildir. Gazeteciliğin kaçınılmaz gereğine, bir de Giresun'da aile olarak politikadan hiç uzak kalmamış olmamıza (Dedem CHP başkanlığı, babam CHP yönetim kurulu üyeliği, kardeşim DP ilçe başkanlığı görevlerinde bulunmuşlardı daha önce) bağlamak yerinde olur." (Mamaşoğlu, 1989: 71-73)

Naim Tirali, 26 Ekim 1961, 22 Ekim 1965 tarihleri arasında Giresun CHP'den milletvekili seçilerek meclise girer. Milletvekilliği süresince Dünya

[18] Tirali, Naim (2000), "Giderayak", *Şapkasını Yiyen Bakan*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 265-267.
[19] Kılıç, Arslan (1999), "İnsanoğlundan Ümit Kesilmez", [Nakleden: Naim, Tirali (2000), *Şapkasını Yiyen Bakan*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 5-10.]
[20] Tirali, Naim (2000), "Yeniden Başlarken", *Karanlığa Işık Tutmak*, Yön Yayınları, Birinci Basım, İstanbul, s. 9-10.

Parlamentolar Birliği Türkiye Grubu Başkanlığı ve CHP Meclis Grubu Onur Kurulu Üyeliği yapar.[21]

Naim Tirali, parlementerliği sırasında Giresun için yapılması gereken her şeyi yaptığına inanır. Tirali, Doğu Karadeniz bölgesinin başlıca ürünü olan 'fındık' sorununu meclise taşır. Dünyanın en lezzetli ve en namlı fındığının yetiştiği bu bölgede, fındıktan başka ürün yetiştirmek toprağın verimsizliği yüzünden imkânsız sayılır. Bölgenin bu özelliğinin dikkate alınmasını ve diğer bölgelerde fındık dikiminin teşvik edilmemesi gerektiğini her fırsatta meclise taşıyan Naim Tirali'nin Giresun'a önemli katkıları olur. Tirali'nin 'fındık' konusundaki çalışmaları sayesinde bölgede o dönem mahsul çok bol çıkar. Fındık mahsulünün bolluğu karşısında Fiskobirlik'in[22] depolama konusunda güçlük çektiğini gören Tirali, Piraziz'deki evinin bahçesini hiçbir ücret talep etmeden Fiskobirlik emrine verir. Naim Tirali'nin, 'fındık' üretimine destek olması ve bu konuyu meclise taşıması sayesinde 1964 yılında Fındık üretimi, yurdumuzda o zamana kadar görülmeyen rekor bir seviyeye ulaşarak 200 milyon kiloyu aşar.[23]

Naim Tirali, milletvekili iken yapmak isteyip de yapamadığı bir şeyin söz konusu olmadığını söyler.[24] 1965 yılı sonunda milletvekilliği görevini tamamlayarak tekrar tam olarak bırakamadığı gazetecilik mesleğine geri döner.

1.5 Yeniden Hikâye Yazmaya Başlaması

Naim Tirali, 1981-1982 yılları arasında gazetecilik mesleğini sonlandırmasının ardından, otuz yıl boyunca ara verdiği hikâye yazma işine geri döner.[25] 1982 yılında

[21] Yüksel, Ayhan-Yeşilot, Okan (2012), "Giresun'da İz Bırakanlar", Giresun Valiliği, İstanbul, nr. 20, s. 153.
[22] Fiskobirlik, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'nin kısa adıdır.
[23] Tirali, Naim (1962), "Naim Tirali'nin Millet Meclisi Konuşmaları Fındık Dikiminin Sınırlandırılması", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, s. 60-63.
[24] Mamaşoğlu, Remzi (1989), "Gazeteci, Politikacı ve Öykücü Naim Tirali", Giresun Dergisi, Nr. 13, Giresun, s. 71-73.

geçirdiği ilk kalp rahatsızlığı Tirali'nin, "by-pass" ameliyatı olmasını gerektirir. Amerika'da ameliyatın başarı ile geçmesi sonucu hikâye yazmaya geri dönmeye karar verir.[26]

Naim Tirali'nin, ameliyattan sonra yazdığı hikâye kitabı *Piraziz Nere Berlin Nere*'de yer alan "Yoğun Bakım", "Atlantik Uçuşu" ve "Polanyalı Oda Arkadaşım" adlı hikâyeler, doğrudan doğruya onun kalp ameliyatı ile ilgili hikâyelerdir.[27] Yazamadığı otuz yıl içinde biriktirdiği tüm anılarını ve gözlemlerini bu dönem içerisinde kaleme alır. Sağlığı el verdiği ölçüde de yazmaya devam eder. O dönem içindeki hikayeleri için 'daha dinamik' ve 'daha gerçekçi' tanımını kullanır.

Naim Tirali, bu dönem içerisinde Giresun ve İstanbul şehirleri arasında mekik dokur. Bu iki şehir, onun hikâyelerine büyük destek verir. Yazın serinlemek ve daha rahat çalışabilmek için gittiği memleketi Giresun'da hem fındık işleriyle, hem de arazilerinin mahkeme işleriyle ilgilenir.[28] Hatta arazilerini koruyabilmek için avukatlık mesleğine geri dönerek kendi davalarında avukat yine kendisi olur.[29] Bu davaların olması nedeniyle de yazarın son dönemleri oldukça hareketli geçer.

---

[25] Özyalçıner, Adnan (1989), "Öykücülüğünün Kırkıncı Yılında Naim Tirali ile Konuşma", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 80-81.

[26] Özer, Ahmet (1996), "Gazeteci-Yazar Naim Tirali", *Sordum Söylediler,* Anadolu Sanat Yayınları, İstnabul, s. 104-110, 240 s. Naim Tirali, bu konuyla ilgili olarak bir röportajında Firdevs Probinson'a şöyle söyler: "1945'lerde başladı gazeteciliğim, 1981 ya da 1982'de son buldu. Böylelikle politika ve özellikle de gazetecilik, beni hikaye yazmaktan yıllarca uzak tuttu. Nasıl oldu da yeniden, otuz yıl aradan sonra hikayeye dönebildim? Rahatsızlandım. Bir kalp rahatsızlığı seksen iki yılında ilk kez bir bypass ameliyatı geçirmemi gerektirdi. O bypass ameliyatımda, tuhaftır, ayıldığım zaman, müthiş sevinçli hissettim kendimi. Kendi kendime de bundan sonra yazmak için yaşamalıyım, hikaye yazmalıyım diye söz verdim." (Probinson, 1987: 74-75).

[27] Tirali, Naim (2000), "Olduğu Gibi ya da Yaşama Felsefesinden Yaşam Gerçeğine", Türk Dili Dergisi, nr. 79, s. 44-50.

[28] Naim Tirali ve ailesinin toprakları, eski yıllardan beri işlenmesi için bazı kişilere verilir. Giresun yöresi toprağı işleyen ve kullanan bu kişilere 'Yarıcı' adını verir. Zaman geçtikçe Yarıcılar, toprakları sahiplenmeye ve Tiralizadelere başkaldırmaya kalkarlar. Bunun üzerine avukat olan Naim Tirali, hiç yapmadığı mesleğini icra etmeye başlayarak Yarıcılara karşı bir hukuk mücadelesi başlatır. Kendi davalarına bizzat kendisi avukat olarak girer. Ömrünün son zamanlarını mahkemelerle, davalarla uğraşmakla geçirir.

[29] Dursun, Tarık (2000), "Naim Tirali Düşçübaşımız", *Şapkasını Yiyen Bakan*, Yön Yayıncılık, s.271-279.

1.6 Vefatı

Naim Tirali, kalp rahatsızlığı nedeniyle üç defa ameliyat geçirir. Bu ameliyatlar onun bedenini oldukça fazla sarsar. Kalp rahatsızlığının yanı sıra, son zamanlara doğru, yazar bir de Parkinson hastalığına yakalanır.[30] Bu hastalık Naim Tirali'nin, yumuşak tavırlarını oldukça sertleştirir ve hareketlerinin yavaşlamasına sebep olur. Her daim gülümseyen yüzü, donuk, anlamsız bir çehreye dönüşür.

Naim Tirali, 25 Mayıs Pazartesi günü 2009 yılında, İstanbul'da tedavi gördüğü hastanede hayata gözlerini yumar. Tirali için 27 Mayıs günü, Caddebostan Kültür Merkezi'nde bir cenaze töreni düzenlenir. Edebiyat ve medya dünyasından birçok isim cenazeye katılır.[31] Daha sonra naaşı defnedilmek üzere memleketi Giresun'un, Piraziz ilçesine götürülür. Burada Ayıkaşa Mahallesi'ndeki aile mezarlığında toprağa verilir.

Naim Tirali, Türkiye Yazarlar Sendikası, PEN Yazarlar Derneği[32] Gazeteciler Cemiyeti, Galatasaray Divan ve Anadolu Kulübü, Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu[33] üyeliklerinde bulunmuştur. Ayrıca, 1960'larda Türkiye Gazete Sahipleri Sendikası İkinci Başkanlığı, 1970'lerde ise Ankara Gazete Sahipleri Sendikası İkinci Başkanlığı yapmıştır. 1972 yılından itibaren de Basın Şeref Kartı sahibi olmuştur.

1.7 Sanat Anlayışı

Naim Tirali'nin, yazmaya merakı okul kitaplarıyla tanışmasıyla başlar. Şiir yazmayı hiç düşünmez ve denemez. 1943 yıllarında daha lisedeyken hikâyeleri yayımlanmaya başlar. Bu da onun hayatının dönüm noktası olur. Yazmak artık Tirali'nin en önemli görevidir.

---

[30] Yavuz, Hilmi (2009), "Naim Tirali İçin", Zaman, 3 Haziran.
[31] Vatan Gazetesi, "Naim Tirali'ye Veda", 28 Mayıs.
[32] Kalyoncu, Cemal A. (2000), "İkinci Mahmud'dan Belgeli Ayan Reisi", Aksiyon Dergisi, S. 44, 4 Kasım, İstanbul, s. 309.
[33] Sipahioğlu, Emin (1962), "Naim Tirali İle Bir Konuşma", Yeditepe, nr. 75, İstanbul, s. 11.

Naim Tirali, hikâye ya da günlük biçiminde yazdığı yazılarında genellikle, kendinden ya da yakın çevresinden söz eder. Eserlerinde kimi zaman dinlemesini bilir ve okuyucuya ayrıntıyı detaylı olarak verir. Naim Tirali, günlük yazarken kendisini daha özgür hisseder çünkü hikâye yazmanın kuralları ona göre daha fazladır.

Tirali, hiçbir yazara ve eserine tutkuyla bağlanmaz. Özellikle dünya klâsiklerinden ve Türk klasiklerinden okuduğu çok az kitap vardır. Çoğu yazarı genellikle okul kitaplarından tanır. Bu konu ile ilgili şöyle söyler:

"Hiçbir yazara tutkuyla bağlandığım, eserlerini elimden bırakamadığım olmamıştır. Örneğin, Rus yazarlarından Çehov ve Gorki'den başkasını okumadım. Onlarında tüm yapıtlarını değil elbet. İngiliz, Fransız, Alman ve Amerikan klasiklerinden okuduğum kitap sayısı onu bulmaz. Daha çok çağdaş yazarları okudum. Onlarında en ünlülerinden bir ya da bilemediniz iki kitap. Galiba tüm yapıtlarını okuduğum iki çağdaş yazarımız var. Sait Faik ve Oktay Akbal." (Süreya 2001: 70)

Naim Tirali, Türk hikâyeciliğinin dünya ölçüsünde verimlilik ve nitelik bakımından başarılı sayılacak düzeyde olduğuna inanır. Bu yargısını her yerde rahatlıkla dile getirir. Kendi kuşağında olan ve kendinden sonraki kuşakta olan hikâyecilerin Türk edebiyatına büyük katkılar sağladığını düşünür.

Naim Tirali, hem yazar olarak hem de yayıncı olarak eserlerinde daima sadelikten ve açıklıktan yana olur. Ona göre hikâye, okurla yazar arasında bir iletişim aracıdır. Ağdalı bir dille, karanlık bir üslupla, şizofrenik bir anlatışla okuyucuya hiçbir şey iletilemez. Gerçeklik sınırlarını zorlayarak eserlerini oluşturan yazarlar, Tirali'ye göre okuyucu ile iletişim halinde olamaz. Hayal, fantezi ve masal ögelerinin

eserlerde çok kullanılmaması gerektiğini düşünür. Bu yüzden Naim Tirali, eserlerinde açık olmayı tercih eder.

Galatasaray Lisesi'nde okuyan ve Fransız kültürüyle yetişen Naim Tirali'de, Paris şehrinin önemli bir etkisi vardır.[34] Bu etki onun eserlerine de oldukça fazla yansır. Bu konu ile ilgili şöyle söyler:

"Paris bana hiç yabancı gelmemiştir. Romanlardan, sinemadan Paris'e daha gitmeden tanıdığım bir kentti. Bir de gençliğimin en güzel bir yılını Paris'te geçirmiş olmam, arkadaşlarım, dostluklarım, aşklarım Paris sevgime yeni boyutlar kazandırmıştır. Kimi öykülerimde bu sevginin esintileri vardır." (Özer 2001: 79)

Naim Tirali, hayata hep pozitif bakar. İyi huylu, kızmak nedir bilmeyen bir kişidir.[35] Başarısız olduğu anlarda bile hayata kötü bakan biri olmaz. Bu özellikleri Tirali'nin öykülerine de sinmiştir. İnsanoğlundan ümit kesen biri değil, her koşulda ümit taşıyan biridir.[36]

Yazar, hikâyelerinde ağırlıklı olarak cinsellik temasına yer verir. Onun bu tutumunu eleştiren birçok yazar olur. Fakat Naim Tirali'ye göre bu tema tüm canlıları ilgilendirmesi açısından ve arkadaşlık, çocukluk, sevgi gibi insanın yaşadığı bir duygu olması bakımından gayet doğaldır. Hikâyelerinde konu seçimine çok dikkat eder. Herkesin üzerinde durduğu ve bildiği konuları hikâyelerine almamaya büyük özen gösterir. Olayların gözden kaçan kısımlarını eserlerinde kaleme alır. Tirali, hikâyelerinin konularını genellikle kendi yaşamından ya da yakın çevresinden seçer. Onun hikâyelerinin neredeyse tümü, yaşanmışlıkların kaleme alınmasından oluşur. Naim Tirali, sağlığını kaybedene kadar hikâye yazmaya devam eder. Hikâyeden asla kopmak istemez. Birçok notlar alır ve kaset doldurur. Elliyi aşkın

[34] Abdullah Tirali ile 5Ağustos 2014 Tarihinde yapılan görüşme.
[35] Ali Tirali ile 22 Kasım tarihinde yapılan görüşme.
[36] Kılıç, Arslan (2000), "İnsanoğlundan Ümit Kesilmez", *Şapkasını Yiyen Bakan,* Yön Yayınları, İstanbul, s.10.

hikâye konusu belirler. Fakat bu hayallerini gerçekleştiremeden ölür. Bitirmek isteyip de tamamlayamadığı bazı hikâye kitapları; Son Öpüş, Altmış Yaş, Geçmiş Zaman Külleri'dir.[37]

1.8 Eserleri ve Yazar Adına Düzenlenen Hikâye Ödülleri

Naim Tirali'nin ilk hikâye kitabı, *Park*'tır. Eser, 1947 yılında İstanbul Üniversite Matbaası Komandit'te yayımlanır. Yazarın ikinci hikâye kitabı, *Yirmibeş Kuruşa Amerika*'dır. Eser, 1949 yılında Yeşilgiresun matbaasında yayımlanır. *Aşka Kitakse* adlı hikâye kitabı 1954 yılında Yenilik yayınevi tarafından yayımlanır. *Devrimden Önce Devrimden Sonra* adlı gazete yazılarından oluşan kitabı 1965 yılında Yenilik Yayınevi tarafından yayımlanır. *Piraziz Nere Berlin Nere* adlı hikâye kitabı, 1984 yılında Kent Basımevi'nde yayımlanır. *İki Şalom Arasında* adlı gezi yazısı kitabı, 1992 yılında Cem Yayınevi tarafından yayımlanır. *Aşk Dediğin* adlı hikâye kitabı, 1994 yılında Cem Yayınevi tarafından yayımlanır. *Çılgınca Şeyler* adlı hikâye kitabı, 1994 yılında Cem Yayınevi tarafından yayımlanır. *Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler* adlı çeviri kitabı 1994 yılında Cem Yayınevi tarafından yayımlanır. *Şapkasını Yiyen Bakan* adlı gazete yazılarından oluşan kitabı, 2000 yılında Yön Yayınevi tarafından yayımlanır. Yazarın son kitabı olan, *Karanlığa Işık Tutmak* adlı gazete yazılarından oluşan kitabı da yine 2000 yılında Yön Yayınevi tarafından yayımlanır.

Yazar, gazeteci ve politikacı Naim Tirali adına, ölümünün ardından her yıl ödül yarışması düzenlenir. Bu ödül töreni, Naim Tirali'nin doğum günü olan 25 Aralık tarihinde gerçekleşir ve birinciye beş bin lira hediye edilir. Naim Tirali Hikâye Ödülü'nde birinciyi seçen kurulda bulunan kişiler; Emine Tirali, Doğan Hızlan, Oktay Akbal, Semih Gümüş, Cevat Kopan, Nursel Duruel ve Yekta

[37] Ali Tirali ile 22 Kasım 2014 tarihinde yapılan görüşme.

Kopan'dır. Bu ödül töreni ilk kez, 2010-2011 yılında faaliyete geçer. Tekin Budakoğlu, *Aşk Yüzleri* adlı kitabı ile ve Mine Utku, *Sessizlik Oyunu* adlı eseri ile bu ödüle layık görülen ilk yazarlardır.[38]

1. Hikâye:

Park (1947)

Yirmibeş Kuruşa Amerika (1949)

Aşka Kitakse (1954)

Piraziz Nere Berlin Nere (1984)

Aşk Dediğin (1994)

Çılgınca Şeyler (1994)

2. Makale:

Devrimden Önce Devrimden Sonra (1965)

Şapkasını Yiyen Bakan (2000)

Karanlığa Işık Tutmak (2000)

3. Gezi Yazısı:

İki Şalom Arasında (1992)

4. Çeviri

Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler (1994)

[38] Yüce, Sefa (2012), Naim Tirali'nin Hikâyeciliği, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s. 50.

Bölüm 2

GİRİŞ

Hikâye ve roman türü, Türk edebiyatına Tanzimat'tan sonra girer. İlkin çeviri yoluyla giren, daha sonra taklit ve tanzir (nazire yazma) yoluyla ilk yerli ürünlerini vermeye başlayan bu tür, gittikçe gelişerek ve kişiliğini bularak bugüne kadar gelir.[39]

Tanzimat döneminde çeviri eserler için söz konusu olan dil ve ahlâk sorunları, yerli eserlerin de başlıca sorunları haline gelir. Yerli eserlerde de çevirilerde de romantizmden realizme ve natüralizme doğru bir kayma görülür. Tanzimat edebiyatının en önemli özelliği, yeni yazı türlerinin ortaya çıkması ve bu türlerde eserler verilmeye başlanmasıdır. Ali Aziz Efendi'nin 1868 yılında yazmış olduğu *Muhayyelat* adlı eseri ilk hikâye örneklerinden sayılmaktadır. Bu eserde tasavvufi ıstılahlar, rumuzlar ve telkinler yer alır. Hemen arkasından Emin Nihat'ın 1873 yılında yazmış olduğu *Müsameret-nâme* adlı eseri gelir. Bu eserde de gerçek olaylardan derlenmiş on iki ibret verici hikâye yer alır.[40] Tanzimat döneminin en çok eser üreten yazarı olan Ahmet Mithat Efendi *Kırk Ambar* adlı eserinde, hikâye yazmaktaki amacının ağlatmak ve güldürmek suretiyle okuyanlara telkin vermek olduğunu anlatır.

II. Meşrutiyet dönemine geçildiğinde, Ömer Seyfettin ve Refik Halit Karay hikâyeye yeni bir boyut getirir. Sade ve akıcı bir Türkçe ile halkın içinden olan olayları hikâyeye almaya başlarlar. Daha sonra gelen mütareke dönemi ile birlikte yazarlar, farklı temaların hâkim olduğu hikâyeler kaleme alır. Millî mücadelenin

[39] Kudret, Cevdet (2004), *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman*, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 414 s.
[40] Korkmaz, Ramazan (2005), *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara, s. 321.

kazanılmasının ardından insanın günlük hayatını ilgilendiren ekonomik eşitsizlik, âhlâki çöküntü gibi temel sorunlar hikâyelerin konusu olmaya başlar. Sanat ve edebiyatta dönemler, birbiri ile bağlantılıdır. Her yeni dönem bir önceki dönemin etkilerini taşır. Cumhuriyet döneminden önce hikâye yazmaya başlayanların birçoğu, bu dönemde de eserler vermeye devam eder. Cumhuriyet dönemi yazarlarının henüz yetişmediği 1923-1939 yılları arasında Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Reşat Nuri Güntekin, Peyami Safa, Hüseyin Rahmi Gürpınar gibi farklı nesilden sanatçılar varlıklarını sürdürmeye devam eder.

Cumhuriyetin ilanından bir yıl sonra Selahattin Enis'in *Bataklık Çiçeği* adlı hikâye kitabı çıkar. Bu eserde yazar, dikkatini topluma yöneltir. Natüralist anlayış doğrultusunda katı gerçekçiliğe dayanan bir eserdir. Ardından, 1925 yılında Osman Cemal Kaygılı'nın *Eşkıya Güzeli* adlı hikâye kitabı ile halkın günlük yaşayışı ele alınır. 1927 yılında Aka Gündüz'ün *Bu Toprağın Kızları* ve F. Celâlettin'in *Kına Gecesi* adlı hikâye kitapları yayımlanır. Bu dönemin ilginç özelliklerinden biri, hikâyelerin gazetelerle, mizah dergilerinin sayfalarında sıklıkla görülmesidir.

1929 yılından itibaren kitaplar, yeni alfabe ile basılır. Yedi Meşale grubunun tek hikâyecisi olan Kenan Hulusi Koray'ın *Bir Yudum Su* adlı kitabı bu yıl yayımlanır. Yine, Nahit Sırrı Örik'in büyük hikâyesi *Kırmızı ve Siyah* aynı yıl basılır. 1930'lu yılların başında harf devrimi nedeniyle ortaya çıkan sorunlardan biri kitap basımının azalmasıdır. Bu yüzden de birçok yazar kitaplarını kendileri yayımlama yoluna gider. Bu dönemler tam bir bocalama dönemi olması yüzünden edebiyat açısından verimsiz geçer. Bir süre sonra da sıradan insanların hayatları yerini hikâyelerde vak'a hikâyeleri almaya başlar. Memduh Şevket Esendal, Sait Faik Abasıyanık ve Sabahattin Ali Türk hikâyesine yeni bir soluk getirir.

II. Dünya Savaşı'nın etkileri nedeniyle Türk roman ve hikâyesi de yeni bir döneme girer. Savaşın etkileri, demokratikleşme sürecinin izleri ve unutulan köy gerçeği Türk hikâyecilerinin temalarını oluşturur. İhtilaller ve askerî müdahaleler, 1970'den sonraki dönemi etkiler. Kadın hakları, dine ve geleneğe dönüş, cinsellik, gecekondu sorunu, iç ve dış göçler gibi sorunlar son otuz yılın hikâyesinde işlenen temalardır. 1950 yıllarında roman ve hikâyelerde büyük bir ilgi gören köy konusu, 1970'de hızını kaybeder ve rağbetten düşer. Bu duruma her şeyin birçok yazar tarafından tekrarlanmış olması ve bıkkınlık yaratması sebep olur. 1972 yılı, hikâye yazarları tarafından verimli bir yıl olur. Bu yıl UNESCO tarafından uluslararası kitap yılı ilan edilir. 1972'de küçük hikâye türü ile ilgili önemli eserler basılır. Aziz Nesin'in *İnsanlar Uyanıyor,* Muzaffer Buyrukçu'nun *Mağara*, Füruzan'ın *Kuşatma* gibi birçok eser, dönemin en dikkat çeken eserlerindendir.

1980 yılları Türk Silahlı Kuvvetleri iç kargaşaya son vermek için siyasete müdahale eder. Yeni bir anayasa hazırlanır ve 1982'de halk oylamasıyla anayasa kabul edilir. Bütün bu gelişmelerin hikâye ve romana önemli yansımaları olur. Ahmet Say'ın *Bingöl Hikâyeleri*, Ali Kemal Temizer'in *Feveran*, Aziz Nesin'in *Hayvan Deyip Geçmeyin* adlı hikâyeleri bu yılın öne çıkan kitaplarındandır. 1990'larda Türk hikâyesi, yeni isimlerle atılım yapmaya devam eder ve bugün de edebiyatın vazgeçilmez türleri arasındadır.

Naim Tirali, 1947 yılından itibaren hikâye türünde Türk edebiyatında adını duyurmuş önemli yazarlarımızdan biridir. O yıldan itibaren de edebiyatımıza önemli eserler kazandırır. Naim Tirali için realist, kısmen hümanist, yerel kültüre önem veren bir hikâyeci diyebiliriz. Hikâyelerindeki bazı özellikler sebebiyle Sait Faik Abasıyanık tarzına yakın durduğunu söyleyebiliriz. Naim Tirali, diğer yazarlar gibi aynı temaları tekrar etmek yerine, farklılık yaratmayı tercih eder. Bu yüzden

eserlerindeki temalar eleştiriye maruz kalır. Hikâyelerinde akıcı ve sade bir dil kullanır. Hikâyelerinde başından geçen olayları ve çevresini okuyucuyla karşılaştırır. Bu da, okuyucuyla onun arasında sıkı bir bağ oluşturur. Bir dönem siyasetle ilgilenmesinden dolayı edebiyattan uzak kalsa da sonrasında yeniden en sevdiği mesleği olan yazarlığa geri döner ve ömrünün son günlerine kadar hikâye yazar.

Bölüm 3

HİKÂYELERİN İNCELENMESİ

Yaşanmış ya da yaşanması mümkün olan olaylar, hikâye türünün konusunu oluşturur. Her hikâyede belli bir olay, olayın geçtiği mekân, olayın gerçekleştiği zaman dilimi ve olayı gerçekleştiren kişiler bulunur. Bunlar hikâye ya da öykü adı verilen edebî türün en önemli unsurlarıdır.

Hikâyeler, romanlara göre daha kısadır. Kahramanları bir ya da birkaç kişiden meydana gelir. Hikâye kahramanlarının kişilikleri derinliğine incelenmez. Hayatlarının tamamı yerine kısa bir bölümü anlatılır. Eserler tek bir olay etrafında gelişir. Hikâyeler serim, düğüm ve çözüm olmak üzere üç temel unsur üzerine kurulur. Hikâye konusu bulmak için iyi bir gözlemci olmak ve çevrede görülenler üzerinde kısaca düşünmek yeterli olacaktır. Önemli olan ilgi uyandıracak konuları seçmektir.

Başarılı hikâye yazarları, hikâyelerin sonuç yani çözüm bölümüne okuru hazırlayan kişilerdir. Bu sayede sonuç kısmı okura sürpriz olmaz. Edebiyatımıza Batı edebiyatından geçen hikâye, kıssa ile karıştırılmaktadır. İç ve dış gözlem yapılmadan, sadece ders vermek amacıyla oluşturulan hikâyelere kıssa denilmektedir. Geleneksel öykücülük ve kıssa türünün en belirgin özelliği, olayın geçtiği yer ve zamana önem verilmemesidir. Modern tarzda yazılan hikâyelerde ise, iç ve dış gözlemler, kişi yer ve zaman tasvirleri büyük önem taşımaktadır. [41]

[41] Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman (2005), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 207-209.

3.1 Park

3.1.1 Eser Hakkında

Naim Tirali'nin ilk hikâye kitabı olan *Park,* 1947 yılında Üniversite Basımevi tarafından yayımlanır. Yazar, bu kitabın 1987 yılındaki üçüncü baskısında, ilk iki baskıda yer almayan iki yeni hikâye ilave eder. Böylece kitap, 127 sayfa ve on dört hikâyeden oluşan bir hacme ulaşır. Bu hikâyeler sırasıyla; "Konuk", "Kahvede Kavga", "Taburcu", "Köprü", "İskele", "Kitaplık", "Kavgayı Ayırmak", "Kopya", "Penceredeki Kazaklar", "Yeni Zelândalı", "Park", "Parmak", "Çalgılı Gazino" ve "Tren-Bir Garip Aile-Genç Kız vs…" başlıklarını taşır.[42] Naim Tirali, kitabın bu baskısına yeni hikâyeler ilâve etme nedenini, şu sözleriyle açıklar:

> "1943 yılında yayımladığım, fakat daha sonra çıkan kitaplarıma almadığım iki hikâyemi, eski dergilerde bulup, yeniden okuduğumda, bu hikâyelerime ilk kitabım *Park*'ta niçin yer vermediğimi anımsamaya çalıştım. Çok güzel, kusursuz öyküler mi? Elbette değil. On sekiz yaşında bir lise öğrencisinin ilk kalem denemeleri. Ama dergilerde yayımladığı halde, ilk kitabıma almayışımın sebebi ne? Herhalde daha sonra yazdığım öyküler düzeyinde bulmamış olmalıyım derken, anımsayıverdim. Bu iki öykü de Piraziz ile ilgiliydi. O sıralarda Piraziz hikâyelerini ayrı bir kitapta toplamayı düşünüyordum. Ama arkası gelmediği için de, bu iki öykü, dergi ciltlerinde kalmış ben de unutup gitmiştim. Eski dergi ciltlerini karıştırmasam, aklıma gelecekleri de yoktu. Şimdi aradan yıllar geçtikten sonra, her iki öyküyü de, *Park*'ın üçüncü basımı için, baskıya hazır duruma getirdim. Öykülerin bütünlüğüne ve kurgusuna dokunmadan. İlk yayımlanmalarında "Arkadaş" ve "Kavga" adlarını taşıyan bu öyküler, adları "Konuk" ve "Kahvede Kavga"ya dönüşmüş olarak "Park"ın yeni basımlarında yer alacaklar." (Tirali, 1984: 7-10)

3.1.2 Park'taki Hikâyelerin Özetleri

a) Konuk

Park kitabının ilk hikâyesi, "Konuk"tur. "Konuk" Naim Tirali'nin, aslen İstanbullu olan okul arkadaşının Piraziz'e ilk kez gelişini konu edinir. Yazarın okul arkadaşı, ilk

---

[42] Tirali, Naim (1998), *Park*, Yön Yayınları, Beşinci Basım, İstanbul, s. 1-10.

kez bir taşra kasabasına gelir. Anadolu'yu kitaplardan tanıyan bu gencin hayalinde, aslında farklı bir Anadolu vardır. Gencin hayalindeki Anadolu ile bu taşra kasabasının resmi uyuşmayınca bir ay kalırım dediği Piraziz'den, beşinci günde ayrılmaya karar verir. Yazarın, arkadaşını memleketine getirmesinin sebebi, İstanbullu gencin, hayalleri ile gerçekleri ayırt etmesini sağlamaktır.

b) Kahvede Kavga

Park kitabının ikinci hikâyesi "Kahvede Kavga"dır. Piraziz'de Şahan adında birinin kahvesinde bir grup insan, domino oynar. Daha sonra domino taşı çalma olayı yüzünden, bu grup arasında kavga çıkar. Grubun kısa boylu oyuncusu olan Hüsnü, taşı çalmakla suçlanır. Fakat o çalmadığını iddia eder. Tartışma büyür ve oradan geçen jandarma ekibi olaya müdahale eder. Hüsnü'yü sıkıştırır. Hüsnü de kahve sahibinin kumar oynattığını söyleyerek iftira atar. Böylelikle bu olaydan kurtulacağını düşünür. Fakat kimse Hüsnü'nün dediklerine aldırmaz. Çünkü herkes doğru olmadığını bilir. Daha sonra Hüsnü, oradan uzaklaşır ve cebindeki çaldığı domino taşını denize savurur.

c) Taburcu

Park'ın üçüncü hikâyesi olan "Taburcu"da gurbette okuyan gencin, hastalanarak okul revirine gönderilmesi ve orada yaşadığı duygular, olaylar anlatılır. Hastalığında etkisiyle ailesini özleyen ve yalnız olduğunu hisseden genç, gurbette olmanın üzüntüsünü yaşar. Hastalanmadan kısa bir süre önce yakın arkadaşını kaybeden genç, yatağında uzanırken onun ardından yazdığı mektubu içinden mırıldanır. Bir süre revirde tedavi görmeye başlar ve iyileşerek hayatına kaldığı yerden devam eder.

c) Köprü

Bu hikâyede, güzel bir bayram sabahı, İstanbul gibi bir şehirde tek başına olan genç bir delikanlının, üzüntüsü ele alınır. Genç, yalnızlığından kurtulmak için, sık sık uğradığı Yorgo'nun meyhanesine kendini atar. Burada yaşlı, üstü başı kötü bir adamla sohbete başlar. Vakit gece yarısını geçince de Yorgo'ya veda edip meyhaneden ayrılır.

d) İskele

"İskele" hikâyesinde, Giresun limanında yaşanan olaylar ele alınır. Yolcular, öğrenciler, âşıklar, çocuklar, aylaklar hep burada iskelede toplanır. Hepsinin ayrı ayrı hayalleri vardır. Hayal kırıklıkları, hüzünler, mutluluklar bütün bu duygular iskelede/limanda gerçekleşir. Vapurların şehirden ayrılmasıyla da tüm kalabalık dağılır ve şehir koca bir sessizliğe gömülür.

e) Kitaplık

Bu hikâyede, kitaplara karşı aşırı bir ilgisi olan öğrencinin kitaplık kolunda görev almaya başlaması ve başına gelen bir olay anlatılır. Okulun Fransızca ve Türkçe olmak üzere, iki zengin kütüphanesi bulunur. Fakat Türkçe kitaplarla dolu kütüphane, öğrencilere kapalıdır. Kitaplarla daha yakından ilgilenmek isteyen öğrenci, okulunun kütüphanesinde göreve başlar. Burada kitaplarla haşır neşir olur. Bir gün öğretmenlerden biri, kütüphanede görevli olan çocuğun yanına gelerek biraz önce kütüphaneden ayrılan bir öğrencinin kitap çaldığını ve koşup onu getirmesini ister. Öğretmeninin söylediği sözleri arkadaşına yakıştıramayan öğrenci, kütüphanedeki görevinden ayrılmaya karar verir. Öğrencilere duyulan güvensizlik ve kitapların yağmalanacağı düşüncesi bir öğrenciyi daha kitaplardan böylece ayırmış olur.

f) Kavgayı Ayırmak

Park'ın yedinci hikâyesi olan "Kavgayı Ayırmak"ta ekmeğini kereste ve fındık üzerine ticaret yaparak çıkaran Tahsin Habiboğlu adlı adamın, başına gelen bir olay anlatılır. Tüccar Tahsin Habiboğlu, iş yerinden çıkıp Eminönü'ne doğru yürürken büyük bir kalabalığa rastlar. İki çingene çocuk, kalabalığın ortasında kavga etmektedir. Etraftaki insanlar da onları ayırmak yerine izleyip zevk almayı tercih eder. Tahsin Habiboğlu, bu kavgaya daha fazla dayanamayıp kalabalığın ortasına girer ve elindeki çantayı güçlü olan çocuğa savurur. Çanta çocuğun burnuna vurur ve kurnaz çingene çocuk bunu fırsat bilip yaygarayı koparır. Tahsin Habiboğlu, birden suçlu duruma düşer. Polis çağırırlar. Bu sırada orada olan yaşlı bir adamın uyarısı üzerine Tahsin Habiboğlu, oradan kaçarak uzaklaşır. Tahsin Habiboğlu, iyilik yapmak isterken az daha kendini büyük bir belaya sokacaktır.

g) Kopya

Bu hikâyede, tarih öğretmeninin aniden öğrencilerine sınav yapması ve ardından gelişen olaylar anlatılır. Öğretmen, aniden sınıfa girer ve yazılı yoklama yapmaya başlar. Öğrenciler bu duruma tepkilidir. Sınıfın yarıdan çoğu güzelce sorularını yanıtlamaya çalışır. Bazı öğrenciler de kopya çekerler. Öğretmen kopya çeken bir öğrenciyi yakalar. Fakat öğrencinin kopya çekmediğine dair öğretmeni ikna etmesi üzerine öğretmen, söylediği kırıcı sözler için üzülür ve öğrencisinden özür diler. Aslında gerçekten kopya çeken, ve öğretmenini kandırıp özür dileten öğrenci de bu durumun keyfini sürer. Öğretmen de öğrencisini haksız yere suçladığını düşünerek vicdan azabı çeker.

h) Penceredeki Kazaklar

Bu hikâyede, lise öğrencilerinin okul etrafındaki apartmanlarda olan olayları gözlemlemeleri ele alınır. Meraklı öğrenciler, apartmanları gözlemeyi alışkanlık

haline getirir. Perdesi çekilmeyen evleri izlemek gençlerin, en büyük hobisi olmuştur. Apartmanlardan en büyüğünün üçüncü katındaki pencerelerde sürekli olarak birkaç kazağın asılı olması da bu gençlerin dikkatini çeker. Bu kazaklarla ilgili okulda birçok dedikodu yayılır. Öğrenciler, meselenin aslını öğrenmek için okulun yakışıklılarından olan Ahmet Topçu'nun yanına gider ve ondan yardım isterler. Çapkınlıklarıyla ünlü olan Ahmet, meşgul olduğunu söyleyerek her defasında arkadaşlarını oyalar. Rengârenk kazaklarsa pencerede asılı kalmaya devam eder.

ı) Yeni Zelândalı

Bu hikâyede bir grup arkadaşın Beyoğlu'ndaki barlardan birinde bulundukları sırada yaptıkları gözlemler yer alır. Sinema salonlarında yer bulamayan gençler, barlardan birine girer. Yan masalarına da yaşlı bir adam gelir. Gençler yaşlı adamın çaresizliğini ve saflığını seyretmeye başlarlar. Yaşlı adam yanına barda tanıştığı kadınları da alarak oynamaya ve içmeye başlar. Kendisini de kadınlara Yeni Zelandalı olarak tanıtır. Kadınlar ve bar çalışanları bu taşralı adamın saflığından faydalanmaya başlarlar. Gençler de yaşlı adamın bu saf hareketlerini hayretle izlemektedirler.

j) Park

Yazarın ilk hikâye kitabına adını veren bu hikâye, yazarın memleketi Giresun'daki Yalı Parkı'nda, zamanın nasıl geçtiğini ele alır. Bu park, her saat ve her mevsim ayrı güzeldir. Temmuz ayında yapılan deniz şenliklerinde park çok kalabalıktır. İnsanlar arasında eğlenceler düzenlenir ve yarışlar yapılır. Gündüzleri oldukça fazla hareketli olan park, geceleri de çok hareketlidir. Kadınlar ve erkekler, bu mekânın karanlığı ve kuytuluğundan yararlanarak gizli ilişkiler kurar. "Park"taki bütün bu dış gözlemlerden hareket eden yazar, parkın güzelliği ve sessizliğinden dolayı memnundur.

k) Parmak

"Parmak" adlı bu hikâyede, bir gencin sağlık sorunu yüzünden yaşadığı sıkıntılı günler ele alınır. Gencin parmağında çıkan sivilce, hastanede bir süre tedavi görmesine sebep olur. Ardından normal hayatına geri dönen genç, problemin tekrar ettiğini fark eder ve tekrar hastanenin yolunu tutar. Tedavisi yapılan gencin parmağında oluşan koca oyuk, onu psikolojik olarak derinden etkiler. Daha sonra sürekli olarak kontrollere gitmeye başlar. Pansumana gittiği bir gün, hastaneye gelen ve ondan daha büyük sıkıntıları olan yaşlı, genç birçok insanla karşılaşır. Bu üzücü olayları gören genç, kendi haline şükreder ve psikolojisi düzelmeye başlar.

l) Çalgılı Gazino

Bu hikâye, yine bir İstanbul gecesinde çalgılı gazinoda eğlenen insanların, başına gelen olayları ele alır. Gazinoda gençler ve yaşlılar eğlenmeye başlar. Yanındaki kadınlara beğenilme duygusuyla hareket eden erkekler, bin bir türlü hareketlere bürünürler. Bu arada ufak tefek yanlış anlaşılmalar olmaya başlar. Ardından iki erkek arasında tartışma yaşanır ve olaya polis müdahale eder. Fakat tartışmayı başlatan genç, kalabalıktan yararlanıp polisi atlatmayı başarmıştır. Polis, suçluyu kaçırmanın üzüntüsüyle mekândan ayrılır. Diğer insanlarda bir sonraki hovardalığa kadar dağılırlar.

m) Tren, Bir Garip Aile, Genç Kız Vs…

Bu hikâyede, Ankara-Kayseri arası tren yolculuğu yapan bir grup öğrencinin, yaşadığı olaylar anlatılır. Ankara Garından hareket eden tren, tıka basa doludur. Gençlerin bulundukları kompartımanda bir de aile bulunur. Köylü oldukları anlaşılan bu aile, hareketleriyle eşyalarıyla ve gürültüleriyle çekilmez bir tablo oluşturmaktadır. Canları sıkılan gençler, başka kompartımanlarda güzel kızlar görmek arzusuyla trende dolaşmaya başlarlar. Buldukları kızlarla konuşma fırsatı

yakalayamayan gençler, kendi kompartımanlarına geri dönerler. Bir süre daha hareket eden tren mola vermek için bir başka istasyonda durur. [43]

3.2 Yirmibeş Kuruşa Amerika

3.2.1 Eser Hakkında

Yirmibeş Kuruşa Amerika, Naim Tirali'nin ikinci hikâye kitabıdır. Bu kitap 118 sayfadan oluşur. Kitabın birinci baskısı, 1949 yılında o dönemki adıyla "Yeşilgireson", ikinci baskısı 1983 yılında Yazko, üçüncü baskısı ise 1989 yılında Cem Yayınevi tarafından basılır. Eserde on iki hikâye yer alır. Bunlar sırasıyla; "Buluşma", "Büyük Cadde", "Atlanta Barı", "Yirmibeş Kuruşa Amerika", "Gecenin Üçü", "Pislik ve Kan", "Arka Sokak", "Esnaf", "Bir Çift Bacak", "Tarla Başı Asfaltına Yağmur Yağıyordu", "Zürafa", "Karabiberim"dir.[44]

3.2.2 Yirmibeş Kuruşa Amerika'daki Hikâyelerin Kısa Özetleri

a) Buluşma

"Buluşma" adlı hikâye, *Yirmibeş Kuruşa Amerika* kitabının ilk hikâyesidir. Bu hikâyedeki genç kahraman, üç yıldır âşık olduğu bir kıza karşı olan duygularını kaleme alır. Sevdiği kız ile görüşmek isteyen genç, bir türlü bu arzusuna ulaşamaz. Çünkü genç kız, randevu günü genç erkek ile görüşmez. Hayal kırıklığına uğrayan genç ise, üzüntüsünü kaleme alarak içini döker.

b) Büyük Cadde

Bu hikâyede, İstanbul şehrinde bulunan İstiklâl Caddesi'nin renkli hayatı ele alınır. Genç, yaşlı, çocuk birbiriyle alakasız tüm insanlar bu caddede soluk alırlar. Caddede bulunan kahveler, pastaneler, sinemalar, barlar tıklım tıklım doludur.

[43] Yüce, Sefa (2012), *Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s. 57-62.
[44] Tirali, Naim (1998), *Yirmibeş Kuruşa Amerika*, Yön Yayınları, Dördüncü Basım, İstanbul, 117 s.

Özellikle, tatil günleri bu cadde daha da kalabalık olur. "Büyük Cadde", bu şehirdeki renkli hayatı tüm yönleriyle okuyucuya yansıtır.

c) Atlanta Barı

Bu hikâye, bir grup arkadaşın barlarda eğlendikleri anları konu alır. Önce bir içkili lokantaya giden arkadaşlar, ardından caddeye çıkıp başka bir barda eğlenmeye devam ederler. Bu barda Amerikalı gemiciler de bulunmaktadır. Genç kızların bu yabancı gençlere olan ilgisi, gençlerin sinirini çıkarır. Kızlarla içip eğlenmek isteyen gençler, bir türlü bu arzularına kavuşamaz. Ardından gençler bardan ayrılıp caddede yürümeye devam ederler.

d) Yirmi Beş Kuruşa Amerika

Yirmibeş Kuruşa Amerika adlı hikâye, kitaba adını veren hikâyedir. Hikâyeye konu olan iki âşık, Boğaziçi'ne demirleyen Amerikan donanmalarını görmek üzere yola çıkarlar. İnsanlar, büyük bir merakla gemileri izlemeye çalışır. Genç âşıklar, yirmibeş kuruşa Amerika'yı görmenin sevincini yaşarlar. Vapura binen insanlar, Amerikan donanma gemilerinin arasından geçerken, uçak gemisinin muhteşemliğini görünce hayretler içinde kalırlar.

e) Gecenin Üçü

Bu hikâyede iki genç, gece yarısı arkadaşlarından birinin evine gider. Ev sahibi, uykulu bir şekilde arkadaşlarını eve alır. Arkadaşların her ikisi de sarhoştur. Ev sahibi arkadaşlarına o gece başlarından geçen olayı anlatmaya başlarlar. Eve gelmeden önce iki kadınla karşılaşırlar. Kadınlarla eğlenmek isteyen gençler, ne yazık ki arzularına kavuşamaz. Bu da ev sahibinin dalga geçmesine sebep olur.

f) Pislik ve Kan

Güzel bir kış günü Beyazıt'a doğru yürüyen genç, tramvayın etrafında büyük bir kalabalık görür. Kalabalığa yaklaşır ve olup biteni, etraftaki insanlara sorar. Genç,

insanlardan dokuz yaşlarındaki bir çocuğun ayak parmaklarının tramvayda koptuğunu öğrenir. Etraftaki kan lekelerini ve parmak parçalarını gören insanlar, kendilerinden geçerler. Ardından olayın etkisinde kalan genç, dalgın dalgın yürüyerek zavallı çocuğun hâlini düşünmeye başlar.

g) Arka Sokak

Bu hikâyede, Nuri adlı delikanlı ile arkadaşının gece macerası anlatılır. İki delikanlı, eğlenmek için Büyük Cadde'ye çıkar. Biraz oyalanan gençler, ardından kadınlarla eğlenmek için arayış içine girer. İstediklerini bulamayan gençler, birbirinden ayrılır. Ardından Nuri, kenar mahallelerden birine gider ve burada gönül eğlendirmek ister. Nuri'nin bu girişimi hiç de umduğu gibi girmez. Yaptığı şeyden çok pişman olur.

h) Esnaf

"Esnaf" adlı hikâyede, Nusret ve arkadaşının kız arkadaşları ile sinemaya gitmeleri anlatılır. Önceleri hoşlandığı kızla karşılaşan Nusret, kızın isteği üzerine onu ve arkadaşını sinemaya götürür. O sırada genç bir şair arkadaşına rastlar. O da gruba katılır. Film esnasında Nusret, yanındaki kızla yakınlaşır. Şair arkadaşı ise, yanındaki kıza yakınlaşıp yakınlaşmama konusunda tedirgin kalır. Ardından film biter ve salonda ayrılırlar. Gençler birbirlerine kızlarla yakınlaşmalarını anlatır ve ardından birbirlerinden ayrılırlar.

ı) Bir Çift Bacak

Bu hikâyede, iki gencin, sokakta gezerken güzel bir kadın görüp onu takip etmesi ele alınır. Gençler, beğendikleri bu kadını ve yanında bulunan diğer kadını ara sokaklara kadar izler. Ardından kadınlar, gözden kaybolur. Büyük bir hayal kırıklığına uğrayan gençler, ara sokaklardan çıkıp ayrılırlar.

j) Tarlabaşı Asfaltında Yağmur Yağıyordu

Nuri ve arkadaşı Tarlabaşı'nda bir randevu evine gider. Burada evin kapısını yaşlı bir kadın açar. İçeride bulunan kadınları beğenmeyen Nuri'nin, tüm hayalleri yıkılır. Bu durumu dile getiremeyen Nuri, kendisini içki sofrasında bulur. Eğlencenin ardından kadınlardan iğrenen Nuri, apar topar randevu evini terk eder ve arkadaşıyla oradan hızlıca uzaklaşırlar.

k) Zürafa

Nuri adındaki genç, arkadaşı Harun ile Büyük Cadde'de bir apartmanda kalmaktadır. Zamanla bu caddenin gürültüsüne alışan gençler, apartmandaki kişileri de yakından tanımaya başlar. Geceleri yatak gıcırtısı duyan Nuri, apartman sakinlerini tanıdığı için bu durumu tuhaf karşılar. Ardından meraklanan Nuri, bu sesin geldiği daireyi bulur. Sabah temizlikçi kadına bu konudan bahseder. Kadın üst katta oturan iki kızın abla, kardeş olmadığını ve farklı ilişkiler içinde olduğunu anlatır. Bunu duyan gençler, oldukça şaşırırlar.

l) Karabiberim

Bu hikâye, dört yedek subay arkadaşın yaşadıkları bir geceyi anlatır. Bu arkadaşlar aynı apartmanı paylaşırlar. İzak adlı genç, diğer arkadaşlarını eğlendirmek için bir kadını eve çağırır. Kadının gelmeyeceğini düşünen gençler, üzülürler. Ardından kadın gelir ve sofralar kurup eğlenmeye başlarlar. Gece sonunda kadın, ablasının hastalığını bahane ederek gençlerin evinden ayrılır.[45]

3.3 Aşka Kitakse

3.3.1 Eser Hakkında

Naim Tirali'nin, *Aşka Kitakse* adlı hikâye kitabı, 1954 yılında kendi yayını olarak Yenilik Matbaası'nda basılır. Kitabın ikinci baskısı, 1988 yılında Cem

[45] Yüce, Sefa (2012), *Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s. 101-107.

Yayınevi, üçüncü baskısı ise, 1998'da Yön Yayınları tarafından basılır. Kitap, 111 sayfalık bir hacme sahiptir. Eserde on hikâye yer alır. Bu hikâyeler sırasıyla; "Vapur", "Başarı Belgesi", "Ayşecik Ya da Cikli-Cuklu Öykü", "Havuzlu Hamam Sokağı", "Motor", "Aşka Kitakse", "Picasso Aşk Katili", "Lambo'nun Meyhanesinde", ve "Bir Adayın Notları"dır.[46]

3.3.2 Aşka Kitakse'deki Hikâyelerin Özetleri

a) Vapur

"Vapur" adlı hikâyede, İstanbul'dan Karadeniz'e açılan yolcu vapurunun başına gelen olaylar anlatılır. Samsun'da iki gece geçiren vapur, ardından yola devam eder. Seyir hâlindeki vapur, havanın kötülüğünden ve motorların arıza yapmasından dolayı yolcular panik olur. Vapurun aşırı tipi nedeniyle Ordu yakınlarında yeri tespit edilemez. Sıkıntılı bir yolculuğun ardından havalar düzelir ve yolcular rahat bir nefes alır. Vapur, sonunda limana demirler.

b) Başarı Belgesi

Bu hikâyede, bir taşra lisesini bitiren ve İstanbul'a yükseköğrenimi için gelen Zühtü Ektöner'in, aile dostları aracılığıyla bir lisede öğretmen yardımcısı olarak çalışmaya başlaması anlatılır. İşine özen göstermeye çalışan Zühtü Ektöner'in, en büyük hayali okul müdürü tarafından takdir edilmektir. Bu hayalleri kurarak öğretmenler odasına giren Ektöner'e arkadaşları bir oyun oynar. Onun bu hayalini bilen öğretmenler, Zühtü Ektöner'e imzasız bir sahte başarı belgesi düzenlerler. Fakat Zühtü, bu belgenin bir oyun olduğunu anlamaz ve böbürlenerek belgesinin tadını çıkarmaya devam eder.

[46] Yüce, Sefa (2012), *Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s. 128-129.

c) Ayşecik ya da Cikli Cuklu Öykü

Hikâyede, Ayşecik adında bir genç kıza, çağın erkekleri ile ilgili bazı gerçeklerden söz edilir. Ayşecik, yakışıklı bir erkekten hoşlanır. Yazar, genç kıza yapmaması gerekenler ile ilgili öğütler verir.

d) Havuzlu Hamam Sokağı

"Havuzlu Hamam Sokağı" adlı hikâyede, bir grup arkadaşın İstanbul akşamında yaşadığı maceralar ele alınır. Aksaray'da buluşan gençler, tren ile Yenikapı'ya hareket eder. Trendeki bir genç kızı, sevdiği kıza benzeten gençlerden birinin morali bozulur. Ardından gençler, trenden inip, bir sandal kiralar ve Yenikapı açıklarında denize açılırlar. Daha sonra, gençler karaya çıkar ve Havuzlu Hamam Sokağı'na doğru ilerlerler. Bu sırada morali bozuk olan gencin, biraz da olsa keyfi yerine gelir.

e) Motor

"Motor" adlı hikâyede, Samsun limanında fırtınalı hava yüzünden yolcuların yaşadığı korku ele alınır. Kenti gezmek için gemiden ayrılan yolcular, akşama doğru havanın bozmasıyla bir an önce limana gidip motorlara binmeye çalışır. Bu telaş sırasında bir yolcu denize düşer. Kısa bir panik yaşanır. Ardından son motor yolcuları gemiye ulaştırmak üzere yola çıkar. Aşırı fırtına ve dalganın da etkisiyle motor denizin ortasında arıza yapar. Uzun süre panik yaşayan yolcular, motorun tamir edilmesiyle derin bir nefes alır ve gemiye ulaşırlar.

f) Aşka Kitakse

Bu hikâyede, bir gencin, bir kıza olan aşkı anlatılır. Üniversiteli genç, kendisi gibi üniversite okuyan bir kıza âşık olur. Bir süre bu sevgisini kıza söyleyemez. Bir arkadaşının yardımıyla kızla irtibata geçen genç, ona olan sevgisini dile getirir. Fakat

kız ona ilgi duymaz. İki genç, uzun süren bir konuşmanın ardından birbirlerini anlayışla karşılayarak ayrılır.

g) Picasso Aşk Katili

İlgi çekici bir başlığı olan bu hikâyede, sanata düşkün olan bir gencin, yine kendi gibi sanata düşkün olduğunu tahmin ettiği bir kıza karşı olan ilgisi ele alınır. Üniversitede okuyan bu iki genç, aynı sınıftadır. Fakat birbirleriyle bakışmaları dışında bir yakınlıkları olmaz. Genç erkek, arkadaşlarından yardım ister. Arkadaşları da genç ile kızı konuşturma çabasına girerler. Kızın resme olan ilgisi yüzünden konuşmanın konusunu Picasso'ya kadar getirirler. Fakat genç kız, Picasso'nun adını ilk kez duyar. Bu durumda sanatla ilgisi olduğunu tahmin edip ona yaklaşmak isteyen gencin şaşırmasına sebep olur. Böylesine ünlü bir ressamı tanımayan bir kızın kendisine arkadaşlık edemeyeceğini düşünür ve kızla görüşmekten vazgeçer.

h) Lambo'nun Meyhanesinde

Bu hikâyede, Lambo adlı birinin meyhanesinde şair, yazar ve ressam gibi birçok sanatçının sohbet ve tartışma ortamından bahsedilir. Bu meyhane, sanatçıların dinlendiği bir yerdir. Sanatla ilgili birçok söyleşi yaparlar. Bir akşam, sanatçılar arasında fikir ayrılığı yüzünden tartışma başlar. Tartışmanın konusu, Türk şairleridir. Grubun içinde bulunan bir avukat Sait Faik'i Türkçe bilmemekle suçlar. Bunun üzerine tepki gösteren bir şair, genç avukata bir tokat atar. Meyhane karışır. Diğer sanatçıların araya girmesi ile olay büyümeden önlenir. Daha sonra meyhane boşalır.

ı) Bir Adayın Notları

Bu hikâyede, Naim Tirali'nin 1957 yılında CHP'den Manisa Milletvekili adayı olması ve seçim öncesi yaptığı çalışmalar ele alınır. Yazar, Manisa iline giderek burada ilçeleri ve köyleri gezip insanları bilinçlendirmeye çalışır. Burada seçim çalışmaları yaparken başarılı partili hatiplerle tanışır. İktidar partisi ile muhalefet

partisinin propaganda mücadelesine yakından tanık olur. Köylülerin ve ilçe insanlarının kendisine olan yakın ilgisi çok hoşuna gider. Bu çalışmalar sırasında Manisa'da iken eşinin doğum haberini ve annesinin hastalık haberini alır. Aniden İstanbul'a gider. Eşini ve annesini gördükten sonra tekrar Manisa'ya geri döner. Ardından seçimlerin sonuçları açıklanır. Milletvekilliği seçimini kaybettiğini öğrenir ve geri döner.[47]

3.4 Piraziz Nere Berlin Nere

3.4.1 Eser Hakkında

Piraziz Nere Berlin Nere adlı hikâye kitabının birinci baskısı, 1984 yılında Kent Basımevi'nde basılmıştır. Eserin ikinci baskısı ise, 1998 yılında Yön Yayıncılık tarafından yayımlanır. Bu kitap, 128 sayfalık bir hacme sahiptir. İçerisinde on bir hikâye yer almıştır. Bunlar sırasıyla; "Sait Faik'in Paris'teki anlaşılmaz Beş günü", "Heeello Erdoğan", "Züğürt'ün Keçisi", "Piraziz Nere Berlin Nere", "Bambarabam", "Bisiklet", "Otobüste Gösteri", "Okyanus Uçuşu", "Yırtık Don Öyküsü", "Polonyalı Oda Arkadaşım" ve "Yoğun Bakım"dır. Yazar dördüncü hikâye kitabı olan bu eseri, siyasi hayatının yoğunluğu sebebiyle yazdıktan uzun bir süre sonra yayımlar.

Bütün hikâyelerinde, yalın bir dille okuyucuya hitap eden Naim Tirali, bu hikâyesinde de aynı üslûbu devam ettirir. Yazar, hikâyelerinde genellikle kendi başından geçen olaylardan yola çıkar. Naim Tirali'nin, *Piraziz Nere Berlin Nere* adlı kitabı da diğer hikâye kitapları gibi biyografik özellik taşır. Bu hikâyeler, genellikle durum hikâyeleridir. Birey olarak kent ve kasaba insanı hikâyelerin şahıs kadrosunu oluşturur. Karadeniz insanı ağırlıklı bir yer tutar. Toplumsal sorunlar ve Almanya'da bulunan Türk işçilerinin durumu bu hikâyelerde kaleme alınan ana konulardır.

[47] Necatigil, Behçet (1971), *Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü*, Varlık Yayınları, Gül Matbaası, İstanbul, s. 28

Yasemin Gedikoğlu, Naim Tirali üzerine hazırladığı tezde "Otobüste Gösteri" adlı hikâye *Aşka Kitakse* adlı kitabında yer aldığını belirtiyor.[48] Ancak bu hikâye, araştırmacının belirttiği gibi *Aşka Kitakse*'de değil; *Piraziz Nere Berlin Nere* adlı kitapta yer almaktadır.

3.4.2 Piraziz Nere Berlin Nere'deki Hikâyelerin Özetleri

a) Sait Faik'in Paris'te Anlaşılmaz Beş Günü

Bu hikâyede, Naim Tirali'nin samimi dostu, Sait Faik Abasıyanık'ın İstanbul'dan Paris'e gelişi anlatılır. Tedavi olmak için Paris'e gelen Sait Faik, burada samimi dostlarıyla buluşur. Naim Tirali'nin kaldığı otele gelir. Tirali ve Paris'teki diğer dostlar Sait Faik'i gezdirmek için seferber olur. Fakat Sait Faik, bu şehirden pek memnun kalmaz. Ardından İstanbul'a dönmek için bilet alır. Arkadaşları Sait Faik'in tedavi olması gerektiğini ve Paris'te daha hiçbir yeri görmemiş olduğunu söyleseler de onu ikna edemezler. Paris'te görüştüğü doktorun acil biyopsi olması gerektiğini söylemesi de Sait Faik için geri dönme sebebi olur ve bir gece aniden İstanbul'a geri döner.

b) Heeello Erdoğan

Bu hikâyede, Galatasaray Lisesi öğrencilerinden olan Erdoğan adlı bir çocuk anlatılır. Yazar, Galatasaray Lisesi'nde iken Erdoğan adlı bir arkadaşı vardır. Erdoğan okulda abartılı davranışlarıyla ve aşırı telefon konuşmalarıyla dikkat çeker. Arkadaşlarının alay konusu haline gelir. O yüzden, kendisine "Heeello Erdoğan" lakabı takılır. Galatasaray'dan mezun olan Erdoğan, bir süre sonra hastalanır ve vefat eder. Onun vefatını gazetelerden okuyan arkadaşları, son yolculuğunda arkadaşlarının yanında bulunmak ister ve camii avlusuna gidip son görevlerini yerine getirirler.

[48]Gedikoğlu, Yasemin (2009), *Naim Tirali'nin Öykücülüğü*, Gaziantep Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, s. 90.

c) Züğürdün Keçisi

Bu hikâyede, Hanife Abla adında bir kızın, hayatı ele alınır. Kendisi yazarın Piraziz'de bulunan konağı'nda, çocuk bakıcısı olarak görev yapar. Hanife Abla, bu konakta çocuklara anlattığı masallarla ün kazanır. Yazar da, o zamanlar çocuk olduğu için, bu kızın masallarıyla büyür. En çok da Züğürdün Keçisi adlı masal, Hanife Ablanın anlattığı masalların başında yer alır. Çocuklar da bu masalı dinlemekten çok memnundur. Hanife Abla, çocuklara kendisini sevdirerek konağın vazgeçilmez kişilerinden olur.

d) Piraziz Nere Berlin Nere

Bu hikâyede, Hasibe Abla ve Ahmet Dayı adlı kişilerin Almanya'ya yaptıkları gezi anlatılır. Yazarın, Piraziz'den komşusu olan bu iki yaşlı çift, zamanında üç ay kalmak üzere Berlin'e gider. Burada yaşadıkları olayları ve karşılaştıkları manzaraları Piraziz'de bulunduğu sırada yazara anlatırlar. Yazar da, onların ağzından Almanya'yı dinlemek için Hasibe Abla'yı konuşturmayı sonunda başarır ve uzun bir Almanya gezisini dinleme fırsatı yakalar. Bir Anadolu kadınının ağzından Almanya sorunlarını dinlemek, yazara gerçekçi bir bakış açısı sunar.

e) Bambarabam

Bu hikâyede yazar, Münih kentinde yaşadığı olayları ele alır. Genç adam, Münih kentinin "Mathaser" adlı ünlü birahanesine gider. Burası hafta sonları kalabalıktır. Genç adam, burada kafasını dağıtmak ve eğlenmek ister. Birahanede "bambarabam" müziği çalar bu şarkı askeri bir marşa benzer. Bu müzikle eğlenen yaşlılar ve gençler gibi yazar da eğlenir.

f) Bisiklet

Bu hikâye, yazarın çocukluk anısını konu alır. Giresun'da bisiklet sahibi çocuk yok denecek kadar azdır. Yazarın da en büyük hayali bir bisiklet sahibi olmaktır.

Dedesine bir gün bu isteğini söyler. Giresun'da en çok beğendiği bisiklet, Ticaret Odası Baş Kâtibi Osman Efendi'nin oğlu Mekin'e aittir. Yazarın dedesi diğer gün Osman Efendi'ye kendi torunu içinde bir bisiklet sipariş etmesi için haber yollar. Bunun üzerine Osman Efendi, Mekin'in bisikletini satmaya karar verdiğini söyler ve bir adam gönderip bisikleti yazarların evinin kapısına bırakır. Hayallerine kavuşan çocuk bisikletiyle tur atmaya başlar. O sırada Mekin'in ağladığını görür. Çok utanır ve sevinci kursağında kalır.

g) Otobüste Gösteri

Bu hikâye, Giresun-Ordu arası sefer yapan bir otobüste geçer. Otobüs şoförü, bir yolcuyla siyasi bir tartışma yaşar. Ardından tartışma büyür ve yolcu otobüsten iner. Otobüstekiler, şaşkın bir halde olup bitene tanık olurken şoför, bu durumun bir şaka olduğunu ve bilinçli yapılan bir oyun olduğunu söyleyerek kahkaha atar. Yolcular, bir süre bu saçma oyunun etkisinden kurtulamaz.

h) Okyanus Uçuşu

Bu hikâyede, Nusret ve eşinin Amerika yolculukları ele alınır. Bindikleri Paris uçağı uzun süre rötarın ardından havalanır. Daha sonra, yolcular uçağa alınır. Nusret, bir süre önce kalp ameliyatı olur. Sıkıntılı günler geçirirler. Bu yüzden eşi, yediklerine çok dikkat etmesi gerektiğini her defasında vurgular. Nusret, eşinin bu düşünceli tavırlarını, eski sağlıklı günlerini, çocuklarını, borçlarını aklından geçirir. Bu duygular içerisindeyken gözüne uyku girmez. Uzun süren saatlerin ardından uçak, Paris'e iner ve yolculuk burada sonlanır.

ı) Yırtık Don Öyküsü

Bu hikâyede, ön seçimler için çalışmalar yapan iki partili adayın, bir günü anlatılır. Bu iki aday, partinin ön sıralarında yer alabilmek için Giresun'un ilçelerini dolaşmaya başlar. İlin en yakın ilçesi olan Keşap'a giderler. Burada esnaf ve halk ile

sohbete başlarlar. Halk içinden bir gencin, ters bir soru sorması üzerine ortam gerilir. İki partili arkadaş da insanların bu denli bilgisiz olmasına hayretler içinde kalarak Keşap'tan ayrılırlar.

j) Polonyalı Oda Arkadaşım

Bu hikâye, yazarın kalp ameliyatı için hastanede yattığı günleri ele alır. Tedavi olmak için Amerika'ya gelen yazar, yattığı hastanenin odasında Polonyalı yaşlı bir adamla arkadaş olur. Bu yaşlı adam, yazara bir ev sahibi gibi sevecen ve ilgili davranır. Doktorlar, yaşlı adamın kanser olduğundan şüphelenir. İki arkadaş da durumları yüzünden oldukça tedirgin ve hüzünlü günler geçirirler. Ardından yazarın ameliyat günü gelir ve iki arkadaş arasında hüzünlü bir veda yaşanır. Ameliyat başarıyla sonuçlanır. Aradan on beş gün geçer. Polonyalı arkadaşını sokakta dimdik ayakta gören yazar çok sevinir. Birbirlerine sarılıp sağlıklarının iyi olduğu haberini verirler ve çok mutlu olurlar.

k) Yoğun Bakım

Bu hikâyede, yazarın Kalp ameliyatı olması ve ardından yaşadığı mutluluk ele alınır. Ameliyatı başarıyla geçen kahraman, narkozun etkisinden kurtulup doktora sorular sorar. Ailesini tekrar göreceği için çok mutludur. Hayatın güzelliğini, sağlığına kavuşmasının önemini daha iyi anlar. [49]

3.5 Aşk Dediğin

3.5.1 Eser Hakkında

Aşk Dediğin Naim Tirali'nin beşinci hikâye kitabıdır. Eser 1994 yılında Cem Yayınları tarafından, 1999 yılında ise Yön Yayınları tarafından basılır. 127 sayfadan oluşan bu kitapta, 21 hikâye yer alır. Bu hikâyeler sırasıyla; "Bir Mektubu Okurken", "Düşsel Kutular", "Cafê Luco", "Otuzüç Yıl Aradan Sonra", "Devlet Başkanı ve

[49] Yüce, Sefa (2012), *Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s. 156-157.

Şeyhülmuharririn", "Kitap Koklamak", "Bir İmza Günü", "Büyülü Parmaklar", "Kumkapı'da Öğle İçkisi", "Kurbanlar", "Fotoğraftan Adam Tanımak", "Aliş'in Cici Dedesi", "Oy Trabzon Trabzon", "Tüpten Çıkan Macun", "Piraziz'e Hava Yolculuğu", "Kahvenin Çayın Tadı", "Mutluluk Ağaçları", "Yaşlı Yazar", "Şu Güzelliğe Bakın", "Hışt Hışt Sesleri", "Atatürk'ü Severiz"dir. Naim Tirali, bu eserinin ikinci baskısına yeni hikâyeler de ekler. Bunlar; "Büyülü Parmaklar", "Aliş'in Cici Dedesi", "Oy Trabzon Trabzon", "Piraziz'e Hava Yolculuğu", "Mutluluk Ağaçları", "Yaşlı Yazar", "Şu Güzelliğe Bakın", "Hışt Hışt Sesleri", "Atatürk'ü Severiz" adlı hikâyelerdir.[50]

3.5.2 Aşk Dediğin'deki Hikâyelerin Özetleri

a) Bir Mektubu Okurken

"Bir Mektubu Okurken" adlı hikâye, Nuri ve Framboise arasında geçen bir aşk hikâyesidir. Fransa'ya doktora öğrenimini görmek için giden Nuri, Framboise ile tanışır. İki genç, birbirlerine âşık olur. Bir süre Fransa'da kalan Nuri, işlerin ters gitmesi yüzünden Türkiye'ye geri dönmek zorunda kalır. Bu duruma Framboise çok üzülür. Yeni arkadaşlık teklifleri alır. Fakat aklında sadece Nuri olduğu için teklifleri reddeder. Bu sırada çift, mektuplaşmaktadır. Birbirlerinin her adımından haber alırlar. Framboise, etrafındaki erkekleri gözlemler ve hiçbirinin Nuri'nin yerini dolduramayacağını bir kez daha fark eder.

b) Düşsel Kutular

"Otuz Üç Yıl Aradan Sonra" Fransa'ya gelen Nuri, yıllar önceki aşkı, Framboise ile buluşur. Her ikisi de toplumlarına, kültürlerine uygun kişiler ile evlenip çocuk sahibi olmuştur. Birbirlerinden ayrı geçen yılları tek tek ele alıp uzun uzun konuşurlar. Beraber eski günlerdeki gibi gönüllerince gezip, eğlenirler. İkisi de

[50] Tirali, Naim (1999), *Aşk Dediğin*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 45-46.

tekrar kavuşmanın büyük mutluluğu içindedir. Yılların araya girmesi onların aşkından hiçbir şey çalmamış aksine daha fazla şey katmıştır.

c) Cafê Luco

Nuri ile uzun süre sonra kavuşan Framboise, günlerini gönüllerinin istediği gibi geçirirler. Nuri'nin Framboise'yi telefonla aradığı bir gün, Framboise'nin eşi de evdedir. Framboise ve eşi Nuri'nin buluşma isteği üzerine büyük bir kavga eder. Bu kavgadan sonra eşi Framboise'ye daha sıcak ve sevecen yaklaşır. Aradan bir süre geçtikten sonra da trafik kazasında vefat eder. Framboise, eşinin ona olan aşkını Nuri'nin telefonundan sonra daha iyi anlamıştır. Bunları da çekinmeden Nuri ile rahatça paylaşır.

d) Otuz Üç Yıl Aradan Sonra

Bu hikâye, ilk iki hikâyenin devamı niteliğindedir. Otuz üç yıl sonra, tekrar alevlenen büyük âşklar ve akıllarda kalan soru işaretleri bu hikâyede cevap bulur.

e) Devlet Başkanı ve Şeyh'ül-muharririn

Deneme türünde hazırlanan bu hikâyede, Türk basınının emektar gazetecisi Burhan Felek'in, Cumhurbaşkanı Kenan Evreni'i ağırlaması anlatılır. Kenan Evren, yaşça kendisinden büyük olan Burhan Felek'in elini öper. Bu olay, sosyal medyada farklı eleştirilere sebep olur. Fakat aslında Kenan Evren, Türk halkının örf ve adetlerine uyup büyüğüne karşı kendi statüsü ne olursa olsun aldırmadan, gereğini yapmıştır.

f) Kitap Koklamak

Bu hikâyede, gazeteci ve yazarların toplanıp aralarında söyleşi yapmaları anlatılır. İlhan Selçuk ve Sami Karaören'in odasında toplanan Yaşar Kemal, Naim Tirali dörtlüsü, kendi aralarında edebiyat ve halkın bilgi düzeyi hakkında sohbet ederler.

g) Bir İmza Günü

Nurer Uğurlu, "Ge-Da Süreli Kitap Fuarı"na bir canlılık kazandırmak için, imza günleri düzenler. İmza gününe Naim Tirali, Salah Birsel, Oktay Akbal, Muzaffer Uyguner gibi gazeteci-yazar önemli isimler de katılır. Fuara katılım çok az olur. Nurer Uğurlu üzülmesin diye arkadaşları birkaç bin liralık kitap satın alırlar. Nurer Uğurlu da bu jest üzerine arkadaşlarını Gazeteciler Cemiyetine yemeğe götürür.

h) Büyülü Parmak

"Büyülü Parmaklar" hikâyesinde, Fındık Satış Kooperatifinde toplanan delegeler anlatılır. Toplantı olacağı gün, bomba ihbarı nedeniyle bir buçuk saat dışarıda bekleyen delegeler, ardından olay uzayınca dağılır. Kahraman, bu olay üzerine milletvekili dönemi sırasında şahit olduğu Merkez İlçe Fındık Tarım Satış Kooperatifi kongresini anımsar. Uzun yıllar Fiskobirlik Yönetim Kurulu Üyeliğinde bulunan Hasan Akdağ, o dönemlerde tüm delegelerin kararına katıldığı kişi durumundadır. Hasan Akdağ'ın eli havaya kalktığında tüm delegelerde ellerini havaya kaldırıp önergeyi kabul eder. Fakat bir gün hayır kurumuna bağışlanması için kazancın bir miktarının verilmesi önerilince Hasan Akdağ'ın eli havada tek kalır.

i) Kumkapı'da Öğle İçkisi

Bu hikâyede, Yaşar Kemal'in arkadaşlarını Kumkapı'ya yemeğe davet etmesi ele alınır. Yemekte Oktay Akbal, Mücap Ofluoğlu, Recep Bilginer, Agop Arad, Orhan Erinç ve Naim Tirali gibi kişiler bulunur ve edebiyat üzerine güzel bir söyleşi gerçekleşir.

j) Kurbanlar

"Kurbanlar" hikâyesinde Kenan Tirali'nin, ağabeyi Naim Tirali'ye İstanbul'daki evinde yaptığı ziyaret anlatılır. Kenan, Ankara'da yaşamaktadır. Tüm aile bir arada otururlarken, Kenan'ın gözüne ağabeyinin masasında ki Adnan

Menderes'in idam edilmiş fotoğrafı ilişir. Bunun üzerine biraz duygulanır. Menderesi, 1954 yılında Demokrat Parti'nin Bulancak İlçe Başkanı iken evinde ağırlamıştır. Yakinen tanışmaktadırlar. Fotoğrafı gördükten sonra aklına Menderes ile ilgili anısı aklına gelir. Seçimlerden birkaç ay önce Giresun'da büyük bir açık hava mitingi düzenlenir. Menderes'in Trabzon'dan Giresun'a gelmesi gecikir. Parti önünde bekleyen kurbanlıklar hava kararınca kesilip kesilmemesi üzerine tartışma başlar. Akşam ezanından sonra kurban kesilmemesi gerektiğini savunsalar da orada bulunan kasap Kadir ile İl Başkanı Abdullah İzmen, kesilebileceğini öngörür. Bunun üzerine Giresun'a geç gelebilen Menderes için gece de olsa kurbanlar kesilir. Ertesi sabah meydanda miting düzenlenir. Belediye binasına yakın olan yamaçlarda bile insanlar bulunmaktadır. Miting devam ederken karşı yamaçtan bir çığlık kopar. Feci bir toprak kayması sonucu beş kişi hayatını kaybetmiştir. Şaşkınlık içinde olan insanlar ölenlerin kimliği belirlenince dehşete kapılır. Ölen beş kişiden ikisi Kasap Kadir'in oğlu, iki kadından biri İl Başkanı İzmen'in annesi diğer kadın ise, kız kardeşidir. Kenan, bu olayı ömür boyu unutamaz ve bu olayın rastlantı olup olmadığı uzun yıllar sorgular.

k) Fotoğraftan Adam Tanımak

Bu hikâyede, yeniden düzenlenmeye alınan Hıdiv Kasrı ele alınır. Hıdiv Kasrı, 1906 yılında Mısır Hıdivi Abbas Hilmi Paşa adına yapılır. Bu yer, Sait Molla Çiftliği içinde yer aldığından, 1930 yılına kadar bu aile tarafından kullanılır. Daha sonra 1937 yılında İstanbul Belediyesi'ne geçer. İstanbul Belediyesi'nin ilgilenmemesi üzerine, 1982 yılına kadar kasır kaderine terk edilir. 1982 yılında Türkiye Turing Otomobil Kurumu, İstanbul Belediyesi'nden izin alarak kasrın yeniden onarımını üstlenir. Bu onarımın ardından bu eşsiz mekân eski ihtişamına geri döner.

l) Aliş'in Cici Dedesi

"Aliş'in Cici Dedesi" hikâyesinde, büyük amca ve torunun birbirine olan sevgisi anlatılır. Bir buçuk yaşında olan Ali'ye tüm yakınları Aliş diye seslenir. Akıllı ve sevimli olan Aliş, herkesin sevgi odağı olur. Büyük amca da, Aliş'i her gördüğünde onun zayıf söz dağarcığını zenginleştirmek için ona yeni kelimeler öğretir.

m) Oy Trabzon Trabzon

Bu hikâyede, Bulancak'tan Rize otobüsüne binerek Trabzon'a gitmek için yola çıkan iki yakın arkadaşın bir günü anlatılır. Genç hikâyeci Durcan Yaşacan ve arkadaşı Naim Tirali Trabzon'da arkadaşları Ahmet Özer ile buluşur. Naim Tirali, Piraziz'de bulunan evlerinin tarihî eserler kapsamına girip girmediğini öğrenmek için arkadaşlarıyla önce Ayasofya Müzesi Müdürlüğü'ne gider. Sonra kent merkezine dönüp, Arslan Pulathaneli ile tanışırlar. Dört arkadaş kitaplardan, dergilerden uzun uzun sohbete başlar. Daha sonra diğer gazeteci- yazar arkadaşlar ile de görüşen grup, bir akşam yemeği yiyerek Trabzon'a veda eder.

o) Tüpten Çıkan Macun

Bu Hikâyede, Türkiye'deki askeri müdahale yıllarından kalma anılar ele alınır. Ülkede 1960, 1972 ve 1980 yıllarındaki müdahalelerle ilgili anılar ve açıklamalar basının ilgi odağı olur. Bazı milletvekilleri de bu konular ile ilgili kamuoyuna açıklamalar yapar.

p) Piraziz'e Hava Yolculuğu

"Piraziz'e Hava Yolculuğu" adlı hikâyede, kahramanın Yeşilköy'den Trabzon havalimanına gelişi ve kara yoluyla da Piraziz'e gidişi ele alınır. Hava aşırı sıcaktır. Trabzon'a inildiğinde ise, bulutlu bir hava yolcuları karşılar. Kahraman, kendisini

bekleyen arkadaşları ile otomobile binip özlemini çektiği memleketine hiç mola vermeden yol alır.

r) Kahvenin Çayın Tadı

Bu hikâye, Naim Tirali ve arkadaşının Giresun Parkı'na olan özlemini konu alır. Giresun'da bir süre dolanıp işlerini halleden iki arkadaş, kalan diğer vakitlerini de uzun zamandır gidip görmedikleri Yalı Parkı'nda geçirmek ister. Deniz kenarında bir masa seçip otururlar. Ardından garson, masanın aile yeri olduğunu söyleyerek iki arkadaşın diğer masalara oturmasını ister. İki arkadaş, oldukça şaşırır ve garsona güzel bir dille bu durumun çok yanlış olduğunu anlatmaya çalışırlar. Fakat garson, bu sözleri anlayacak düzeyde olmadığı için laf anlatmak zor olur. Bu can sıkıcı olay, Naim Tirali ve arkadaşının eski Yalı Parkı'na olan özlemini bir kat daha arttırır.

s) Mutluluk Ağaçları

Bu hikâyede, uzun yıllar Sovyet Rusya'nın dış işleri bakanlığını yapan Gromiko'nun, Ankara'da bir davete katılması ve oradaki çarpıcı sözleri anlatılır. Devlet başkanlarıyla birlikte bir heyetle Ankara'ya gelen Gromiko, Yılbaşı üzeri kesilen çam ağaçlarının eleştirilmesi tartışılırken bu durumun insanların mutluluğu için yapıldığını savununca dinleyenleri hayâl kırıklığına uğratır.

t) Yaşlı Yazar

Bu hikâyede, üç edebiyat âşığı olan yazarın bir araya gelmesi ve koyu bir edebiyat sohbeti yapması anlatılır. Ahmet Özer ve İbrahim Dizman eşleri ile birlikte arkadaşlarının evine gelirler. Uzun süre edebiyat üzerine konuşup, dertleşirler. İçlerinden en yaşlısı olan kahraman, bu genç arkadaşlarıyla hikâyelerini paylaştıkça kendi gençlik yıllarını özlediği hisseder.

u) Şu Güzelliğe Bakın

Hikâyede, kahraman bir Pazar günü çocuklarıyla birlikte Piraziz'den yaylaya gitmek üzere yola çıkar. Giresun'un eşsiz doğasıyla tekrardan büyülenen kahraman ve ailesi, bu sayede memleketlerine olan aşklarını bir kez daha anlarlar.

v) Hışt Hışt Sesleri

Bu hikâyede, Burgazada'da her yıl düzenlenen Sait Faik'i Anma Toplantıları töreni konu alınır. Kahraman havanın yağmurlu olmasına rağmen her yıl katıldığı gibi törene katılmak için Burgazada'ya gider. Yakın arkadaşı Sait Faik'i arkadaşlarıyla tekrar anmanın mutluluğu içindedir.

y) Atatürk'ü Severiz

Bu hikâyede, 1918 yıllarında gündeme gelen İskenderun Sancağı sorunu ele alınır. O yılları ilkokul çağlarında yaşayan Ahmet Miskioğlu, Atatürk karşıtlarının fazla olduğu o dönemlerde ilkokul çocuklarının marş söylerken birden "Atatürk'ü severiz hiç korkumuz yok" diye hep bir ağızdan bağırmalarını kahramana anlatır.

3.6 Çılgınca Şeyler

3.6.1 Eseri Hakkında

Çılgınca Şeyler, Naim Tirali'nin altıncı hikâye kitabıdır. Bu hikâye kitabının ilk basımı, 1994 yılında Cem Yayınları tarafından, ikinci basımı ise, 1999 yılında Yön Yayınları tarafından basılır. Eser, 127 sayfadan oluşur. *Çılgınca Şeyler*, içerisinde dokuz hikâye bulundurur. Bunlar sırasıyla; "Çılgınca Şeyler Ya Da Kimi Raporlar Gibi", "Öyle Bir Gece", "Alkol Duvarı", "Gölgede 35.5 Derece", "Giresun'da Bir Öğle Sonrası", "Sisler Arasında", "Anneciğim Anneciğim", "Piraziz'de Bir Başkan", "Bir Zamanlar Giresun" dur. Bu eserin ikinci basımında, "Giresun'da Bir Öğle Sonrası" ve "Sisler Arasında" adlı iki yeni hikâyeye yer verilir.

Çılgınca Şeyler eserinde yer alan hikâyeler, Naim Tirali'nin yaşlılık dönemi ürünleridir. Hikâyelerde yer alan kahramanlar, yaşamayı seven ve cinselliği kendisinde bir tutku haline getiren bireylerdir. Eserde, cinsellik teması ağır basar. Diğer temalar ise, Piraziz'de geçen anılar olarak belirlenir. Yazar, bu eserinde de diğer eserlerinde olduğu gibi kendi hayatından yola çıkar. Yaşanılan ve görülen olaylar okuyucuya sunulur. Hikâyelerin anlatımında realistlik ön plandadır. Fantastik unsurlar bulunmaz. Naim Tirali'ye göre insan yaşlansa da içindeki duygular hep genç kalır ve asla körelmez.[51]

3.6.2 Çılgınca Şeylerdeki Hikâyelerin Özetleri52

a) Çılgınca Şeyler Ya Da Kimi Raporlar Gibi

Bu hikâyede, emekli hukuk profesörünün hayatı ele alınır. Profesör, birkaç yıl önce eşini kaybeder. Bunun üzerine oğlu ile yaşamaya başlar. Profesör, gençlik yıllarına özlem duyar. Yaşlandığını hissettikçe anılar gözünde canlanır. Geçirdiği hastalıklar onu güçsüz düşürür. Oğlunun tatile gittiği dönemlerde mahalleden tanıdığı dul bir kadınla gönül ilişkisine girer. Aslında her ikisi de artık sadece güzel sözden ve içten sevilmekten başka bir şey istemez. İlk başlarda bu ilişkiye anlam veremeyen kadın, zamanla gelişmeleri hayatın akışına bırakır.

b) Öyle Bir Gece

"Öyle Bir Gece" adlı hikâyede Sami adında bir iş adamıyla, Lisa adında yabancı bir kadının ilişkileri anlatılır. Sami, İstanbul'da tekstil işleriyle uğraşan bir iş adamıdır. Kendisi yurt dışı gezilerinde sürekli yabancı kadınlarla kaçamak yapar. Bu yurtdışı gezilerinde tanıştığı kadınlardan biri de Alman Lisa'dır. Genç yaşta kocasını kaybeden Lisa, oğlu Hans ile beraber yaşar.

[51] Özyalçıner, Adnan (1993), "Yazarlığının Ellinci Yılında Naim Tirali'ye Sorular", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, s. 86-87.
[52] Yüce, Sefa (2012), *Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s.212-214.

c) Alkol Duvarı

"Alkol Duvarı" adlı bu hikâye, "Öyle Bir Gece" adlı hikâyenin devamı niteliğindedir. Bir süredir iş için Münih'te olan Sami, Lisa'nın ricası üzerine balık almaya gider. Alışverişini tamamlayıp eve döner. Fakat ummadığı bir ortamla karşı karşıya kalır. Lisa, oğlu Hans ile tartışmaktadır. Aşırı içkili olan Lisa'yı Sami ve Hans zor sakinleştirirler. Ardından yorulan Lisa, aşırı alkolün etkisiyle sızıp kalır.

d) Gölgede 35.5 Derece

Bu hikâyede, Sami'nin Münih'teki anılarının devamı ele alınır. Birkaç yıl aranın ardından tekrar Münih'te bulunan Sami, Lisa ile görüşür. Uzun sürenin ardından ilk kez yan yana gelen çift, başka arkadaşları ile yemeğe çıkarlar. Lisa, aşırı alkolün kurbanı olur ve yemekten erken dönerler. Lisa'yı eve bırakıp uyumasını sağlayan Sami, sabaha karşı kaldığı otele gider. Uzun yılların ardından tekrar kavuşmak ikisinin de hoşuna gitmiştir.

e) Giresun'da Bir Öğle Sonrası

Bu hikâyede, kahramanın Giresun'da bir öğle sonrası eski dostları ile görüşmesi ele alınır. Caddelerde dolanan kahraman, eskiden uğradığı gibi *Yeşilgireson*'a uğrayıp dostlarıyla edebiyat üzerine kısa bir alışveriş yapar. Ardından Debboya çıkar ve geze geze caddeden aşağı iner.

f) Sisler Arasında

Bu hikâyede, kahraman ve arkadaşlarının yayla macerası ele alınır. Piraziz'den toplanıp sabah yola çıkan arkadaşlar, aşırı yağan yağmura aldırmadan Kümbet'e[53] doğru yol alırlar. Uzun süren yolun ardından, yaylaya varıp yemeklerini yer ve eski günlerini yâd etmeye başlarlar.

[53] Hikâyede sözü edilen Kümbet, Giresun'un yüksek kesiminde bulunan bir yayladır.

g) Anneciğim Anneciğim

Bu hikâyede, 1930'lu yılların başında, ilkokula giden bir öğrencinin anısı ele alınır. Çocuk, ilkokul üçüncü sınıf öğrencisidir. Öğretmen, sınıfında maddi düzeyi iyi olan öğrencilere beş lira karşılığında izci takımı araç-gereçleri satar. Annesinden izin alan çocukta bu araç-gereçten satın alır. Çocuğun annesi de kendini geliştirmiş bir bayandır. Bir gün öğretmen, çocuklara ev ödevi olarak bir soru yöneltir. Herkes eve gidince ailelerinden değişik cevaplar alır. Öğretmen, bu cevapları dinler fakat tatmin olmaz. Ardından kahramanımızın annesinin verdiği cevap öğretmenin takdirini kazanır. Bu olay da kahramanımızın bir kez daha annesine olan sevgisini arttırır.

h) Piraziz'de Bir Başbakan

Bu hikâyede, siyasi bir geziden söz edilir. Başbakanın Piraziz'e gelip konuşma yapacağını haber alan Giresun valisi ile Belediye Başkanı, gerekli hazırlıkları yaparlar. Karşılama töreni için herkes seferber olur. Fakat Başbakanın, Ordu'dan gelmesi gecikir. Uzun süren bekleyişin ardından Başbakanın otobüsü Piraziz'e ulaşır. Otobüsten halka seslenen Başbakan, geciktiği için konuşmanın yapılamayacağını söyler ve konuşma iptal edilir. Halk bu duruma çok şaşırır.

i) Bir Zamanlar Giresun

Bu hikâyede, Ordu'dan feribotla Giresun'a giden kahramanın kısa gezisi anlatılır. Kahraman, kıyı boyunca feribotun güvertesinden sahili gözlemler. Hava kötü olduğu için etrafı net göremez. Feribot Giresun'a yaklaştıkça kahraman, çocukluk günlerini anımsar. Debboy, Yalı Parkı sırayla gözlerinin önünden geçer. Kahramanımız eski günlerini hatırladıkça duygusallaşır. Ardından gemi rıhtıma yanaşır ve bir saatlik Giresun gezisi yolcular için başlar.[54]

[54] Tirali, Naim (1999), *Çılgınca Şeyler*, Yön Yayınları, İstanbul, s.7-97.

3.7 Temalar

Tema/tem, izlek şiirde dile getirilen ve şiirin içeriğini oluşturan bir çeşit konudur.[55] Düzyazıda tema, romanı ve hikâyeyi oluşturan temel taşlardan biridir. Romanın ve hikâyenin asıl hedefidir. İzlek, romancının romanında sergilediği kurgusal dünya iletişimi yoluyla gerçek dünyanın insanı olan okuyucuya, sunduğu bir iletidir. Yazar, hikâye ya da romanda belirli görüşlerini okuyucuya kabul ettirmeye çalışır. Okuyucunun romanı ya da hikâyeyi okuduktan sonra muhayyilesinde kalan öz, romancının anlatmak istediği asıl şey yani izlektir.[56]

Naim Tirali, hikâyelerinde temanın ağırlık kazandığı eserler oluşturmuştur.

3.7.1 Hayat ve İnsan

3.7.1.1 Hayaller ile Gerçekler Arasında Kalış

"Konuk" adlı hikâyede, İstanbullu gencin aşırı beklentiler ile Piraziz'e gelmesi hem kendisini hem de Pirazizlileri etkileyen unsur olur. İstanbullu gencin, hayallerindeki Piraziz'i görememesi nedeniyle biran önce şehrine geri dönmek istemesi, büyük şehirlerde yaşayan insanların, taşra kasabalarına geldikleri zamanlarda sergilediği davranışlardır. Halkla bütünleşemeyen, gerçekleri kendi gördükleri gibi kabul etmeye çalışan ve kendilerini her konuda bilgili zanneden bu tarz insanlar, her dönemde fazlaca bulunmaktadır. Edebiyat çevresinde de fazlaca bulunan bu düşüncedeki kişiler, kendi yarattıkları Anadolu'yu, yıllar boyunca gerçek gibi kaleme alıp insanlarla buluşturmaya çalışmıştır. Türk Edebiyatında, bu hikâyede de olduğu gibi hayal ile gerçek çatışmasına fazla yer verilir.

"Aydınlarımız arasında böyleleri uzun süre barındılar. Ne ülkeyi ve ne de halkımızı tanımadan, araştırmadan yıllarca onun hakkında gerçek dışı yazılar yazmışlar, yalan yanlış önerilerde bulunarak, devleti yanıltmışlardır. Daha sonraki

[55] Karataş, Turan (2011), *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Işık Yayınları, İstanbul, 654 s.
[56] Çetin, Nurullah (2000), *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Ankara, 304 s.

kuşak gerçekliğe yönelerek bu türlü yazar-bozarların anlamsız akımını durdurup sularını kurutmuşlardır. Öyle ki, gezmeden görmeden: "Sen ne güzel bulursun gezsen Anadolu'yu, dertlerden kurtulursun gezsen Anadolu'yu dedikleri halde Tirali'nin konuğu gibi ondan ve onun gerçeğinden kaçmışlardır.[57]

3.7.1.2 Güvensizlik Duygusunun Yarattığı Problemler

"Kahvede Kavga" hikâyesinde oyunu kazanabilmek için sahtekârlık yapan Hüsnü'yü, tüm arkadaş çevresi iyi tanımaktadır. Hile yaptığını inkâr etse bile Hüsnü'ye kimse inanmaz. Küçük bir oyunda bile hileye başvuran bu tarz insanlar, çevresi tarafından yadırganan kişilerdir. Söyledikleri sözler doğru olsa bile, bu tip kişilere herkes yalancı gözüyle bakar. İnsanlar arasında aldatılma ve saf insan yerine koyulma düşüncesi, sert tepkilere neden olur.

"Kitaplık" hikâyesinde kitaplara aşırı merakı olan çocuk, öğretmeninin sergilediği davranış nedeniyle bu merakını bırakmak zorunda kalır. Öğretmenin, öğrencilerine kuşkulu gözlerle yaklaşması ve elinde somut bir delil olmadan öğrencisini karalamaya çalışması, öğrencileri kütüphaneden iten büyük bir sebep olur. Öğretmenin sergilediği bu tutum, küçücük yaşında kitaplara merak salan çocukların olumlu davranışlarına ket vuran bir olaydır. Bir öğretmenin yapması gereken asıl olay, öğrenciyi bilgilerle buluşturmak olmalıdır. Fakat hikâyede görüldüğü gibi böyle düşünceye sahip olan öğretmenler, çocukların gelecekleriyle oynamaktadır. Eğitmenlik her insanın harcı değildir.

"Kopya" hikâyesinde, öğretmenlerinin aşırı güvensiz tutumlarından hoşlanmayan öğrencilerin, kopyaya başvurması eğitimin temel sorunları arasındadır. Öğrencisine güvenmeyen ve kopya çektirmemek için kendini heba eden öğretmen örneği, günümüzde de hala devam eden bir durumdur. Öğretmenin bu güvensiz

[57] Karadeniz, Fikret (1998), "Naim Tirali'nin Park Adlı Kitabında Gerçekten Kaçan Konuk", [Nakleden: Naim Tirali, (1998), Park, Yön Yayınları, s.121.]

durumuna öğrenci, kopya çekerek cevap verir. Bir eğitimcinin, görevini yanlış yerine getirmesi, öğrencileri de yanlışa sürüklemektedir. Güvensizlik duygusu ile aşırı tedbir almaya çalışıp öğrenciye yalancı gözüyle bakan öğretmen, daha hayata yeni başlamış bir nesli yanlış yönde hırslandırmaktadır.

3.7.1.3 Ölüm Kaygısının İnsan Psikolojisi Üzerindeki Etkileri

"Taburcu" hikâyesinde, kahramanın başına gelen rahatsızlık, herkesin başına gelebilecek bir durumdur. Hastalık sürecini, anne ve babasız geçiren kahramanın zihnine, ölüm kaygısı düşer. Bu durum her insanın bazı dönemlerinde aklına gelen bir gerçektir. Aileden uzakta olmanın verdiği hüzün, hastalıkla birleşince ortaya duygusal sorunlar çıkar. Böyle duygusal zamanlarda insan en çok korktuğu şeyleri beyninde dolandırır ve en yakınlarını da yanında ister.

"Parmak" hikâyesinde, kahramanın ilk başlarda önemsemediği sağlık problemi, ilerledikçe onu psikolojik olarak rahatsız etmeye başlar. İnsanlar, hoyrat kullandıkları bedenlerinin değerini, sağlıkları bozulmaya başladığında anlar. Bu durum da insanı psikolojik olarak derinden etkiler.

"Vapur" hikâyesinde, yolcuların şiddetli tipi nedeniyle korku dolu anlar yaşamaları ve kendilerini ölüme bir adım daha yakın hissetmeleri, hayatın her anında insanların başına gelebilecek bir olaydır. Akşamın karanlığı, yüksek dalgalar ve fırtına insanları ister istemez kötü düşüncelere sevk eder.

"Motor" hikâyesinde, "Vapur" hikâyesinde olduğu gibi yolcuların yaşadığı panik, insanları psikolojik olarak derinden etkiler. Yaşamın her anında karşılaşılabilecek olduğumuz bu durum hayatın insan için ne kadar değerli olduğunun kanıtıdır.

"Sait Faik'in Paris'teki Anlaşılmaz Beş Günü" hikâyesinde, ölüm korkusu nedeniyle ameliyat olmayı reddeden Sait Faik, yaşamın her döneminde

gösterilebilecek gerçek örnekler arasındadır. Sağlıklı bir bedenin değerini iyi bilmemek ve ardından gelen problemler karşısında da tedaviyi reddetmek, gerçekten yaşamdan kopmak istemeyen insanların seçtikleri hatalı bir yoldan başka bir şey değildir. Böyle bir durumla karşı karşıya olan birey, bozuk bir psikolojinin de verdiği etki ile yanlış tercihler yapabilir.

"Okyanus Uçuşu" hikâyesinde, sağlığını kaybeden Nusret, sabır ve iradenin önemini kavrar. Stresin insan vücudu üzerindeki inanılmaz zararı bu hikâye sayesinde okuyucuya bir kez daha hatırlatılır. Ne kadar şey kaybedilirse kaybedilsin, zarardan dönmek insana kâr sağlayacaktır.

"Polonyalı Oda Arkadaşım" hikâyesinde, hastalıkları ile boğuşan iki oda arkadaşını birbirlerine yakınlaştıran ana unsur, yine ölüm korkusu olur. Hayata tutulmanın yollarını aramak, ümitleri yitirmemek psikolojik olarak bireyleri rahatlatır. Psikolojiyi rahatlatma yöntemleri bulmak ise, sağlığa kavuşmada başarıyı sağlamanın yarısı sayılmaktadır.

"Yoğun Bakım" hikâyesinde, kahraman açık kalp ameliyatı olur. İnsan psikolojisini en çok etkileyen unsur olan ölüm korkusu, bu hikâyede de yer alır. Kimileri bu durumdan kendilerini başarıyla sıyırırken, kimileri de streslerinin mağduru olur.

3.7.1.4 Merak Duygusunun Aşırılığı

"İskele" hikâyesinde, merakına yenik düşen insanların hayatlarında gelişen sorunlar anlatılır. Bu sorunlar, edebiyatımızda sık işlenen temalardandır. İnsanın, başkalarının hayatını kurcalama merakı, karşısına birçok problem çıkarabilir. İskelede, vapurlardaki insanları sırf merakları uğruna sabahtan akşama kadar gözlemleyen insanlar, günlük hayatta sıkça rastladığımız meraklı kişilerdir. Böyle insanlar, kendilerini zeki olarak tabir etse de ne yazık ki gerçekte öyle değildir.

"Penceredeki Kazaklar" hikâyesinde, daha okul çağlarında olan öğrencilerin, başkalarının hayatlarını irdelemeye çalışmaları okuyucuya yansıtılır. Meraklarına yenik düşen öğrenciler, derslerini bile ihmâl etme derecesine gelirler. İnsanoğlunun en tehlikeli duygularından biri olan merak, kötüye kullanıldığı takdirde negatif sonuçlar verir.

3.7.1.5 Görgüsüzlüğün İnsanı Düşürdüğü Durumlar

"Yeni Zelândalı" hikâyesinde, bulunduğu ortama ayak uyduramayıp, kaba hareketlerde bulunan adamın tavırları, onu alay konusu haline getirir. Günümüzde de sık rastladığımız bu durum, eğitimin gerekliliğini bir kez daha gözler önüne serer. İnsanın asıl benliğini reddedip, başka bir benliğe bürünerek karşı tarafa kendini kabullendirme çabası, ona çirkin bir görüntü vermektedir.

"Çalgılı Gazino" hikâyesi ile "Yeni Zelandalı" hikâyesinde anlatılan olay ve temalar birbirine çok benzemektedir. İki hikâyede de görgüsüz tavırlar sergileyen insanlar ve düştükleri komik durumlar, bir ders niteliğinde okuyucuya sunulmaktadır.

"Tren, Bir Garip Aile, Genç Kız vs…" hikâyesinde farklı kesimlerden olan bir grup yolcunun, davranış ve anlayışlarında ortaya çıkan farklılıklar, okuyucuya eğitimin önemini vurgular. Kendini geliştirmek, sadece okulda eğitim görmek anlamına gelmez. Bir insan, eğer isterse kendisini güzel bir şekilde yetiştirebilir. Fakat bu istek kırsal kesimlerde yok denecek kadar azdır. Doğduğu ortamın kurallarını bozmak istemeyen insan, hayatını böyle sürdürmeyi yeğler. Bu durumda, bu tür insanların, farklı kesimlerdeki kişilerle yan yana geldiğinde, eksik davranışlarını ortaya çıkarmaya yeter.

3.7.1.6 Günlük Yaşamın Mekân-İnsan İlişkileri Üzerindeki Etkileri

"Park" hikâyesinde, günlük yaşamın izlenimleri, Giresun'un doğal güzellikleri ve insanların Yalı Parkı'nda günlerini nasıl geçirdiklerini anlatan yazar, bir yandan

da memleketine olan aşkını açıkça gözler önüne serer. Hikâyede yer alan eşsiz tasvirler sayesinde park, canlı bir şekilde okuyucuya aktarılır. Bu gözlem hikâyesinin, insanların hayatıyla ilişkilendirilmesi de okuyucuyu en çok etkileyen noktalar arasındadır. Mekânın bulunduğu ilginç durum ve her kesimden insanların burada bir araya gelmesi parkı eşsiz kılan bir diğer özellik arasındadır.

"Büyük Cadde" hikâyesinde, yazarın bu caddeyi gözlemleyip, başarıyla kaleme alması, yaptığı tasvirler ve ilişkilendirmeler, okuyucunun gözünde yaşanmış bir hava bırakır. Her gününü aynı şekilde yaşayan bu caddede, gündüz başka, gece başka insanların yer alması dikkat çekicidir.

"Pislik ve Kan" adlı hikâye, hayatın iyi yönlerinin yanında, kötü yönlerinin de olduğunu gözler önüne serer. Güne güzel başlayıp, güzel devam etmesini isteyen insan, hiç ummadığı anda aklına gelmeyecek şeylerle karşılaşabilir. Hayat, her an farklı sahnelerle karşımızda durmaktadır. Hiçbir şey kimsenin hesapladığı gibi gitmez. Bu olaylar üzerinde duran yazar, insanların kötü olaylar karşısında birbirleriyle olan yardımlaşmalarını da okuyucuya sunar. Zaten asıl olması gereken de yardımlaşmanın, yaşamın her alanında olmasını sağlamaktır.

3.7.1.7 Yalnızlık Duygusunun İnsanı Olumsuz Yönde Etkileyişi

"Köprü" hikâyesinde yalnızlık duygusunun insan psikolojisi üzerindeki etkileri ele alınır. Bu duygular insanlarda, stresli, üzüntülü, duygusal durumlarda ortaya çıkar. Özel günlerin etkisi de yalnızlık duygusunu ortaya çıkaran bir diğer etmendir. Etrafındaki insanların mutluluğu bile bu duyguları yaşayan insana, o an zor gelmektedir. Böyle bir duygu seli içerisinde olan kişi, kendisini en çok meşgul edecek işler peşinde koşar ve bir nebzede olsa o anki duygularından kurtulmaya çalışır.

3.7.1.8 İyilik Yapıp Kötülük Bulmak

"Kavgayı Ayırmak" adlı hikâyede, kahramanın iyilik yapmak isterken bulduğu kötülük, insanların duygularına yenik düşmemesi gerektiğini bir kez daha vurgular. Merhametten doğan maraz yüzünden başı belaya giren birçok insanı örnek alan bu hikâye, hayatın tam ortasından alınan gerçek bir örnektir.

3.7.1.9 Çağın Değiştirdiği İnsanlar ve Kuralları

"Kahvenin Çayın Tadı" hikâyesinde eski kuşak ile yeni kuşağın uyuşamadığı günümüz, ele alınır. Bazı hatıraların eskisi gibi yerinde kalmaması ve insanların bu hatıraların üzerine yeni kurallar eklemeleri, bireyler üzerinde büyük etki yaratır. Hatıraları yeniden canlandırmak isteyen kişiler, bu kurallar ile karşılaştığında olumsuz yönde etkilenmektedir.

3.7.2 Aşk

3.7.2.1 Hayal Kırıklıkları ve Karşılıksız Aşklar

"Buluşma" hikâyesinde, kahramanın aşkına karşılık bulamaması ona büyük bir hayal kırıklığı yaşatır. Uzun süredir beslenen aşk, kadının umursamaz tavırları ile karşılaşınca sarsılmaya başlar. Aşk gibi güçlü bir duyguda kendisini yönlendiremeyen insan, sonucun karşılıksız olduğu durumlarda benliğini suçlamaya başlar. Karşı tarafın tepkisiz kalışı, bireye aşağılanmış bir duygu hissi yükler. Duygularını kontrol etmeyip, pişmanlık duygusu yaşayan kişi bir daha aynı duygulara kapılmamak için sürekli olarak zihnine baskı uygular. Hayal kırıklıkları, hayatın birçok anında karşımıza çıkan bir duygudur. Yazar, bu hikâyede de bu bilinçle yola çıkmış ve okuyucunun duygularına daha yakından dokunmak istemiştir.

"Ayşecik ya da Cikli Cuklu Öykü"de, hayat tecrübesi fazla olan yazar, kahramanına aşk ile ilgili öğütler verirken, aslında tüm gençlere seslenmeye çalışır. Hayatı anlamak ve insanları tanıyabilmek uzun bir süreçtir. Bu süreç düzgün

kullanılmazsa, büyük hatalar yapılabilir. Yapılan yanlışlar özellikle duygusal konularla ilgiliyse, insanoğlu için ortaya daha üzücü durumlar çıkar. Bu duruma düşmemek için de çevremizdeki kişileri dikkatli seçmemiz şarttır.

"Havuzlu Hamam Sokağı" hikâyesinde bir grup arkadaşın birbirlerinin sıkıntılarını gidermek için gösterdikleri çabalar, hayal kırıklıklarını unutturmaya yetmemektedir. Aşk acısı çeken delikanlı, arkadaşlarının tüm çabalarına rağmen aklından bu üzücü hadiseyi bir türlü çıkaramaz. Gerçek yaşamda da sıkça karşımıza çıkan bu olay, okuyucuyla yakın bir bağ oluşturur. Umutsuzca aşk acısı çeken biri ve yanında onun mutlu olmasını isteyen sevdikleri. Yazar, gerçekten dost olmamın önemini ve gerçek dostun nasıl olması gerektiğini, okuyucuya iletmeye çalışır. Çaresiz bir durumdayken, yakın çevremizin nasıl davranması gerektiği de bu hikâye ile verilmek istenir.

"Aşka Kitakse" hikâyesinde, tema aşktır. Aşk, her insanda farklı duygular yaşatır. Bazen aşklar tek taraflı olabilir. Bu hikâyede de tek taraflı bir aşk, söz konusudur. Aşık olan delikanlı, karşılık bulamadığı için üzgündür. Fakat insan her durumda da karşılık bekleyemez. Bu yüzden karşı tarafta elbette suçlanmamalıdır. Bu durumu bilerek, medeni şekilde bir yaklaşımda bulunmak en doğrusudur. Hikâyede de iki gencin, medeni bir şekilde duygularını dile getirmeleri verilir. Oktay Akbal, Naim Tirali'nin *Aşka Kitakse* adlı bu eseri için şunları söylemektedir:

"*Aşka Kitakse* kitabında bizi en çok doyuran, kitaba adını veren hikâye. Burada bir genç kızla bir genç erkeğin aşktan önceki buluşmalarını görüyor, onların aşktan uzak, ama aşkı arayan konuşmalarını dinliyoruz. Genç adam, sevdiği veya sevdiğini sandığı o genç kız kadar aşkı tanımamış, ama duyduğu bazı hislerin yarattığı dağınıklık içinde: "Nedir bu kelimeler" diyor. "Aşk nedir, çılgınlık nedir,

sevmek nedir? Bu kelimeler acaba sana karşı duyduklarımı ifade eder mi? Bu hikâye eşi az rastlanır bir derinlikle aşkla kişioğlu arasında yakın ilintileri verebiliyor."[58]

3.7.2.2 Din-Dil-Irk Ayrımının İnsanlar Üzerindeki Etkileri

"Bir Mektubu Okurken" hikâyesindeki aşk teması, Fransız Framboise ile Türk Nuri'nin din, dil ve ırk ayrımlarına rağmen tutunmaya çalışan büyük sevgilerini ele alır. Bu kültür farkı insanların hayatlarını belirlemektedir. Aslında hiçbir önemi olmayan bu ayrımlar, bazen ciddi sorunlara dönüşebilir. Bu farklar yüzünden ayrı hayatlar kurmak zorunda olan birbirine âşık çiftler günümüzde de sıkça karşılaştığımız durumlardır. Yazar bu hikâyesinde okuyucuya aşk duygusunun engel tanımayacağını iletmeye çalışır.

"Düşsel Kutular","Cafe Luco" ve "Otuzüç Yıl Aradan Sonra" adlı hikâyeler "Bir Mektubu Okurken" adlı hikâyenin devamını oluşturur. Birçok engel nedeniyle gençlik yıllarında ayrılıp, başka hayatlar kurmak zorunda kalan çiftler, aradan geçen uzun yılların ardından birbirlerini bulup tekrar aşklarını yaşamaya başlar. Güçlü bir duygu olan aşk, engelleri aşıp kazanmayı başarır. Bu hikâyelerde iki aşık arasında geçen dikkate değer konuşmayı aynen aktarıyoruz:

"Anlatılmak istenen umarsız bir aşktır. Bir papaz ile evlat edindiği bir kız çocuğu arasındaki umarsız aşk. Elbet çocuk büyüyüp genç kız olduktan sonra filizlenen bir aşk. Umarsızlığı da şuradan geliyor: Papazların evlenmelerine kilisenin karşı oluşu bir yana, evlâtlıkların, kendilerini evlât edinenlerle evlenmeleri de yasalara aykırı." ... "Evet, iki yanlı bir çıkmaz. Ama yasalarla ya da kurallarla, birbirlerini sevmelerini önlemek de olası değil herhalde."[59]

---

[58] Akbal, Oktay (1998), "Olgunlaşan Genç", [Nakleden: Naim Tirali (1998), *Aşka Kitakse*, Yön Yayınları, s. 101]. Akbal, Oktay (2001); "Olgunlaşan Genç", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Mart-Nisan, Samsun, s. 39.

[59] Tirali, Naim (1999), *Aşk Dediğin*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 20.

3.7.2.3 Gençliğin Beraberinde Getirdiği Saf Duygular

"25 Kuruşa Amerika" hikâyesinde, iki sevgilinin aşkları temayı oluşturur. Boğazda gezintiye çıkan iki sevgilinin, Amerikan donanmalarını görmek için motorlara binmeleri, ülkenin o dönemki yılları hakkında da okuyucuya bilgi verir. Yabancılara olan nedensiz hayranlık ve o dönemin acizliği de aşk teması altında okuyucuya iletilmek istenen mesajlar arasındadır.

3.7.2.4 Dış Görünüşün Yanıltıcılığı

"Picasso Aşk Katili" hikâyesinde sanatla uğraştığı sanılan bir kıza duyulan aşk, kızın bilgi düzeyinin istenildiği gibi olmaması üzerine sona erer. Dış görünüşe aldanmamak gerektiğini yazar bir kez daha kendi hikâyesinde insanlara duyurur. Fizik ne kadar göze hitap ediyorsa, akıl da o kadar kalbe hitap eder. Asıl olması gereken insanın aklının ve kalbinin güzelliğidir.

3.7.3 Cinsellik

Naim Tirali, hikâyelerinde cinsellik teması üzerine çok fazla eser verir. 1948 yılından beri eserlerinde yer vermeye başladığı bu tema, o dönemde çok eleştiriye tutulur. Bu eleştirilere aldırmayan ve başarılı eserler ortaya çıkaran yazar, Erol Karaer'e verdiği röportajda kendisini şu sözlerle savunur:

"Öykülerimde cinselliğin özel bir yeri olduğu doğrudur. Her canlıda cinselliğin ne kadar yeri varsa, öykülerimde de o kadar yeri olması, öykülerimin yaşamla doğru orantılı bir gelişme içinde olduğunu kanıtlar. Cinsel öğenin batılıların erotik dediği ölçüyü aşmamasına, yani pornografik olmamasına özen göstermişimdir. Ama yaşamın ta kendisi olan bu davranışa da birtakım ahlâk kurallarına uyma kaygısı ile sağır kalmaya, içim hiçbir zaman razı olmamıştır. Cinsellik de arkadaşlık

gibi, çalışma gibi, çocukluk gibi, insanın etkisinden kurtulamadığı doğal bir olay olduğuna göre, öykülerde de aynı doğallıkla yer almasına şaşmamak gerek."[60]

3.7.3.1 Gece Hayatının Çirkin Yüzü

"Gecenin Üçü" hikâyesinin teması cinsellik üzerine kurulur. Hikâyede, karşı cinsle sağlıklı ilişkiler kuramamış olan erkeklerin, gece hayatına olan düşkünlüğü ele alınır. Büyük kente gelen gençler, burada birçok yeni oluşumla karşı karşıya kalır. Bu yüzden de her gördükleri yenilikleri kendileri de yaşamak isterler. Bu istek çoğu zaman onlara, çirkin yüzünü gösterir.

"Arka Sokak" hikâyesinde yazar, kendilerini kanıtlamak uğruna kötü duruma düşen insanların hayatlarını ele alır. "Tarla başı Asfaltına Yağmur Yağıyordu" ve Bambarabam" hikâyeleri çevrelerinin zoruyla kendilerini kanıtlama çabasına giren insanların düştükleri kötü durumları okuyucuyla buluşturur. Karşı cinsi tanıma arzusunda olan gençler, hayal kırıklıklarıyla gecelerini bitirir. Yazar, Genç yaştaki erkeklerin yaşamak istedikleri bu deneyimlerde başlarına gelebilecek olumsuz olayları hikâyelerinde vererek insanlara yol gösterme amacı gütmüştür.

3.7.3.2 Anlık Heyecanlar Uğruna Düşülen Durum

"Bir Çift Bacak", "Karabiberim", "Çılgınca Şeyler ya da Kimi Raporlar Gibi", "Öyle Bir Gece", "Alkol Duvarı", "Gölgede 35,5 Derecede" hikâyelerinde de tema cinsellik üzerine kurulur. "Bir Çift Bacak" ve "Karabiberim" hikâyesinde kahramanlar genç iken, diğer dört hikâyede kahramanlar orta yaş üzerindedir. "Bir Çift Bacak" ve "Karabiberim" hikâyelerinde kahramanlar anlık heyecanlarına yenik düşüp gecelik ilişkiler kurar. Karşı tarafa duygusal bir bağ beslenmemektedir. "Çılgınca Şeyler ya da Kimi Raporlar Gibi", "Öyle Bir Gece", "Alkol Duvarı" ve "Gölgede 35,5 derecede" hikâyelerinde kahraman karşı cinse duygusal anlamda

[60] Karaer, Erol (2001), "Tirali: Benim İçin Önemli Olan Yaşadığım Değil, Yazdığımdır", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 76.

hisler beslemektedir. Yazar, genç erkeklerdeki merak duygusunun ve yaşlı erkeklerdeki gençliğe özlem duygusunun, insanları cinselliğe iten en büyük dürtü olduğu mesajını verir.

3.7.3.3 Yabancılara Duyulan Aşırı Sempati

"Atlanta Barı" hikâyesinde, barda bulunan Amerikalı gemicilere, Türk kadınlarının gösterdiği aşırı ilgi insanları çileden çıkarır. Bu sempati yurtdışına olan merak ve özentiden ileri gelir. II. Dünya Savaşı sonrası İstanbul'a yabancıların gelmesi yerli halkın dikkatini çeker. Özellikle Amerikalılara aşırı ilgi gösteren kadınlar, Türk erkeklerinin nefretini kazanır.

3.7.3.4 Çarpık İlişkiler

"Zürafa" hikâyesine konu olan çarpık ilişki, aynı cinsten iki insanın birlikteliğinin tasnif edilmemesi sebebiyle toplumda suç karşılanır. Bu durumu bilerek ilişkilerini gizli yaşayan birçok insan bulunmaktadır. Bu hikâyede de çiftlerin kendilerini abla kardeş gibi tanıtmalarının sebebi bu problemlerden ileri gelir. Bazı ülkeler bu ilişkilere normal olarak bakmakta ve toplumdaki diğer bireylerden bu bireyleri ayırmamaktadır. 1953 yıllarında kaleme alınan bu hikâyede yazar, toplumda böyle insanların da olduğuna vurgu yapar ve artık bu insanlarında kabul edilmesi gerektiğini hatırlatır.

3.7.4 Siyaset

3.7.4.1 Seçim Kampanyası

"Bir Adayın Notları" hikâyesinde tema seçimdir. Milletvekili adayı, halkın beğenisini kazanmak ve oy toplamak için seçim öncesi Manisa'ya gider. Milletvekili olan kişilerin insanları doğru bilinçlendirmesi gerekir. Yalanlarla insanların gözleri boyanmamalıdır. Bu süreçte kahraman, elinden gelenin daha fazlasını yapmaya çalışır. Yazar bu yazısında, bir milletvekili adayının seçimlerde insanlarla nasıl

iletişim kurması gerektiğini başarıyla kaleme alır. Bir aday için çok zor süreç olan bu seçim döneminde, önemli olan insanları doğru bir şekilde bilinçlendirmek ve ülke için en iyi en donanımlı kişiyi başa çıkarmak için çabalamaktır.

"Yırtık Don Öyküsü" hikâyesinde, iki milletvekili aday adayının halkla siyasi kavram tartışmasına girmesi adayların kendilerini anlatmakta zorlanmalarına sebep olur. Siyaset sabır ve tecrübe işidir. Kültür düzeylerinin ayrı olması sebebiyle derdini düzgün bir şekilde anlatamayan adayların yarın halkı temsil etmek için başa çıkması elbette kabul edilemez. Yazar bu hikâyesinde siyasetin bir beceri, bir sabır gerektirdiğini vurgular. Her kültüre ayak uydurarak halkın her kesimine hitap eden bir aday, halk tarafından el üstünde tutulabilir.

3.7.4.2 Almanya-Türkiye İlişkilerindeki Yabancı İşçi Sorunu

"Piraziz Nere Berlin Nere" hikâyesinde, tema yabancı işçi sorunudur. Türk işçileri Almanya'ya giderek orada zamanla ötekileşip yabancı muamelesi görür. Hikâyenin kahramanı olan Anadolu kadını Hasibe Ablanın ağzından bu problemleri dinlemek, eserin daha gerçekçi olmasını sağlamıştır.

"Piraziz Nere Berlin Nere", yurtdışındaki iş gücümüzün politik ve sosyal sorunlarına çözüm getirmek savında değildir. Birtakım sloganlar yerine, Hasibe Ablanın ağzından, bir Anadolu kadınının, insancıl ilişkilerdeki ayrıntılar üstüne sıraladığı taşlamalar yer alır. Ama bu taşlamalar incitmeden söylenmiştir. İçtenlikle söylenmiştir. Çuvaldızı karşısındakine sokarken, iğneyi de kendisine batırmaktan çekinmemektedir Hasibe Abla. Hikâye, haberlerde, demeçlerde, toplantılarda üstünde durulmayan insan ilişkilerini dile getirmektedir."[61]

[61] Tirali, Naim (1984), *Piraziz Nere Berlin Nere*, Kent Basımevi, İstanbul, 128 s. (arka kapak alıntı)

3.7.4.3 Ayrı Düşüncelerin Çatışması

"Otobüste Gösteri" hikâyesinde, tema siyaset üzerine oluşturulur. Şoförlerin yolculara oynadıkları oyun, aslında kendi siyasi görüşlerini insanlara empoze etmek için başvurdukları bir yoldur. Hikâyede yer verilen bu olaya günlük hayatta fazla rastlamasak da, yazarın vermiş olduğu mesajla sıkça karşılaşmaktayız.

3.7.4.4 Statülerin Unutturamadığı Örf-Adetler

"Devlet Başkanı ve Şeyhülmuharririn" hikâyesinde, bir devlet başkanının, gazeteciler cemiyetini ziyaret ederek, orada kendinden yaşça büyük ve saygın bir kişinin elini öpmesi takdire şayan bir davranıştır. Ziyaret bir kültür ve görgü işidir. Verilmek istenen mesaj oldukça açıktır. Statüler ne olursa olsun, kültürümüzü göz ardı etmemeli, büyük gönüllülük yapmamalı, herkese karşı saygımızı korunmalıdır.

3.7.4.5 İnsanoğlunu Vicdansızlaştıran Çıkar Duygusu

"Büyülü Parmaklar" hikâyesinde, iyi para kazanan insanların yardımlaşma konusundaki vicdansızlıkları gözler önüne serilir. İnsanoğlunu vicdansızlaştıran çıkar duygusu, yardımlaşma hissini yok eder. Oysa ki verilecek paranın cüzi bir miktar olmasına rağmen bu hikâyede de olduğu gibi insanlar geri adım atmaktadır. Hikâyede paylaşmanın önemi verilmek istenen asıl mesajlar arasındadır.

3.7.4.6 Şaşırtan Ölümün Arkasındaki Gerçekler

"Kurbanlar" hikâyesi, ölüm teması üzerine kurulur. bu ölüm sıradan bir olay değildir. Bir miting sırasında gelişen bu beklenmedik olay karşısında halk büyük şok yaşar. Siyasilerin memnuniyetinin dini vecizler üzerinde tutulmasının ardından bu olayın gerçekleşmesi insanların aklında ilahi gücün kendilerini cezalandırması olarak kalır.

3.7.4.7 Çağrışım

"Fotoğraftan Adam Tanımak" hikâyesinde, kahramanın bir vatandaş ile yaptığı konuşma ona, yıllar önce kendi başından geçen bir olayı hatırlatır. İnsanların gerçek hayatta televizyonlarda ve resimlerde görüldüğünden farklı görünmesi, karşı tarafın kafasında soru işareti kalmasına sebep olur. Devlet adamlarını televizyonlardaki gibi gören vatandaşların, gerçek hayatta onlarla karşılaştıklarındaki bocalamaları hikâyenin okuyucuya vermek istediği mesajlar arasındadır.

3.7.4.8 Zekânın Devlet Yönetimine Katkıları

"Tüpten Çıkan Macun" hikâyesinde, siyaset teması işlenir. Askeri müdahale döneminde Türkiye'de olan ortam için çözüm yolları üretilmeye çalışılır. Başarılı ve tecrübeli bir siyasetçi, devletini refaha kavuşturur. Hikâyede verilmek istenen mesaj, tecrübeli siyasetçilerin görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirmeleri gerektiği ve zeki bir siyasetçinin devletini her zaman bir adım ileri götürmesini bilmesidir.

"Piraziz'de Bir Başbakan" hikâyesinde, liderlerin görevlerini başarıyla yerine getirmemesi, eski dönemleri ve siyaset adamlarını mumla aratır olur. bir başbakanın ilk görevi halkla arasındaki bağı güçlendirmek olmalıdır. Halkı kendine inandıran ve işinde başarılı olan bir siyaset adamı ülkeyi başarılı yerlere taşıyacaktır. Yazar o dönemki devlet başkanlarının eksikliklerinden dem vurarak, eski yıllardaki başarılı ve zeki devlet yöneticilerine olan özlemini dile getirir.

3.7.4.9 Gösteriş Uğruna Yapılan Vicdansızlıklar

"Mutluluk Ağaçları" hikâyesinde, siyaset adamlarının, her yıl milyonlarca katledilen çam ağaçları hakkındaki düşünceleri ele alınır. İnsanların bir anlık zevk ve gösterişleri uğruna yok olan ağaçların, devlet başkanları içinde pek bir önemi yoktur. İnsanların zevkleri onlar için daha önde gelmektedir. Oysaki insanın sağlıklı bir hayat sürmesi için çok büyük önemi olan ağaçlar böyle sebepler yüzünden yok

edilmemelidir. Bu duruma siyaset adamlarının, devlet büyüklerinin artık dur demesi gerekir.

3.7.5 Sanat

3.7.5.1 Kitaplara Olan Aşırı Bağlılık

"Kitap Koklamak" hikâyesinde, tema kitap sevgisidir. Kitap, bir sanat adamı için en değerli varlıktır. Onlar için dünyadaki en güzel kokulardan bile daha güzeldir kitap kokusu. Kitaplar, her insana iyi gelen mucizevi arkadaşlardır.

"Bir İmza Günü" hikâyesi, kitapların bir yazar için ne derece önemli olduğunu okuyucuya vurgular. Yazarlar, kitapları okuyucularla buluşturmak için maddi ve manevi yönde büyük çaba sarf eder. Bu buluşmalar kitap fuarında gerçekleşir. Kitaplar sayesinde yazar, okuyucusuyla kendisi arasında kopmaz bir bağ oluşturur.

3.7.5.2 Güzel Dostlar Biriktirmenin Verdiği Mutluluk

"Kumkapı'da Öğle İçkisi" hikâyesinde, ele alınan dostluklar, sanatın, edebiyatın insanı birbirine bağlayan bir güç olduğunu gözler önüne serer. Sanat, insanın çevresini aydınlatan, ufkunu açan, ona baştan aşağı yeni bir elbise giydiren bir dosttur. Birbirleri ile ortak dilleri olan insanların bu dosta sahip çıkması kadar doğal bir davranış yoktur.

"Yaşlı Yazar" hikâyesinde, kahramanımızın evinde ağırladığı dostlarından yaşça büyük olması onu, baş konuşmacı yapar. Sanatla ve edebiyatla ilgili tecrübeleri paylaşmak genç yazarlara ışık tutmaktadır. İyi ve kötü deneyimleri genç sanatçılara aktarmak her sanat adamının yapması gereken görevler arasındadır.

"Ne var ki, yaşlı edebiyatçı görevi, istesem de istemesem de bana düşmüştü artık… İleride bir gün, şimdi gençliklerinin en güzel yıllarını yaşadıklarının farkında bile olmayan dostlarıma düşeceği gibi.[62]

[62] Tirali, Naim (1999), *Aşk Dediğin*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 95.

"Hışt Hışt Sesleri" hikâyesindeki kahramanın, yıllardır edebiyatçı dostu anısına düzenlenen törene hiç aksatmadan katılması, kahramanın dostuna olan bağlılığını gözler önüne serer. Gerçek dost, her daim anılan ve yapıtlarına sahip çıkılan dosttur. Kahraman bu açıdan takdir edilesi bir davranış sergiler.

"Giresun'da Bir Öğle Sonrası" hikâyesinde, eskiye özlem duyan sanatçıların, anılarını hafızalarında canlandırmak için sarf ettiği çabalar ele alınır. Caddeler, sokaklar, dükkanlar bile kişiyi o yıllarına götürebilir. O dönemki insanlarla tekrar karşılaşmak ve sohbet etmek mutluluk vericidir.

"Oy Trabzon Trabzon" hikâyesinde, samimi dostların bir araya gelip uzun sohbetlerde bulunması, dost kazanmanın verdiği mutluluğu bir kez daha yansıtır. Edebiyatla iç içe olan insanların, ortak birçok noktaları vardır. Fikir alışverişinde bulunmak için düzenli olarak toplantılar yapmak, kalıcı dostluklar kurulmasını sağlar.

3.7.6 Memleket Sevgisi

3.7.6.1 Doğanın İnsan Psikolojisi Üzerindeki Etkileri

"Şu Güzelliğe Bakın" hikâyesinde tema, memleket sevgisi üzerine oluşturulur. Ailecek Piraziz'den Giresun'a yayla gezisine çıkan kahramanın, memleketinin doğal güzellikleri karşısındaki hayranlığı okura yansıtılır. Eşsiz bitki örtüsüyle insanlarda hayranlık uyandıran şehir, kahraman ve ailesine de aynı duyguları yükler.

"Doğduğum yer, çocukluğumu yaşadığım kent, ilk göz ağrım, yeşilliklere bürünmüş Giresun'un, yüreğimde yoğunlaşan sevgisiyle, coşkudan ses tonumu da ayarlayamadan bağırmışım: "Şu güzelliğe bakın çocuklar!"[63]

"Sisler Arasında" hikâyesi de "Şu Güzelliğe Bakın" hikâyesinde olduğu gibi Giresun şehrinin doğal güzelliklerini ele alır. Bir grup arkadaşıyla yaylaya giden

[63] Tirali, Naim (1999), *Aşk Dediğin*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 96-99.

kahraman, her zaman olduğu gibi memleketinin eşsiz güzelliklerini görünce yine büyülenir. Her insana memleketi bir başka güzel gelir. Hele ki memleket de gerçekten eşsiz güzelliklerle doluysa, bu insanın içine daha da ayrı bir sevgisi verir.

"Piraziz'e Hava Yolculuğu" ve "Bir Zamanlar Giresun" hikâyesinde, memleketini ziyarete gelen kahramanın, yoğun duygular içinde olduğu görülür. Maddi imkânlar dolayısıyla başka illerde yaşamak zorunda olan insanlar, yaşadıkları yere ayrı bir özlem duyar. Bu hasretlerini gidermek için de önlerine çıkan ilk fırsatta baba ocaklarını ziyarete giderler. İnsan nerden geldiğini, atalarını, ocağını unutmamalıdır. Geçmiş yıllara duyulan özlem, bu kısa memleket ziyaretleriyle bir nebzede olsa azalır.

"Atatürk'ü Severiz" hikâyesinde, memleketin savaş altındaki durumundan yararlanan ülkelerin insanlarıyla bir arada yaşamak zorunda olan çocukların, o psikolojik baskıya aldırmadan memleketlerini ve liderlerini sevdiklerini dile getirmeleri örnek bir davranıştır. Bağımsızlık bir millet için en önemli ihtiyaçtır. Bunun daha küçük yaşta farkında olan çocuklar, örnek bir davranış sergilerler. Memleket sevgisi küçük yaşta edinilen ve yeri doldurulamayan bir duygudur. Eserde önemli gördüğümüz bir bölümü aynen alıyoruz:

"Hatay'ın cadı kazanı gibi kaynadığı, içten dıştan çeşitli tertiplerin, kışkırtmaların, ırklar ve dinler, mezhepler arasında çatışmalara neden olduğu, canlar yaktığı o günlerde, bir hafta başı töreninde, önce beş on öğrencinin, sonra törene katılan tüm Türk öğrencilerinin çoşkulu sesi, bir gök gürlemesi yoğunluğu ve şiddetiyle, okulun alanını çınlatıyor: "Atatürk'ü severiz hiç korkumuz yok!"[64]

[64] Tirali, Naim (1999), *Aşk Dediğin*, Yön Yayınları, İstanbul, s.103-106.

3.7.7 Aile Sevgisi

3.7.7.1 Eski ve Yeni Kuşak Arasındaki İlişki

"Aliş'in Cici Dedesi" hikâyesinde, tema çocuk sevgisi üzerine kurulur. Kahraman ve iki yaşındaki yeğeninin birbirlerine olan bağlılıkları hikâyenin konusunu oluşturur. Yaşlı kahramanımızın, küçük çocuğa olan düşkünlüğü, geçmiş yıllara duyduğu özlemden ileri gelir. İnsanların kendilerini en yalnız hissettiği zamanlarda sığınacak bir ailelerinin olması mutluluk vericidir.

"Anneciğim Anneciğim" hikâyesinde bir anne ile oğlunun arasındaki ilişki hikâyenin konusunu oluşturur. Aile büyükleri, küçük bireylere örnek olmalıdır. Tecrübe sahibi olan ebeveynler evlatlarıyla ne kadar fazla düzgün ilişki kurarlarsa çocuklar da o kadar iyi gelişir.

3.7.7.2 Çocukluk Yıllarına Duyulan Özlem

"Züğürdün Keçisi" hikâyesinde, kahramanın çocukluk yıllarına ve ailesine duyduğu özlem ele alınır. Çocukluk yılları her insanda farklı izler bırakır. O dönemlerin anımsanıp mutluluk duyulan bir hatırası, hemen hemen herkesin vardır. Yazar, hikâyede ailenin önemini vurgulayarak, güzel anılar biriktirmenin mutluluğunu gözler önüne serer. Mutlu bir çocuk ilerde mutlu bir aile kurar.

"Bisiklet" hikâyesinde, kahramanın çocukluk dönemindeki bir anısı ele alınır. Her aile çocuklarının mutluluğunu ister ve bu yönde çabalar. Bisikletin başka çocuktan alınıp kahramana satılması, çocuğun bisiklet arzusunun üzerine gölge düşürür. Bu olaya üzülen çocuk ilerde o günü hatırladığında mutlu olur. Çünkü başkalarının mutsuzluğu onu da mutsuz eder. Bencillik duygusu çocukken bile onu saramaz. Aradan geçen uzun yıllar bile böyle ders verici anıları silemez. Bu nedenle iyi bir çocukluk dönemi geçirmek her bireyin sağlıklı yetişmesi için gerekli en önemli gerçeklerden biridir.

3.8 Şahıs Kadrosu

Hikâyelerde anlatılan olaylar, muhakkak bir kişi ya da kişilerin başından geçmiştir. Kurmaca dünyanın kişileri de kurmaca kişilerden oluşmaktadır. Bu kişiler, yazarın eserinde vermek istediği mesaja uygun tutum ve davranış sergilemektedir. İyi bir okuyucu, yazarın eserlerinde yer alan kişilerin davranışları, sözleri ve tutumları karşısında yazarın seçimlerini ve seçimlerde gözettiği sıralamayı, düzenlemenin farkında olmalıdır. Metnin anahtar keilmelerini ve söz öbeklerini iyi kullanmalı ve kişilerin dünyasına girmeyi başarmalıdır. [65]

Naim Tirali, hikâyelerinde 1940'lı yıllardan 1990'lı yıllara uzanan, orta sınıf insanları, şehirli insanları ile eğitim görmüş insanları ele alır.[66] Hikâyelerde genellikle insanların ruhsal yönleri açığa çıkarılır. Kahramanlar bir ya da birkaç kişidir. Kahramanların psikolojik durumları ve kahramanların etrafında bulunan sorunlu kişilerin olumsuz etkileri hikâyelerin konusunu yönlendirir.

Park kitabında yer alan on dört hikâyede, farklı kişiler karşımıza çıkar. İnsanları küçümseyen kişiler, düzenbaz kişiler, psikolojik olarak bunalımda olan kişiler, dürüst kişiler, meraklı kişiler, görgüsüz kişiler bu kitapta bir arada ele alınır.[67]

"Konuk" adlı hikâyede ana kahramanlar, İstanbullu ve Pirazizli gençtir. İstanbullu genç, Pirazizli arkadaşının memleketine konuk olur. Fakat hayalindeki Anadolu ile gerçekler arasında pek bağlantı kuramaz. Bir an önce hiç beğenmediği ve yadırgadığı bu kasabadan uzaklaşmak ister. Bu genç varlık içinde yaşamış lüks

[65] Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman (2005), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 225-226.
[66] Bu konuda, yazarın Park kitabının arka kapağında verilen bilgilendirmede şöyle not yer almıştır: "Tirali'nin hikâye kahramanları, okumuş yazmış da olsalar, yaşamlarında büyük serüvenlere, olağanüstü olaylara yer olmayan; toplumun, ortalama ve en yaygın tipini oluşturan insanlardır. Tirali, bu insanların gündelik yaşamlarındaki o "basit", "küçük", sıradan dediğimiz olay ve ilişkileri öyküleştirir. İşte, Tirali'nin başarısı da, bu insanlardan öykü kahramanları; onların yaşamlarındaki o "basit", küçük", sıradan olay ve insan ilişkilerinden özgün, okuyucuyu alıp götüren, kalıcı öyküler yaratabilmesindendir." Tirali, Naim (1998), *Park*, Yön Yayınları, İstanbul, Arka Kapak.
[67] Yılmaz, Sibel (2010), *Osman Şahin'in Hikâyeleri (Yapı-Tema-Anlatım)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 155 s.

hayata alışmış bir tiptir. Pirazizli genç ise hem dışarıyı hem de taşrayı çok iyi bilen bir gençtir. Arkadaşına hayata dair ders vermek için onu şehrine konuk etmiştir. Hikâyenin diğer kahramanı, gençleri kasabaya getiren aykırı bir kişi olan şoförder. Şoför, laubali ve itici bir özelliğe sahiptir. Adı geçen dördüncü kişi ise, Pirazizli Deli Hacı'nın Ahmet'tir. İstanbullu gencin tuhaf hareketlerine anlam veremeyen bu kişi bir daha memleketinde bu genci görmek istemez. Eğitim görmüş bir insanın bu denli hareketlere bürüneceğine inanamaz. Kasabalının, İstanbullu gence samimi davranması üzerine gencin şımarık halleri ve hakaretleri insanları da şehirden soğutmaya yeten büyük bir neden olur.

"Kahvede Kavga" adlı hikâyede, ana kahramanlardan biri Şahan'dır. Bu adam, kahvenin sahibidir. Müşteri toplamayı bilen, uyanık biridir. Diğer kahve sahiplerinden daha çok ilgi çekmek için mekânına gazino görünümü verir. Diğer kahraman Hüsnü ise, iri yapılı ve güçlü bir gençtir. Oyunda taş çalmayı büyük bir maharet ve zekilik sanır. İnsanlara iftira atmaktan çekinmeyen, yalancı ve asi bir tiptir. Hikâyenin tamamlayıcı kahramanları ise, jandarma ekibidir. Amacı kendi önemini ve gücünü hissettirmektir.

"Taburcu" adlı hikâyede ana kahraman, okul revirinde yatan hasta gençtir. Genç, hastalığın etkisiyle kendisini yalnız ve sahipsiz hisseder. Bir süre önce samimi dostunu kaybetmiş olması da genci psikolojik bunalıma sokan en büyük etkenlerden biridir. Hikâyenin ikinci kahramanı Kısmet Hanım'dır. Bu kadın okul revirinde hasta bakıcıdır. Kısa boylu ve şişman bir insandır. Yaşının büyük olmasına rağmen bu kadın bir kız edasıyla hareket etmektedir. Bu durumda revirde yatan gençlerin onu gözlemesindeki en büyük sebeptir. Bu özelliğine zıt olarak şefkatlidir. Hikâyenin diğer kahraman ise, revirin on beş yaşındaki hademesidir. Bu genç ailesine katkıda

bulunmak için revirde hademelik yapar. İçine kapanık biridir. Kendini iyi hissettiği zamanlar Eğin türküleri mırıldanır.

"Köprü" adlı hikâyedeki ana kahramanlardan biri meyhaneye giden bir gençtir. Bu genç yalnızlık hissi ile kendini meyhaneye atar. Genç ailesinden uzakta ve psikolojik bunalımdadır. Hikâyenin diğer kahramanı ise, gencin meyhanede tanıştığı yaşlı adamdır. Bu yaşlı adam görmüş geçirmiş, bilgili, derin düşünceleri olan, öğüt vermekten hoşlanan bir tiptir. Dış görünüşü oldukça kötü olan bu adam sohbetiyle büyüleyen bir kişiliğe sahiptir. Hikâyenin diğer kahramanı ise, meyhanenin sahibi Yorgo'dur. Yorgo müşterileri ile sıkı bağlar kuran iyi bir işletmecidir. Aynı zamanda iyi de bir dosttur.

"İskele" adlı hikâye, bir gözlem hikâyesidir. Bu hikâyede, Giresun iskelesine gelip giden insanlar ele alınır. Hikâyede öne çıkan kişilerden biri, Öcü Ömer'dir. Şehrin tanınmış aylaklarındandır. Cebinde parası olmadan vapurlara binip birçok ülke gezer. Biraz İngilizce biraz da Fransızca bilir. Elinde mızıkasıyla dünyayı gezer. Bir de kendisini övücü hikâyeler anlatır. İnsanları kandırmayı sever. Diğer kahraman ise, yedek teğmendir. Teğmen terhis olmanın mutluluğunu yaşamaktadır. Eğlenmeyi seven biridir. Bir başka kahraman ise, bu teğmene âşık olan kızdır. Teğmenin arkasından gözyaşı döker. Hayaller kuran biridir. Teğmenin terhis olduğunu duyduğu zaman büyük bir psikolojik çöküntü yaşar.

"Kütüphane" adlı hikâyenin ana kahramanı, okulunun kütüphanesinde görevli olan bir öğrencidir. Kitaplara aşırı merakı vardır. Kibar ve saygılı bir öğrencidir. Güvenilir biridir. Hikâyenin diğer kahramanı ise, kütüphaneden sorumlu olan öğretmendir. Kuşkucu ve öğrencilere güvenmeyen biridir. Hikâyedeki diğer kahraman ise, kütüphaneye gelen diğer öğrencidir. Nazik ve saygılı biridir. Öğretmen, bu öğrencinin kütüphanede olan bir kitabı izinsiz aldığını düşünür ve

yazarı onu ikaz etmesi üzerine peşine takar. Yazar suçsuz olan bu nazik öğrenciyi takip etmekten büyük suçluluk duyar.

"Kavgayı Ayırmak" adlı hikâyenin kahramanı, Tahsin Habiboğlu adlı fındık tüccarıdır. Kaygılı biridir. Ekonomik durumu sıkıntıdadır. Güvenilir bir kişidir fakat ekonomik sıkıntısının onu insanlar arasında itibarsız yapacağından tedirgin olur. Hikâyenin diğer kahramanları ise, kavga eden iki çingene çocuktur. Sokakta dikkat çekmeye çalışan tiplerdir bunlar. Kurnaz ve iyilikten anlamayan insanlardır. Tahsin Habiboğlu'nun, saf niyetinden yararlanıp suçu onun üzerine yıkmaya çalışırlar.

"Kopya" adlı hikâyede, ana kahramanlar tarih öğretmeni ile kopya çekmeye çalışan öğrencidir. Aslan lakaplı bu öğretmen, orta yaşlardadır. Yaşından daha genç görünmektedir. Öğrenciler üzerinde baskı uygulamayı sever. Güven duymayan ve sinirli bir yapıya sahiptir. Kopya çeken öğrenci ise, yalan söylemeyi seven, insanları aldatan, asalak bir karakterdir. Duygu sömürüsü yaparak yalanına öğretmenini bile inandırır. Hikâyedeki diğer karakterler ise, sınıfta bulunan diğer öğrencilerdir. Onlar, derslerinde başarılı kopya çekmeye teşebbüs etme gereği duymayan çocuklardır.

"Penceredeki Kazaklar" adlı hikâyede kahramanlar, okuldaki öğrencilerdir. Öğrenciler, kendi aralarında apartmanlarda asılı olan kazaklarla ilgili hikâyeler uydurur. Bunlar, meraklı, hayal gücü geniş kişilerdir. Ahmet Topçu adlı öğrenci ise, okulun gözde yakışıklılarındandır. Çapkınlığı ile nam salar. Arkadaşlarının Ahmet Topçu'dan yardım istemesi üzerine kendisi sürekli arkadaşlarını oyalar. Kurnaz bir tiptir.

"Yeni Zelandalı" adlı hikâyenin ana kahramanı, Taşralı Hacı Ağa'dır. Alkol aldıkça dengesiz hareketler yapmaya başlayan biri olur. Şehir ortamını bilmeyen görgüsüz, kaba biridir. Bulunduğu ortama uyum sağlayamaz.

"Park" adlı hikâye için bir durum hikâyesidir diyebiliriz. Bu hikâyede, belirli bir şahıs kadrosu yoktur. "Park"ın kendisi bir kahraman rolündedir. Yazar, bu hikâyede Giresun parkında insanların nasıl vakit geçirdiğini okuyucuya anlatır. Yaşlılar, gençler, kadınlar, çocuklar herkes burada bulunur. Giresun'un o dönemki meşhur aylaklarından Öcü Ömer, burayı sık sık ziyaret eden bir figür olarak verilir.

"Parmak" adlı hikâyede, ana kahraman yazarın kendisidir. Yazarın psikolojisi parmağında çıkan sivilce nedeniyle oldukça bozuktur. Umursamaz biri olan genç, sivilcenin büyümesi nedeniyle sağlığının önemini kavrar. Yaşamayı seven, hiçbir şeyi umursamayan, karşı cinse aşırı meraklı bir yapıya sahiptir.

"Çalgılı Gazino" adlı hikâyede, ana kahraman yaşlı adamdır. Taşralı, kaba biridir. Diğer karakterler ise, gençler ve bara gelen memurlardır. Alkolün etkisiyle değişirler. Eğlenmeyi, gece hayatını aşırı derecede severler.

"Tren, Bir Garip Aile, Genç Kız Vs." adlı hikâyenin ana kahramanları, bir grup gençtir. Bunlar, meraklı ve eğitimli kişilerdir. Genellikle platonik aşklardan hoşlanırlar. Hayatı günlük yaşamayı severler. Diğer kahramanlar ise, trende gençlerin yanında oturan taşralı bir ailedir. Bu aile oldukça kalabalık kıyafetleri pis, kaba insanlardır. Gençler ve bu kalabalık aile uyum sağlayamazlar.[68]

Naim Tirali'nin ikinci hikâye kitabı olan *Yirmibeş Kuruşa Amerika*'da genel olarak, şehirli ve kasabalı gençler, acemi öğrenciler ve düşmüş kadınlar yer alır. Hikâyelerdeki erkekler, kadını gerçeklerin üstünde tutan kişilerdir.

"Buluşma" adlı hikâyede ana kahraman, genç bir delikanlıdır. Genç sevdiği kızdan ilgi görmez ve bu yüzden psikolojik bunalıma girer. Gencin kendine olan güveni karşı cinsin ona ilgi göstermemesi nedeniyle bitme noktasına gelir. Hikâyede genç tarafından sevilen kız ise, güzel ve çekicidir. Aşırı bir özgüvene sahiptir.

[68] Yüce, Sefa (2012), *Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s. 68-78.

Etrafında birçok genç bulunmaktadır. Bu yüzden gözü hikâyenin kahramanını ne yazık ki bir türlü görmez. Hikâyede adı geçen Ahmet Topçu adlı delikanlı yazarın diğer hikâyelerinden de tanınan yakışıklı ve çapkın olarak bilinen okulun gözde delikanlısıdır.

"Büyük Cadde"de yazar, geniş bir gözlem yapar. Bu hikâyede, belirli bir kişi yoktur. Caddede bulunan gençler, yaşlılar, memurlar, öğrenciler bu öykünün kahramanlarıdır. Herkes bu güzel Caddede eğlenmek üzere bir araya gelir. Genç kız ve erkekler burada çoğunluğu oluşturur.

"Atlanta Barı" adlı hikâyede, ana kahramanımız olan delikanlı, barda bir kızdan hoşlanır. Bu kız yaşı küçük ve güzel bir kızdır. Genç delikanlı ise, kızın ilgisizliğinden dolayı kendinden şüphe duymaya başlar. O dönemde kızların ilgisini ülkede bulunan yabancı erkekler çeker. Barda bulunan Amerikalı bir genç ile genç kız yaklaşır. Bu durumda kahramanımızın psikolojik olarak etkilenmesine sebep olur.

"Yirmibeş Kuruşa Amerika" adlı hikâyede ana kahramanlar, birbirine âşık iki gençtir. Kız oldukça güzel, konuşkan ve kibardır. Erkek de kıza hayran ve deli gibi âşıktır. Halk Amerikan donanmalarını görmek için Boğaziçi'ne akın eder. Genç çiftte bu geziye katılan insanlar arasındadır. Vapurda çiftlerin yakınlaşmasını gören bazı insanlar, bu durumu yadırgar. Kentteki insanlar ile taşralı insanların fikir uyuşmazlığı bu hikâyede gözler önüne serilir.

"Gecenin Üçü" adlı hikâyede, ana kahramanlar, Kamber ve arkadaşıdır. İki arkadaş, geç vakitlere kadar eğlenirler. İki bar kadını ile karşılaşırlar. Bar kadınları güzel fakat oldukça küfürbaz ve kabadır. Genç delikanlılar ise, kadınların bu yanıyla ilgilenmemeye çalışır. Gecenin sonunda arkadaşlarının apartmanına giderler. Burada yaşadıkları geceyi ağırbaşlı arkadaşlarına anlatarak eğlenirler. Ev sahibi uykusuz

kalmasından dolayı sinirli olsa da bu serseri dostlarının sonunda amaçlarına kavuşamamış olmasına sevinir.

"Pislik ve Kan" adlı hikâyede belirgin kişiler tramvayda ayağı kesilen dokuz yaşındaki çocuk ve bu olayı duyup kendinden geçen genç delikanlıdır. Delikanlı sakin görünüşlü ve düşüncelidir. Kalabalığı görünce meraklanır. Halka olup biteni sorar. Ardından üzeri başı pis, fakir ve zavallı bir çocuğun başına gelen bu talihsiz olayı duyar. Genç delikanlının psikolojisi bu olayı kaldıramaz. İstanbul gibi bir şehirde geçimini sağlamak için çalışan küçük çocukların başına gelen bu olay tipik bir örnektir.

"Arka Sokak" adlı hikâyede ana kahramanlar, lise son öğrencisi Nuri ve arkadaşıdır. Ergenlik döneminde olan gençler, karşı cinsi tanımak ister. İkisi de çapkın ve meraklıdır. Hikâyede yer alan kadınlar ise, umursamaz ve hastalıklı kişilerdir. Gençlere büyük hayâl kırıklığı yaşatırlar.

"Esnaf" adlı hikâyede ana kahraman, Nusret adında bir delikanlıdır. Uyanık bir gençtir. Karşı cinsin beklentilerini iyi bilen bir kişidir. Arkadaşı şair ise, duygusal ve romantik bir kişidir. Karşı cinse daha duygusal yaklaşır. Kuruntulu biridir ve oldukça kararsızdır. Yanlarına sonradan katılan iki genç kız ise, eğlenmeyi seven ve sadece maddiyat düşünen kişilerdir. Nuri yanındaki kızdan yararlanır. Şair ise, ne yapacağını bilemeyip tedirginlik yaşar. Sonunda, Nusret becerikliliğini kanıtlarcasına şair arkadaşını küçümser ve onunla alay eder.

"Bir Çift Bacak" adlı hikâyede yer alan iki genç, zevklerine düşkün ve karşı cinse oldukça meraklı kişilerdir. Hikâyedeki diğer kahramanlar olan iki kadından biri, güzel bacakları olan endamlı biridir. Yanındaki ise, tombul ve sıradan biridir. İkisi de ilgiden oldukça hoşnuttur.

“Tarlabaşı Asfaltına Yağmur Yağıyordu” adlı hikâyede kahramanlar, Nuri ve arkadaşıdır. Nuri’nin gönül eğlendirmekten hoşlanan bir gençtir. Arkadaşı ise, Nuri’ye göre daha olgun ve hayat tecrübesi olan biridir. Hikâyede yer alan diğer kişiler ise, çirkin kadınlar ve yaşlı kadındır. Amaçları para kazanmaktır. Zeki ve sinsidirler.

“Zürafa” adlı hikâyede ana kahraman yine Nuri’dir. Bir apartmanda arkadaşlarıyla birlikte yaşayan Nuri, meraklı ve kurnaz bir gençtir. Hikâyede bulunan diğer kahraman ise, temizlikçi kadındır. Temizlikçi kadın, her olaydan haberi olan bir kişidir. Dedikoduyu sever. Nuri’ye üst kat komşularının çarpık ilişkide olduğunu söyler. Çarpık ilişkide bulunan bu kızlardan biri, iri yarı diğeri ise, zayıf bir tiptir. Kızlar, insanları kandırmayı seven kişilerdir.

“Karabiberim” adlı hikâyede, kahramanlar dört yedek subay ve bir kadındır. Bu dört arkadaştan ikisinin adı, İzak ve Garbis’tir. İkisi de Yahudi’dir. Haluk ve Nuri ise Türk’tür. Eğlenmeyi severler. Arkadaşlarına eğlence ortamı hazırlayan İzak, kendinden emin, her şeyden haberi olan, eli kolu uzun bir biridir. Bu arkadaşların, eğlenmekten ve karşı cinsi düşünmekten başka amaçları yoktur. Cinsellik, onların hayatında önemli bir yer tutar. Kadın ise, güzel ve alımlı biridir. İnsanları kendine hayran bırakır.

Naim Tirali’nin *Aşka Kitakse* adlı üçüncü hikâye kitabında bulunan sekiz hikâyede, öğrenciler, genç delikanlılar, öğretmenler, milletvekili adayları bir aradadır. Bu kitapta kişilerin serüvenlerine fazlaca rastlamaktayız. Yazarın bu eseri hakkında Ziya Arman bir yazısında şunları söyler: “Naim Tirali’nin üçüncü kitabı Aşka Kitakse’de çoğu olaylar, gençliğin başından geçenlerden. Büyük şehir gençliğinin, üniversite gençliğinin başından. Belli ki Tirali bunları yaşamış, bunları

duymuş, düşünmüş. Köy hayatı yok, "şive taklidi" yok. Şehirlilerin hayatından alınan gerçekler var.[69]

"Vapur" adlı hikâyede, ailece yolculuk edenler, askerler, delikanlılar, üniversiteliler, işçiler yer alır. Bu kişilerin hepsi memleket özlemi çekmektedir. Kemençe dinlemekten, horon oynamaktan zevk alırlar.

"Başarı Belgesi" adlı hikâyede ana kahraman, Zühtü Ektöner'dir. Üniversite öğrencisi olan Zühtü, boş zamanlarında çalışmayı sever. Övünülmekten hoşlanan ve insanlara kendini kabul ettirmeye çalışan bir biridir. Kendini çok akıllı ve uyanık zanneder. Hikâyede yer alan diğer kişiler ise, öğretmenlerdir. Zühtü'nün zaaflarını bilir ve onunla alay etmekten hoşlanırlar.

"Ayşecik Ya Da Cikli Cuklu Öykü"de ana kahraman, Ayşecik'tir. Büyümekte olan genç kız, hayatı ve karşı cinsi öğrenmeye çalışır. Ayşecik saf bir kızdır. Güzel ve alımlıdır. Fakat olaylara bakış açısı yanlış olduğu için üzülen yine kendisidir.

"Havuzlu Hamam Sokağı" adlı hikâyede kahramanlar, yedi üniversiteli gençtir. Ana kahraman ise, yazarın kendisidir. Yazar, bir kıza âşıktır. Arkadaşları yazarın bu zaafından yararlanıp ona şaka yapar. Ana kahraman, zeki ve içine kapanık biridir. İçkili olan diğer arkadaşlarını iyi bir şekilde idare etmeyi bilir. Gençlerden en küçüğü, sevimli ve hareketli bir biridir. Ağzında bir sıra altın diş bulunur. İçkiyi en fazla kaçıranlardandır. Bu yüzdende hareketlerini kontrol edemez. Gençlerden Jean Marais'ye benzeyen genç, oldukça yakışıklıdır. Az alkol adlığı için o da yazar gibi durgundur. En uzun boylu arkadaşları ise, Yenikapı mevkiinden oldukça sıkılır. O daha hareketli ve karşı cinsin daha fazla bulunduğu ortamlardan hoşlanan biridir. Kalın camlı gözlükleri olan genç ise, en sevimli ve en zeki olandır. Diğer genç ise alkolün bile gevşetemediği bir ciddiyet içinde olan esmer bir delikanlıdır. Yedinci

[69] Arman, Ziya (1998), "Bir Hikâye Kitabı", Yeditepe, [Nakleden: Naim Tirali (1998), *Aşka Kitakse,* Yön Yayınları, İstanbul, s. 102-103.]

genç ise, kızların hayran olduğu, sürmeli ve yeşil gözlü bir delikanlıdır. Bu genç kişiler için alkol, gece hayatı ve kızlarla arkadaş olmak hayatın vazgeçilmez arzularıdır.

"Motor" adlı hikâyede, birçok kahraman bulunur. Bunlardan bazıları, motorculardır. Motorcular, açgözlü, umursamaz ve paracı kişilerdir. Müşterilere karşı çok kabadırlar. Hikâyede yer alan diğer kişiler ise, kadınlar ve çocuklar, mühendis ve karısı, dümendeki genç denizci, makinist, delikanlı, yaşlı kadındır. Hepsi de yaşadıkları hava muhalefeti nedeniyle korku dolu anlar yaşar. Yazar ve bu kişiler düzgün ve iyi bir kaptanın motorunda yer alır. Diğer motorcular ekstra para isterken, bu kaptan sadece yolcuları evlerine ulaştırmak için görevini üstlenir. Motorda bulunan kişiler kaptanın bu iyi niyetinden çok hoşnut olurlar.

"Aşka Kitakse" adlı hikâyede, iki üniversiteli gençten bahsedilir. Ana kahramanımız olan genç delikanlı, üç yıldır güzel ve alımlı bir kızı sever. Delikanlı, aşk konusunda tecrübesiz ve çekingen biridir. Pasif bir kişiliğe sahiptir. Karşı cins ile iletişimi iyi değildir. Hikâyenin diğer kahramanı olan genç kız ise, sıradan giyimli, taşralı bir kızdır. Kendine güveni tam ve olgun biridir. Erkeğin kendisine olan duygularını olgunlukla karşılar ve delikanlıya ilgisinin olmadığını rahatlıkla belirtir.

"Picasso Aşk Katili" adlı hikâyede, üniversiteli gençlerin karşı cinse olan ilgisinden bahsedilir. Ana kahraman olan delikanlı, sanatı yakından takip eden zeki fakat içe kapanık ve çekingen biridir. Hikâyenin diğer kahramanı, delikanlının âşık olduğu genç kızdır. Kız, güzel ve alımlıdır. Zeki ve sanatla yakından ilgili gibi görünse de aslında gerçek öyle değildir. Bir diğer kahraman ise, delikanlının yakışıklı olan sosyal arkadaşıdır. Bu genç, arkadaşı ve genç kızın iletişim kurmasını sağlar. Zeki biridir. Gerçekleri gün yüzüne çıkarmayı başarır.

“Lambo’nun Meyhanesinde” adlı hikâyedeki kahramanlar, meyhanenin sahibi, meyhanede yer alan sanatçılar, eleştirmenler ve avukattır. Meyhane sahibi Lambo, müşterileri ile yakından ilgilenen samimi bir işletmecidir. Seçkin insanlarla sohbeti sever ve kültür seviyesi yüksektir. Hikâyedeki diğer kahraman, şairdir. Şair kendinden emin ve sinirli biridir. Kendi dediklerinin kabul edilmesini ister. Diğer bir kahraman, fıkra yazarıdır. O da şair gibi agresiftir. Kendi doğruları vardır. Hikâyede yer alan diğer bir karakter ise, avukattır. Ağır ve sert bir üsluba sahiptir. Diğer kişiler tarafından yorumları hoş karşılanmaz.

“Bir Adayın Notları” adlı hikâyede ana kahraman, milletvekili adayıdır. İnsanları aydınlatmaya çalışan ve görevini iyi bir şekilde yerine getiren biridir. Hikâyede yer alan diğer kişiler; sigortacı hatip diye tanınan Mustafa Akman, Hürriyet Partisi Genel Başkanı Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu ve CHP genel başkanı İsmet İnönü’dür. Bu kişiler de ana kahraman gibi halkı aydınlatmak için çabalayan başarılı siyaset adamlarıdır. Manisa’ya seçim konuşması için gelir.

Naim Tirali’nin dördüncü hikâye kitabı *Piraziz Nere Berlin Nere* de yer alan hikâyelerde, yazarlar, öğrenciler, çocuklar, yaşlılar ve sorunları bir arada verilir.

“Sait Faik’in Anlaşılmaz Beş Günü” adlı hikâyenin ana kahramanı, Sait Faik’tir. Yapı itibariyle eleştiriyi kabul etmeyen alıngan ve tedirgin bir kişidir. Kalabalıktan hoşlanmaz. Sabit fikirleri yoktur. Kafası karışık biridir. Hastalığı dolayısıyla psikolojisi bozuktur. Çok sinirli hareketler sergiler. Hikâyede yer alan diğer kişi ise, yazarın kendisidir. Arkadaşını çok seven yazar, onun sağlığına kavuşması için elinden gelen çabayı gösterir. Sait Faik’in yazarlığını övgülerle etrafındakilere anlatır. Yaşamayı, gezmeyi, eğlenmeyi bilen biridir. Hikâyedeki diğer kişiler de edebiyat dünyasından kişilerdir. Hepsi de ana kahramanımız Sait Faik için

uğraşırlar. Dost canlısı kişilerdir. Birbirlerine her konuda sahip çıkan güçlü bir dostlukları vardır.

"Heeello Erdoğan" adlı hikâyede ana kahraman, Erdoğan adlı öğrencidir. Erdoğan, diğer arkadaşlarına göre daha saf ve tembel bir çocuktur. Kıvırcık saçlı, uzun boyludur. Dilinde hafif bir tutukluk ve kekemelik vardır. Abartılı davranışlar sergiler. Bu durumda diğer arkadaşlarının espri konusu olmasına neden olur. Hikâye, Erdoğan üzerine oluşturulduğu için kahraman olarak sadece kendisi tasvir edilir.

"Züğürdün Keçisi" adlı hikâyenin asıl kahramanı, çocuk bakıcısı olan Hanife Abladır. Kendisi çocuklara bakmak için bir ailenin yanında göreve başlar. Giresun'un köyünden gelir Hanife Abla. On iki yaşlarında, kendinden emin, temiz kalpli bir kızdır. Çocuklarla iletişimi oldukça kuvvetlidir. Masal anlatırken kurduğu cümleleri ve jest mimikleri, onun ününü arttırır. Hikâyede yer alan diğer kahramanlar ise, çocuklardır. Hepsi de birbirinden yaramazdır. Masal dinlemekten çok hoşlanırlar.

"Piraziz Nere Berlin Nere" adlı hikâyede ana kahramanlar, Hasibe Abla ve eşi Ahmet Dayıdır. Hikâyenin diğer kahramanları, Hasibe Ablanın kızı Ayla, Pala İdris'in eşi Güllü, Ayşe ve Alman arkadaşı Monika'dır. Hasibe Abla ve Ahmet Dayı yoksul bir çifttir. Memleketleri Piraziz'dir. Hasibe Ablanın okuma yazması yoktur, yetmiş yaşındadır. Ahmet Dayı çocuklarını okutmak için yıllarca fındık bahçelerinde çalışan bir adamdır. Bu yaşlı çift Berlin'e kızlarının yanına gider. Hasibe Abla ve eşi iyi birer gözlemcidirler. Almanya ve Türkiye arasındaki farkları gözlemlerler. Hikâyenin diğer kahramanı, Güllü'dür. Güllü, akıllı bir kadındır. Köyde yaşayıp hiçbir şey görmemiş olmasına rağmen kendisini iyi yetiştirir. Şehre çabuk uyum sağlar. Kocasının vefatından sonra hayata tutunmaya devam eder. Azimli bir annedir. Çocuklarını okutmak için çalışır. Güllü'nün kocası Pala İdris, sabıkalı biridir. Gaddar bir yapıya sahiptir. Fazla yaşayamadan hayata veda eder. Diğer kişi ise, Pirazizli

Ayşe'dir. Bu kadın pek sağlıklı sayılmayan, esmer, ince bir kızdır. İlkokuldan sonra okumaz. Almanya'ya gider. Bir almanla evlenir. Monica adında bir bayanla arkadaş olur. Monica güzel ve akıllı bir kadındır. Maddi durumu da iyidir. Ayşe'ye Almanya'da yardım eder. Uzun yıllar beraber yaşarlar. Yardımsever bir kadındır.

"Bambarabam" adlı hikâyede, ana kahraman yazarın kendisidir. Yazar, yalnızlık duygusuna kapılır. Karşı cinse meraklı biridir. Psikolojik sorunlar yaşar. İçinde bulunduğu ortama alışmaya çalışır. Diğer kahraman ise, Adolf adında Alman bir gençtir. Bu genç, yazarın önceleri samimi arkadaşıdır. Eli bol, iyi niyetli bir erkektir. Arkadaşına öğütler vermeyi sever.

"Bisiklet" adlı hikâyede ana kahraman, ilkokul yaşlarında bir erkek çocuktur. Bu çocuk, ilkokulu başarıyla bitirir. Akıllı ve duygusal bir öğrencidir. Bisiklete karşı aşırı merakı vardır. Hikâyedeki diğer kişi, kahramanın dedesidir. Dede, verdiği sözleri tutan, maddi anlamda güçlü, dediği dedik bir adamdır. Torununu mutlu etmek için ona istediği bisikleti alır. Osman Efendi ve Mekin hikâyede yer alan diğer kahramanlardır. Osman Efendi, maddi gücü yerinde ve otoriter biridir. Mekin adlı çocuk ise, akıllı ve yaşına göre olgundur. En sevdiği bisikletinin elinden alınmasına rağmen, karşı tarafa üzgün olduğunu belli etmemeye çalışır.

"Otobüste Gösteri" adlı hikâyede yazar, gözlemlerini kaleme alır. Kahramanlar, şoför ve otobüsteki yolculardır. Şoför, altmış yaşlarında, saçları kırarmış ve dökülmüş bir yolcu ile tartışmaya başlar. Şoför, kurnaz, ilgi çekmek isteyen biridir. İnsanları kandırmayı sever.

"Okyanus Ötesi" adlı hikâyede ana kahramanlar, Nusret ve eşidir. Nusret, kalp ameliyatı olduğu için hastadır. Sağlığına dikkat etmesi gerekir. Doktorun söylediği yasakları çiğnememesi gerekir. Fakat o kuralları bozmak ister. Umursamaz davranmaya çalışır. Psikolojik sıkıntıları ve sorunları vardır. Eşini ve çocuklarını çok

sever. Karısı ise, Nusret'i çok seven onun sağlığıyla aşırı ilgilenen biridir. Eşiyle her konuda anlaşamazlar. Fakat yine de birbirlerine oldukça saygılıdırlar.

"Yırtık Don Öyküsü"nde kahramanlar, iki milletvekili adayıdır. İki adayda kendilerine çok güvenirler. Eğitimli ve bilgili olan bu milletvekili adayları, halkla konuşmaya çalışır. Halk, bilinçsiz ve yeniliklere kapalıdır. Hikâyede yer alan diğer kahraman ise, Keşaplı bir gençtir. Keşaplı genç, kendisinden beklenmeyecek derecede kurnaz ve akıllıdır. Adayları sorusuyla alt etmeye çalışır.

"Polonyalı Oda Arkadaşım" adlı hikâyede ana kahramanlar, bir Türk ve Polonyalı adamdır. Türk olan adamın, hastalık nedeniyle psikolojisi bozulmuştur. Polonyalı adam ise, duygusal ve iyi niyetlidir. Oda arkadaşı olan Türk'e karşı çok nazik davranır. Aslında onun da hastalıktan dolayı psikolojisi bozuktur. Ancak elli yaşlarında ve saçları beyazlamış olan bu adam hayatı çok sever. Bu nedenle, kendisine hastalığı yakıştıramaz. Türk olan adam da sevdiklerinin üzülmesini istemeyen, düşünceli bir yapıdadır.

"Yoğun Bakım" adlı hikâyede ana kahraman, orta yaşlarda bir adamdır. Hastalığı nedeniyle psikolojik sıkıntıdadır. Yaşamayı çok seven adam, sağlığına kavuşmak ister. Ailesini üzmemek için hayata tutunmaya çalışır. Geçirdiği ciddi ameliyattan sağ salim kurtulması ona yeniden doğmuş hissini verir.

Naim Tirali'nin beşinci hikâye kitabı *Aşk Dediğin*'de, genelde orta yaş üzeri kişiler bulunur. Bu kişiler kimi zaman bir âşık, kimi zaman bir yazar, kimi zaman bir siyasetçi olarak karşımıza çıkar.

"Bir Mektubu Okurken" adlı hikâyenin ana kahramanları, Nuri İle Framboise'dir. Nuri, hukuk doktorası yapan, başarılı bir öğrencidir. Zeki bir kişiliğe sahiptir. Kadınlar konusunda deneyimlidir. Hovardalığı sever. Fakat bu tek gecelik birliktelikler onun aşkına gölge düşüremez. Framboise'ye âşıktır. Zayıf, beyaz

tenlidir. Framboise ise, güzel ve çekici bir genç kızdır. Zayıf ve uzun boyludur. Yirmi yaşlarındadır. O da üniversite öğrencisidir. Nuri'ye âşıktır. Framboise, sevgisine sadık bir kızdır. Erkekler konusunda deneyimsizdir. Taşra kasabasında liseyi bitirmiş olması, eğitim yönünden zayıf olduğunu okuyucuya yansıtır.

"Düşsel Kutular", "Cafe Luco" ve "Otuzüç Yıl Aradan Sonra" hikâyelerinde kahramanlar Nuri ve Framboise'dir. Framboise, elli üç yaşlarındadır. Bakımlı bir kadındır. Yaşlanmış olsa da güzelliğinden bir şey kaybetmez. Nuri'ye ilk gün ki gibi âşıktır. Dürüst bir kadındır. Edebiyat konusunda kendini geliştirir. Düşünceleri olgundur. Nuri'de Framboise'ya ilk gün ki gibi âşıktır. Hayat konusunda oldukça tecrübe kazanmıştır. İş sahibi, başarılı bir kişidir. Nuri romantik, kibar tam bir İstanbul beyefendisidir. Hiçbir şeyi saklamayı sevmez. Cesaretlidir.

"Devlet Başkanı Şeyhülmuharririn" hikâyesinin kahramanları, Burhan Felek ve Kenan Evren'dir. Burhan Felek, yirmi üç yıl Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı yapmış "Şeyhülmuharririn" unvanı almış, işinde çok başarılara imza atmış bir kişidir. Yaşının fazlalığından dolayı, yürümekte zorlanmakta ve gözleri iyi görmemektedir. Bu durumuna rağmen işini, her şeyin üstünde tutarak yine de görevini ihmâl etmez. Gelenekleri bilen, saygılı ve görgülü bir basın mensubudur. Çevresi tarafından çok sevilip takdir edilen biridir. Kenan Evren ise, Türkiye Cumhuriyeti yedinci Cumhurbaşkanıdır. Halk tarafından sevilen bir liderdir. Kenan Evren'in, Burhan Felek'in elini öpmesi, onun mütevazı ve örf-adetlerine bağlı, saygılı bir kişi olduğunu gösterir.

"Kitap Koklamak" hikâyesinde ana kahraman, Yaşar Kemal'dir. Yaşar Kemal, arkadaşlarının arasında en popüler ve en şakacı kişiliktir. Dış görünüşüne, kıyafetlerine büyük önem verir. Pahalı ve kaliteli markaları sever. Edebiyata âşık ve kendinden emindir. Görüşlerini açık açık söylemeyi bilir. Sait Faik'in hikâyelerini

okumayı çok sever. İlhan Selçuk ve Sami Karaören, hikâyede yer alan diğer kişilerdir. Hikâyede asıl bahsedilen kişi, Yaşar Kemal olduğu için İlhan Selçuk ve Sami Karaören ile ilgili bilgi verilmez.

"Bir İmza Günü" hikâyesinde, Nurer Uğurlu, Salâh Birsel, Muzaffer Uyguner, Oktay Akbal ve Naim Tirali yer alır. Bu beş arkadaş, edebiyatla yakından ilgilenen, yazar, şair, gazeteci mesleklerine sahip kişilerdir. Hikâyenin asıl kahramanı, Nurer Uğurlu olduğu için diğer kişilerle ilgili bilgi verilmez. Nurer Uğurlu, edebiyatla uğraşan, yazmayı ve kitapları seven biridir. Şair, yazar ve kitapçıdır. Arkadaşlarıyla bir arada olmak onu mutlu eder.

"Büyülü Parmaklar" hikâyesinde ana kahraman, Hasan Akdağ'dır. Hasan Akdağ, uzun yıllar Fiskobirlik Yönetim Kurulu Üyeliği yapar. Çevresi tarafından yaptığı işlerle takip edilen, başarılı, iyi niyetli biridir. Yardımlaşmayı sever. Fakat etrafındaki insanlar onun gibi değildir. Yardımlaşmayı sevmeyen, bencil kişilerdir.

"Kumkapı'da Öğle İçkisi" hikâyesinde yazar, şair, gazeteci, ressam ve oyuncu arkadaşlar yer alır. Yaşar Kemal, cömert kişiliğiyle dostlarını yemeğe götürür. Kendisi Türk Edebiyatı'nın en önemli kalemlerinden biridir. İyi bir misafirperverdir. Dostlarını mutlu etmek için elinden gelen her şeyi yapar. Dili sivridir. Açık açık düşüncelerini söyler. Hikâyedeki diğer kişiler, Agop Arad, Oktay Akbal, Mücap Ofluoğlu, Orhan Erinç ve Naim Tirali'dir. Hepsi de edebiyatın içinden kişilerdir. Edebiyat onların hayatında her şeyden önde gelir. Edebi konuşmalarda birbirlerini eleştirmekten hoşlanırlar.

"Kurbanlar" hikâyesinde ana kahramanlar, Demokrat Parti İl Başkanı Abdullah İzmen ile Kasap Kadir'dir. İl Başkanı, kendi bildiğini okuyan biridir. Dini kuralları iyi bilmemesine rağmen, biliyormuş gibi davranır. Gösteriş onun için her şeyden

önemlidir. Kasap Kadir, adı üstünde kasaptır. Kurbanlıkları kesmek için olay yerinde bulunur. O da İl Başkanı gibi halkın ısrarına rağmen kendi bildiğini okuyan biridir.

"Fotoğraftan Adam Tanımak" adlı hikâyenin ana kahramanı, Bülent Ecevit'tir. Bülent Ecevit, dönemin başbakanıdır. Ecevit, oldukça sağlıklı ve dinç görünmektedir. Kibar ve görgülü biridir. Ecevit, sanata ve sanatçıya değer veren bir insandır. İşinin yoğunluğuna rağmen edebiyata vakit ayırır. Edebi eserleri okumayı, incelemeyi sever. Hikâyenin diğer kahramanları, Naim Tirali, Çelik Gülersoy, Rahşan Ecevit ve yaşlı adamdır. Naim Tirali, gezmeyi, görmeyi seven biridir. Sanatçıdır. Ecevit'in yaptığı işlere hayrandır. Çelik Gülersoy, İstanbul'daki tarihi yapıtlara becerisiyle can veren kişidir. Hıdiv Kasrını da kendisi düzenleyip, canlandırır. Kıvrak bir zekâya sahiptir. İletişim kurarken insanları kırmamaya dikkat eder. Yaşlı adam, Hıdiv Kasrını ziyarete gelen kişiler arasındadır. Meraklı biridir.

"Aliş'in Cici Dedesi" hikâyesinde ana kahraman, Aliş'tir. Aliş bir buçuk yaşındadır. Al yanaklı, düğme burunlu, bazen yeşil bazen mavi gözleriyle sevimli bir çocuktur. Ailesi ve etrafındaki insanları tatlılığı ile kendine yaklaştırır. Zeki bir çocuktur. Kelime hafızası sınırlı olmasına rağmen, çevresindeki insanların seslerini ve sözlerini taklit edebilir. Sorulan soruları sabırla yanıtlar.

"Oy Trabzon Trabzon" hikâyesinde ana kahraman, Arslan Pulathaneli'dir. İri yarı, kır saçlı, ilk karşılaşmada insanın yakınlık duyduğu, sevimli bir kişidir. Trabzon'da üç buçuk metrekarelik bir yazıhanesi bulunur. Türkiye'nin en ilginç koleksiyonlarına sahiptir. Şiir kitaplarının yer aldığı yirmi bin ciltlik kitaplığı vardır. İlginç bir adamdır. Kitapları sever. Hikâyedeki diğer kişiler hakkında pek bilgi bulunmamaktadır.

"Tüpten Çıkan Macun" hikâyesinde ana kahraman, İsmet İnönü'dür. İsmet İnönü, dönemin başbakanıdır. Soğukkanlı ve titiz bir liderdir. Sorunları çözmekte

oldukça başarılıdır. Tecrübeli ve yol gösterici kişiliği sayesinde insanlara örnek olur. İnönü, genç politikacılara sevecen ve şakacı yaklaşır. Sorunlara olan pozitif yaklaşımı sayesinde, insanları rahatlatan ve kendine güvendiren bir insandır. Hikâyenin önemli gördüğümüz bölümünü aynen alıyoruz:

"Başbakan İsmet İnönü, gülümsüyor, tane tane şunları söylüyor: "Bir çaresi vardır. O kadar karamsar olma. İşleri yoluna koymanın, elbet bir çaresi bulunur."[70]

"Piraziz'e Hava Yolculuğu" hikâyesinde kahramanlar, Ahmet Özer, Mahir, Keser Hamdi'dir. Ahmet Özer, edebiyatla yakından ilgilenmektedir. Mahir adında bir oğlu vardır. Mahir, oldukça zeki bir çocuktur. Babasıyla vakit geçirmeyi sever. Keser Hamdi, dikkatsiz bir sürücüdür. Araba sürerken birden uyuduğu için denize yuvarlanır. Üçü de özlerinde iyi dostlardır.

"Kahvenin Çayın Tadı" hikâyesinde Durcan Yaşacan, Naim Tirali ve Garson yer alır. Durcan Yaşacan genç edebiyatçılardandır. Naim Tirali ile ahbaptırlar. Edebiyat onları birbirine yaklaştıran ortak noktalarıdır. Hazırcevap ve hemen çözüm üreten bir yapıya sahiptir. Garson ise, patavatsız, ne konuştuğunu bilmeyen, kaba biridir. Eğitim görmediği her halinden bellidir. İnsanlarla iletişimi oldukça zayıftır. Naim Tirali, yaşça ondan büyük olmasına rağmen yine de saygısız davranışlar sergiler.

"Mutluluk Ağaçları" hikâyesinde ana kahraman, Sovyet Rusya Dışişleri Bakanı Andrey Gromiko'dur. Gromiko, uzun yıllar boyunca bu görevini yerine getirmiş, ünlü bir bakandır. Gromiko, işini titizlikle yerine getiren ve devlet işlerine çok büyük katkılar sağlayan biridir. İnsanların mutluluğunu her şeyden önde görür. Ona göre, ağaçların yok olması insanların mutluluğundan önemli değildir. Bu yönden eleştiriye maruz kalır.

[70] Tirali, Naim (1999), *Aşk Dediğin*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 83.

"Yaşlı Yazar" hikâyesinde kahramanlar, Ahmet Özer, İbrahim Dizman ve eşleridir. Ahmet Özer ve İbrahim Dizman şair, yazar ve öğretmendir. Edebiyatla iç içedirler. İkisi de meraklı ve araştırmacıdır.

3.9 Zaman

Hikâyelerde anlatılan olaylar mutlaka bir zamana ait olmalıdır. Kahramanların kişiliklerinin oluşumu üzerinde, içlerinde yaşadıkları zamanın büyük tesiri vardır. Bu zaman parçası bir an ya da uzun bir süre olabilmektedir. Yazar, olayı ele alış, anlatış ve yorumlayış tarzına göre, zamanı kullanma açısından birtakım tasarruflarda bulunabilir. Olayları kronolojik sıraya sokabilir ya da olaylar arasında sıçramalar yapabilir. Olayların herhangi bir yerinden başlayıp başa ya da sona dönebilir. Yani yazar, hikâyelerde zaman kavramını aynı çizgide sürdürmeyebilir. Tamamen kendi düşüncesine göre hareket edebilir.[71] Metinlerde geçen zaman kavramı, geçmiş zaman, gelecek zaman ve şimdiki zaman şeklinde karşımıza çıkar. Şimdiki zamanın sahip olduğu anlık durum, sürenin kısalığı nedeniyle geçmiş zamana yaklaşmaktadır.[72]

Naim Tirali, hikâyelerinde zaman kavramı açıkça kendini belli etmektedir. Yazar, genellikle uzun zaman kavramını eserlerinde işler. Kısa bir anı kapsayan hikâyeleri de fazlaca bulunmaktadır. Kahramanların sergilediği davranışlar üzerinde bulundukları zamanın tesirleri görülmektedir. Olaylar genellikle kronolojik sıralamaya uygun olarak ilerler. Kahramanlar gençlik ve yaşlılık dönemlerini başarıyla okuyucuya yansıtır.

"Konuk" adlı hikâye beş günlük bir zaman dilimini kapsar. İstanbullu genç, bir gece Pirazizli arkadaşının memleketine gelir. Piraziz'de dört günden fazla kalan

[71] Aktaş, Şerif- Gündüz, Osman (2005), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 227.
[72] Engül, Bakır, Mehmet (2011), "Romanda Zaman Kavramı", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. IV, S. 16, s. 428-434.

İstanbullu genç, kasabadan memnun kalmayınca apar topar yine bir gece vakti Giresun'dan vapura binerek İstanbul'a geri döner.

"Kahvede kavga" adlı hikâye, bir Perşembe günü gerçekleşir. Olay, üç saatlik bir zaman dilimini kapsar. İki, üç saatin sonunda da olay durulur. Hikâyenin konu ile ilgili olan kısmını aynen alıyoruz:

"Günlerden Perşembe idi. Her hafta o gün Pazar kurulur; Ordu-Giresun kıyı yolu üstünde, her iki kente de aynı uzaklıkta yer alan Piraziz, köylerden ve kasabalardan gelenlerle hınca hınç dolardı." (Tirali, 1998: 16-21)

"Taburcu" adlı hikâyede olay, on beş günlük bir süreyi kapsar. Okulunun revirinde bu süre içinde tedavi olan genç, yakın arkadaşının da o sıralarda ölüm haberini almış olması nedeniyle psikolojik bunalımdadır. Mevsimlerden kıştır. Dışarıda yağan karlar erimeye yüz tutar.

"Köprü" adlı hikâyede zaman, bir bayram sabahıdır. Genç adam bu güzel günde yalnızlık psikolojisiyle ne yapacağını bilemez. Sıkıntılarından biraz olsun kurtulmak için İstanbul'un caddelerinde dolaşan genç ardından bir meyhaneye girer. Olay burada gelişir ve birkaç saatin ardından sonlanır.

"İskele" adlı hikâyede, Giresun iskelesinde gerçekleşen olaylar geniş bir zaman dilimiyle ele alınır. Deniz trafiği daha çok bahar ve yaz aylarında hareketlilik göstermektedir. İskeleden vapurların ayrılması ile de iki üç saatlik bir tenhalaşma oluşur fakat gece bile burası hareketlidir.

"Kütüphane" adlı hikâyede, zaman geniş bir aralığı kapsar. Uzun bir süre öğrenci kütüphanede görev almaktadır. Olayın geçtiği gün, yine okulun kütüphanesinde bulunan öğrenci öğretmeninin ısrarıyla arkadaşını kontrol etmek zorunda kalır. Daha sonra, aynı gün içerisinde kütüphanedeki görevinden ayrılır.

“Kavgayı Ayırmak” adlı hikâyede olaylar, iki, üç saatlik zaman dilimini kapsar. İstanbul’da güzel bir havada yürüyen olayın kahramanı tüccar birden büyük bir kavgaya rastlar. Olaylar, birkaç saat içinde gelişir ve sonuçlanır.

“Kopya” adlı hikâyede olay, bir derslik zaman dilimini oluşturur. Öğretmen sınıfa girer ve öğrencilerine sınav yapar. Hikâye kırk beş, elli dakikalık bir süreyi kapsar.

“Penceredeki Kazaklar” adlı hikâyede olay, birkaç haftalık süreyi kapsar. Apartmanın balkonlarında asılan kazaklar, öğrenciler için büyük merak unsurudur. Bu durumu açığa kavuşturmak için çabalasalar da sonuç istedikleri gibi olmaz.

“Yeni Zelandalı” adlı hikâyede olaylar, altı yedi saati kapsar. Bir grup genç eğlenmek için dışarı çıkar. Olay o andan itibaren gelişir.

“Park” adlı hikâyedeki gözlemler, geniş bir zaman dilimini kapsar. Giresun parkı dört mevsim hareketlidir. En muhteşem dönem ise yaz mevsimidir. Yılın dört mevsimi de hikâyeye konu olur.

“Parmak” adlı hikâyede zaman, bir aylık süreden oluşur. Parmağında sivilce çıkan genç, bir haftalık iyileşme sürecini iyi bir şekilde tamamlayamaz. Ardından gelişen olaylarla iyileşme süreci bir ayı bulur.

“Çalgılı Gazino” adlı hikâyede zaman, altı, yedi saatlik bir süredir. Gazinoya gelen insanlar burada amaçsızca eğlenirler. Olaylar bu şekilde gelişmeye devam eder.

“Tren, Bir Garip Aile, Genç Kız VS.” hikâyesinde zaman, birkaç saatlik bir süreyi kapsar. Tren yolculuğu yapan gençler, kompartımanlardaki insanları gözlemlerler.

“Buluşma” adlı hikâyede ele alınan zaman, akşam saatleridir. Gencin, kıza olan aşkı üç yıllık bir süreyi kapsar. Bu süre zarfında genç delikanlı, sevdiği kızı gözlemlemeyi ve uygun zamanı beklemeyi tercih eder.

“Büyük Cadde” adlı hikâyede yazar, gözlemini geniş bir zaman aralığında anlatır. Yaz ve kış mevsimleri, tatil günlerini Büyük Cadde’de geçiren insanlar hikâyeye taşınır.

“Atlanta Barı” adlı hikâyede zaman, gece yarısıdır. Dört arkadaş gece yarısı eğlenmeye çıkar. Gece yarısı bittikten sonra ise eğlence yerinden ayrılırlar.

“Yirmibeş Kuruşa Amerika” adlı hikâyede zaman, kış bitimi, bahar başlangıcı olarak verilir. Hava biraz serindir. Olaylar bir gün içerisinde gelişir. Amerikan donanmasını izlemek isteyen halk buna rağmen vapurla geziye çıkar.

“Gecenin Üçü” adlı hikâyede zaman, gece yarısıdır. İki genç gece yarısı eğlenmek için gezinirler. Bir süre oyalanan gençler oldukça geç bir vakitte arkadaşlarının evine dönerler.

“Pislik ve Kan” adlı hikâyede zaman, kış günüdür. Hava soğuk ve kurudur. Ayrıca bir kış güneşi vardır.

“Arka Sokak” adlı hikâyede olay, gece yarısı meydana gelir. Hikâyenin başında tarih, II. Dünya Savaşı yılları olarak verilir.

“Esnaf” adlı hikâyede zaman, üç saatlik bir süreyi kapsar. Nusret ve arkadaşları bu süre zarfında sinemada eğlenirler.

“Bir Çift Bacak” adlı hikâyede zaman, yaz başlangıcı olarak verilir. Ana olay, akşam karanlığında meydana gelir.

“Tarlabaşı Asfaltında Yağmur Yağıyordu” adlı hikâyede zaman, gece yarısıdır. Hava yağmurludur. Nuri ve arkadaşı geç saate kadar eğlenirler.

“Zürafa” adlı hikâyede olay, gece vakti meydana gelir. Nuri gece yarısı duyduğu sesin peşine düşer.

“Karabiberim” adlı hikâyede olay, akşamüstü başlar. Dört arkadaş eve gelen bayan arkadaşları ile geceye kadar eğlenirler.

“Vapur” adlı hikâyede olaylar, bir haftalık süreyi kapsar. Bir hafta önce İstanbul’dan kalkan vapur denize açılır. Zorlu bir deniz yolculuğunun ardından sonunda yolcular rahat bir nefes alır.

“Başarı Belgesi” adlı hikâyede olaylar, akşam saatine doğru gelişir. Okulun son ders saatinin ardından Zühtü Ektöner, öğretmenler odasına gider ve arkadaşlarının oyunuyla karşılaşır.

“Ayşecik Ya Da Cikli Cuklu Öykü”de olaylar, geniş zaman aralığında anlatılır. Yazar, genç kıza öğütler verir.

“Havuzlu Hamam Sokağı” adlı hikâyede zaman, akşam saatidir. Yedi erkek arkadaş, akşam saatinde gezmeye çıkar. Olaylar bu aralıkta gelişir.

“Motor” adlı hikâyede olaylar, akşam vakti gelişir. Hava kararmak üzereyken yolcular limana gelir ve motorlara biner.

“Aşka Kitakse” adlı hikâyede zaman, beş altı saatlik bir süreyi kapsar. Genç delikanlı üç yıldır âşık olduğu kıza aşkını ilan eder. Beş, altı saatlik konuşmanın ardından ayrılırlar.

“Picasso Aşk Katili” adlı hikâyede zaman, yaz mevsiminin başlangıcıdır. Olayın geçtiği gün, ders yılının son pazartesi günüdür.

“Lambo’nun Meyhanesinde” adlı hikâyede zaman, akşamın geç vaktidir. Akşam dokuzdan sonra meyhane dolar ve insanlar muhabbetlerine başlar.

“Bir Adayın Notları” adlı hikâyede zaman, on sekiz günlük bir süreyi kapsar. Yazar 9 Ekim 1957 tarihinde, saat 21.00 da İstanbul’dan Manisa’ya yola çıkar. Ekim ayının son gününe kadar orada kalır.

“Sait Faik’in Anlaşılmaz Beş Günü” adlı hikâyede zaman, beş günlük bir süreyi kapsar. Bu süre içerisinde Paris’te bulunan yazar ve arkadaşları Sait Faik’i gezdirmek için çabalarlar. Bir pazartesi günü Paris’e gelen Sait Faik hafta sonu İstanbul’a geri döner.

“Heeello Erdoğan” adlı hikâye, geniş zaman aralığında ele alınır. Bu anı 1945 yıllarını kapsar. Galatasaray Lisesi’nde o yıllarda öğrenci olan Erdoğan, ve akabinde gelişen olaylar hikâyenin konusunu oluşturur.

“Züğürdün keçisi” adlı hikâyede yazar çocukluk yıllarını ele alır. 1930’lu yıllar hikâyenin geçtiği zamandır.

“Piraziz Nere Berlin Nere” adlı hikâye, üç aylık bir zamanı kapsar. Hasibe Abla ve eşinin üç aylık Almanya gezileri hikâyenin konusunu oluşturur. Tarih 1960’lı yıllardır.

“Bambarabam” adlı hikâyede zaman, Kasım 1981 olarak verilir. Olay, akşam saatlerinde gelişir.

“Bisiklet” adlı hikâyede zaman, 1930’lu yıllar olarak verilir. Bu dönem yazarın ilkokulu bitirdiği yıllardır.

“Otobüste Gösteri” adlı hikâyede olay, akşam vakti, seçimler üzeri gelişir.

“Okyanus Uçusu” adlı hikâye, sekiz saatlik bir uçak yolculuğunda gelişir. Uçak, sabah saat sekiz kırk beşte havalanır ve dört kırk beşte de ineceği yere varır.

“Yırtık Don Öyküsü”nde tarih, 1965 yılıdır. Seçim sürecini anlatan bu hikâye 1965 yılı seçimlerini ele alır.

“Polonyalı Arkadaşım” adlı hikâyede zaman, on beş günlük süreyi kapsar.

“Yoğun Bakım” adlı hikâyede zaman, 1982 yıllarıdır. Yaz günüdür.

“Bir Mektubu Okurken” adlı hikâyede, Nuri ve Framboise’nin dört aylık beraberlikleri ele alınır. Bu dört ay sürenin ardından, bir yıl uzaktan uzağa mektuplaşmaya başlarlar. Nuri’nin son mektubu ise, Eylül ayında, bir yağmurlu günde Framboise’ye ulaşır.

“Düşsel Kutular” adlı hikâyede Framboise ve Nuri, Otuz üç yıl aradan sonra buluşur. Aylardan Haziran’dır. Bir hafta içinde olaylar gelişir.

“Cafe Luco” ve “Otuzüç Yıl Aradan Sonra” adlı hikâyelerde zaman, 14 Temmuz 1983’tür. Otuz üç yıl aradan sonra buluşan kahramanların sohbet ettikleri yer, otuz altı yıl önce geldikleri yerdir.

“Devlet Başkanı ve Şeyhülmuharririn” hikâyesinde olay, 12 Eylül 1980 tarihinden sonraki aylarda bir gün içerisinde gelişir.

“Kitap Koklamak” adlı hikâyede zaman, kahramanların giysilerinden anlaşılır. Olay kış günü, birkaç saatlik bir süreyi kapsar.

“Bir İmza Günü” hikâyesinde olay, öğleden sonra saat üçte gelişir. Kahramanlar, öğrencilerin sınav haftasının yaklaştığı bir zaman dilimindedir ve aralarındaki sohbetler dört, beş saati bulur.

“Büyülü Parmaklar” hikâyesinde olay, sabah saatlerinde gelişir ve üç saat sürer. Yıl 1961’dir.

“Kumkapı’da Öğle İçkisi” hikâyesinde olay, öğleden sonra bir buçuk sularında başlar ve saat dörtte biter. Mevsimlerden kıştır.

“Kurbanlar” adlı hikâyede olay, 1954 yılında, seçimlerden birkaç ay önce Giresun’da yapılacak miting sırasında, akşam saati gerçekleşir.

“Fotoğraftan Adam Tanımak” hikâyesinde tarih, 1984 yılı ortalarıdır. Olayın geçtiği zaman ise, bayramın ikinci günüdür.

“Aliş’in Cici Dedesi” adlı hikâyede tarih, 14 Ağustos 1987’dir. Olaylar, geniş bir zamanı kapsar.

“Oy Trabzon Trabzon” adlı hikâyede olay, sabah saat onda başlayıp, akşam onda sona erer. Mevsimlerden yazdır.

“Tüpten Çıkan Macun” adlı hikâyede tarih, Kasım 1970’dir. Olayın geçtiği zaman ise, 1961 yılı seçimleri sonrasıdır.

“Piraziz’e Hava Yolculuğu” adlı hikâye, bir yaz günü gelişir. Olay, öğleden sonra saat üçte başlayıp, akşam dokuzda son bulur.

“Kahvenin Çayın Tadı” hikâyesinde zaman, kesin olarak belli değildir. Olaylar, birkaç saat içinde gelişir.

“Mutluluk Ağaçları” hikâyesinde zaman, yılbaşı öncesidir. Olaylar, bir akşam yemeğinde gerçekleşir.

“Yaşlı Yazar” adlı hikâyede tarih, belli değildir. Olaylar, birkaç saatlik bir zaman diliminde gelişir.

“Şu Güzelliğe Bakın” hikâyesinde olaylar, bir pazar günü öğlen vakti gelişir. Mevsimlerden yazdır.

“Hışt Hışt Sesleri” hikâyesinde olaylar, mayıs ayının ikinci haftası, bir pazar sabahı gelişir.

“Atatürk’ü Severiz” adlı hikâyede anlatılan olay, 1930-1940’lı yıllarda gelişir. Hatay’ın manda himayesinde olduğu dönemlerden bahsedilir.

“Çılgınca Şeyler ya da Kimi Raporlar Gibi adlı hikâyede kahramanların arasında başlayan ilişki, iki yılı kapsar. Geniş zaman aralığında yaşanan olaylar, birkaç saate sığdırılarak okuyucuya sunulur. Mevsimlerden kıştır.

“Öyle Bir Gece”, “Alkol Duvarı” ve “Gölgede 35.5 Derece” hikâyelerinde üç yıldır tanışan kahramanlar, on gündür yan yanadır. Olayın geçtiği zaman ise, yirmi

dört saati kapsar. Yazar, geniş zaman aralığında yaşanan olayları dar zamanda anlatır.

"Giresun'da Bir Öğle Sonrası" adlı hikâyede olay, Atatürk'ün Giresun'a gelişinin yıldönümünde gerçekleşir. Kahramanın öğleden sonra başlayan gezisi, akşam saatlerinde evine dönmesiyle son bulur.

"Sisler Arasında" adlı hikâye sabah dokuz buçukta başlayıp, akşam saatlerine kadar akşam saatlerine kadar devam eder. Bir pazar sabahıdır. Mevsim ilkbahardır.

"Anneciğim Anneciğim" adlı hikâyede zaman belirtilmez fakat yazarın hikâyede ilkokul üçüncü sınıfta olması yılın 1936'lı yıllar olduğunu ortaya çıkarır.

"Piraziz'de Bir Başbakan" hikâyesinde olaylar, temmuz ayında geçer. Olay beş saatlik bir süreyi kapsar.

"Bir Zamanlar Giresun" hikâyesi, güneşli bir temmuz sabahını anlatır. Sabah saat sekizdir. Kahramanın yolculuğu yaklaşık iki saat sürer. Bu zaman zarfında geniş düşünceler ele alınır. Hikâyede zamanla ilgili başka detay verilmez.

3.10 Mekân

Hikâyelerde anlatılan olaylar belli bir çevrede geçmektedir. Kişiler çevreden ayrı düşünülemez. Kahramanların kişiliklerinin oluşumunda çevrenin büyük etkisi vardır. Hikâyelerde yer alan mekânlar açık ya da kapalı olarak farklılık göstermektedir. Yazar, eserinde ev, salon, oda gibi yerlerden bahsediyorsa bu mekânların belirleyici özelliklerini muhakkak vermesi gerekir. Okurun anlatılan olaydan zevk alabilmesi için ve bu olayları hayalinde canlandırabilmesi için yazarın bu ayrıntılara önem vermesi gerekmektedir.

Naim Tirali, hikâyelerinde mekân kavramını başarılı bir şekilde okura yansıtır. Yazar, realist bir bakış açısı sergileyerek, eserlerinde mekâ-insan kavramını birbirinden ayırmaz. Yazar, eserlerine mekân olarak genellikle Almanya,

Paris,İstanbul ve Giresun'u tercih eder. Bu yerler onun ve çevresinin sık sık ziyaret ettiği ana mekânlardır. Caddeler, sokaklar, lüks ve köhne mekânlar, binalar yazarın eserlerinde detaylı olarak okura verdiği alanlardır. [73]

"Konuk" adlı hikâye, Giresun ilinin Piraziz ilçesinde geçer. Pirazizli genç, İstanbullu arkadaşını gerçeklerle yüzleştirmek üzere memleketine getirir. Arkadaşının memleketini hiç beğenmeyen İstanbullu genç ise, birkaç gün aranın ardından Giresun'dan vapura binerek memleketine döner.

"Kahvede Kavga" adlı hikâyede mekân, Piraziz'dir. Şahan'ın kahvesi, hikâyenin ana mekânını oluşturur. Kahvenin dekorları, süslemeleri oldukça dikkat çeker. Gazino görünümlü bir kahvedir burası.

"Taburcu" adlı hikâyede mekân, Galatasaray Lisesi'dir. Hasta genç, lisenin revirinde bir süre yatar. Revir, çift çerçeveli büyük pencereleri ve beyaz badanalı duvarları olan, iç açıcı bir yerdir. Revire okulun derslikleri de oldukça yakındır.

"Köprü" adlı hikâyede olay, İstanbul'da bir meyhanede geçer. Meyhane, Yorgo adlı birinin yeridir. Burası basık tavanlı, kalabalık olmayan gürültüsüz bir yerdir. Bu hikâyede ayrıca Unkapanı köprüsünün, yaşlı bir adamın üzerinde bıraktığı etkiden de söz edilir.

"İskele" adlı hikâyede yer, Giresun limanıdır. Limana gelen vapurların, insanlar üzerindeki etkisi gözlem konusudur. Burası insanların uğrak yerlerinden biridir. İskelenin hareketliliği yaz kış devam eder.

"Kütüphane" adlı hikâyede yer, Galatasaray Lisesi'dir. Olaylar, Lisenin Fransızca kitaplığında yaşanmıştır.

"Kavgayı Ayırmak" adlı hikâyede olay, İstanbul şehrinin, Eminönü semtinde geçer. Mısır çarşısı, Sirkeci durağı olayın kahramanının bulunduğu yerlerdir.

[73] Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman (2005), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 227.

“Kopya” adlı hikâyede yer, Galatasaray Lisesi’dir. Lisedeki sınıfların birinde öğretmenin sınav girişiminde bulunması, konuyu geliştiren olaydır.

“Peceredeki Kazaklar” adlı hikâyede yer, Galatasaray Lisesi’nde geçer. Okulun etrafındaki apartmanları izleyen öğrenciler, olaya yön verir.

“Yeni Zelandalı” adlı hikâyede olay, İstanbul Beyoğlu’ndaki bir barda geçer. Bu barda kocaman bir salon ve birçok bölmeler bulunur. Müşteriler, konumlarına göre bu yerlere yerleştirilirler.

“Park” adlı hikâyede ana mekân, Giresun’dur. Burada bulunan Yalı parkı, bu hikâyenin gözlem konusudur. Yaz ve kış ayları genelde hareketli olan bu yer, tüm halkın en uğrak yerlerinden biridir. Kayaların üstünde bulunan deniz kenarına uzanan bu park, görselliğiyle insanları büyüler.

“Parmak” adlı hikâyede yer, İstanbul’dur. Parmağında çıkan sivilce nedeniyle genç, tedavi olmak için belediye hastanesine gider. Bu hastane, tıklım tıklım dolu, sıcak bir yerdir.

“Çalgılı Gazino” adlı hikâye, İstanbul’da geçer. İstanbul’un göbeğinde geçit törenlerinin yapıldığı meydanın kenarında bulunan mekân, olayın geliştiği yerdir. Bu yer, insanların akın ettiği bir eğlence merkezidir. Burada her tür insan, bir arada eğlenir.

Tren, Bir Garip Aile, Genç Kız VS. adlı hikâyede olay, Ankara Garı’ndan hareket eden bir trende başlar. Asıl mekân, tren kompartımanıdır.

“Yirmibeş Kuruşa Amerika”da bulunan bütün hikâyelerde mekân, İstanbul’dur. Hikâyelerin hemen hemen hepsinde, Beyoğlu semtinde bulunan Büyük Cadde’den söz edilir. Olaylar, Büyük Cadde’de gelişir.

“Buluşma” adlı hikâyede bir gencin üç yıldır sevdiği bir kız ile buluşma günü anlatır. Hikâye, bir gözlem hikâyesidir. Genç, sevdiği kızı cadde denilen bir yerde beklemektedir. Mekân açık olarak okuyucuya verilmez.

“Büyük Cadde” adlı hikâye, bir gözlem hikâyesidir. İstanbul semtinin en hareketli mekânı olan bu cadde, hikâyeye konu olur.

“Atlanta Barı” adlı hikâyede olaylar, Büyük Cadde’de gelişir. Bar, cadde üzerinde yer alır. Burası yabancıların sıklıkla tercih ettiği bir yerdir.

“Yirmibeş Kuruşa Amerika” adlı hikâyede yer, Boğaziçi, Dolmabahçe ve Kabataş İskelesi’dir. Amerikan donanmasını görmek isteyen halk, Dolmabahçe Parkı’na gelir. Daha sonra Kabataş İskelesi’nden motorlara binerek Boğaziçi’ne açılırlar.

“Gecenin Üçü” adlı hikâyede olaylar, Beyoğlu ve Boğaziçi otelleri çevresinde gelişir. İki genç, sokakta karşılaştıkları kadınlarla Taksime kadar yürür. Ardından çıkan anlaşmazlıklar yüzünden kadınlarla ayrılırlar ve arkadaşlarının apartmanlarında gecelerini noktalarlar.

“Pislik ve Kan” adlı hikâyede olay, Beyazıt meydanında ve üniversite çevresinde gerçekleşir. Beyazıt meydanındaki tramvay, küçük bir çocuğun ayağını keser. İnsanlar, bu olayın şokunu atlatmaya çalışır.

“Arka Sokak” adlı hikâyede yer, Büyük Cadde ve çevresidir. Nuri ve arkadaşı bu caddedeki barları ve pastaneleri dolaşırlar. Kırmızı Fener Sokağı ve caddede bulunan otellerin çevresi de olayın geçtiği ana yerlerdir.

“Esnaf” adlı hikâyede olayın geçtiği yer, Büyük Cadde’dir. Olay, bu caddede bulunan bir sinema salonunda geçer.

"Bir Çift Bacak" adlı hikâyede olaylar, yine diğer hikâyelerde olduğu gibi Büyük Cadde'de geçer. Bu caddenin arka sokaklarında gezinen gençler, daha sonra hayal kırıklığı ile bu gezintiden vazgeçer.

"Tarlabaşı Asfaltında Yağmur Yağıyordu" adlı hikâyede olaylar, Tarlabaşı'nın arka sokaklarında bir apartman dairesinde geçer.

"Zürafa" adlı hikâyede olaylar, Büyük Cadde'de gelişir. Bu caddede bulunan bir apartman dairesinde olaylar ilerler.

"Karabiberim" adlı hikâyede olaylar, İstanbul'da dört arkadaşın kaldığı bir apartman dairesinde gerçekleşir. Daire, oldukça sade döşenmiş bir bekâr evidir.

"Vapur" adlı hikâyede yer, Ordu ilinde, Vona[74] açıkları olarak geçer. İstanbul'dan yola çıkan vapur, Ordu açıklarına kadar gelir. Hikâye, İstanbul, Ordu ve Samsun illeri arasında geçer.

"Başarı Belgesi" adlı hikâyede olay, İstanbul ilinde bir lisede geçer. Öğretmen odasında arkadaşları tarafından oyuna gelen Zühtü Ektöner, hikâyenin ana kahramanıdır.

"Ayşecik ya da Cikli Cuklu Öykü"de belirli bir mekân bulunmamaktadır. Hikâye, bir öğüt niteliğindedir. Yazar, genç kıza neler yapması gerektiği hakkında öğütler verir.

"Havuzlu Hamam" Sokağı adlı hikâyede mekân, İstanbul'dur. Aksaray, Yenikapı, Havuzlu Hamam Sokağı hikâyesinde geçen yerlerdir.

"Motor" adlı hikâyede ana mekân, Samsun limanıdır. Yolcular, kent merkezini gezip limana gelir. Ardından hikâyede motorlarla denize açılırlar.

"Aşka Kitakse" adlı hikâyede yer, İstanbul'dur. Olaylar, bir çay bahçesinde geçer. Dolmabahçe'de yürüyen gençler, ardından Kabataş'ta otobüs durağına gider.

[74] Vona, Ordu ilinin Perşembe ilçesinin eski adıdır.

“Picasso Aşk Katili” adlı hikâyede yer, üniversitenin Bekir Ağa Bölüğü denen tarihi salaş bir binasındır. Olaylar, bu binada bulunan sınıflarda geçer.

“Lambo’nun Meyhanesinde” adlı hikâyede yer, İstanbul’dur. İstanbul’da bir meyhanede olaylar geçer.

“Bir Adayın Notları” adlı hikâyede yer Manisa’dır. Bu ilin birçok ilçesi ve köyleri olayın geçtiği yerlerdir. Alaşehir, Gördes, Hamidiyeköy, Yayaköy gibi yerler, bu gezinin geçtiği ana yerlerdir.

“Sait Faik’in Paris’teki Anlaşılmaz Beş Günü” adlı hikâyede olay, Paris’te geçer. Tedavi olmak için İstanbul’dan Paris’e gelen Sait Faik, burada Hotel de I’Ocean’da kalır. Tirali ile otelden çıkıp, Galeries La Fayette’den kendisine kıyafet alır ve arkadaşlarıyla Paris’i gezer. Opera Meydanı, Quartier Latin, Cafe Dupont, Montparnasse gibi yerler öykünün geçtiği yerlerdir. Beş günün ardından Sait Faik, İstanbul’a geri döner.

“Heeello Erdoğan” adlı hikâyede olay, İstanbul’da geçer. Galatasaray Lisesi, asıl mekândır. Liseyi bitirdikten sonra ana kahraman, Eskişehir’e gider. Rahatsızlanışının ardından da Yakacık Sanatoryumu’na yatar. Cenazesi de Teşvikiye Camii’nde kalkar.

“Züğürdün Keçisi” adlı hikâyede ana mekân, Piraziz’dir. Burada bulunan yazarın ailesinin konağı, olayların geçtiği yerdir.

“Piraziz Nere Berlin Nere” adlı hikâyede mekânlar, Ankara, Berlin, Frankfurt, İstanbul ve Piraziz’dir. Hikâyenin geliştiği nokta, Piraziz’dir. Yazar, komşuları Hasibe Abladan Almanya macerasını dinler.

“Bambarabam” adlı hikâyede mekân, Almanya’nın Münih kentidir. Asıl mekân ise, Münih’in meşhur birahanelerinden Mathaser’dir. Burası farklı insanların bir arada eğlendiği bir eğlence merkezidir.

“Bisiklet” adlı hikâyede olay, Giresun’da geçer. Şehrin ana yolları, caddeleri ve eski mahalleleri hikâyede bolca tasvir edilir. Çaloğlu Çeşmesi, Çıtlakkale ve Debboy hikâyenin asıl geçtiği yerlerdir.

“Otobüste Gösteri” adlı hikâye, Giresun ve Ordu yolculuğu sırasında, otobüste yaşanır.

“Okyanus Ötesi” adlı hikâyede olay, Kennedy Havaalanı’nda başlar, uçakta devam eder ve Paris’te son bulur.

“Polonyalı Oda Arkadaşım” adlı hikâyede olay, Amerika’da bir Amerikan hastanesinde geçer. Hastane odasında kurulan arkadaşlık, mutlu sonla sonuçlanır.

“Yoğun Bakım” adlı hikâyede olay, Amerika’da bir hastanede geçer. Yoğun bakımda bir süre kalan yazar, ardından odasına çıkarılır.

“Bir Mektubu Okurken” adlı hikâyede olay Paris’te geçer. Kahramanlar, Cite Unvairsitaire’de okurken tanışır. Kahramanlardan biri, Türkiye’ye gider ve hikâyenin diğer kahramanı, Paris’te kalır. Caen kenti ve Furtado-Heine Sokağı, hikâyenin geçtiği diğer yerler arasındadır. Genel itibari ile olaylar Paris’te gelişir.

“Düşsel Kutular” adlı hikâyede olaylar, genel itibari ile Paris’te geçer. Paris’in Opera Alanındaki Cafe de la Paix, kahramanların buluştuğu mekândır. Quartier Latin’de Sorbonne Sokağı’ndaki bir otelde kalırlar. St. Michel Bulvarında yürüyüş yaparlar.

“Cafe Luco” ve “Otuzüç Yıl Aradan Sonra” hikâyelerinde ana mekân, yine Paris’tir. Paris’te bulunan Cafe Luco, kahramanların bulundukları yerdir. Burası diğer mekânlara göre gürültüsüz ve sakin bir yerdir. Framboise, kocasının vefat etmesinden sonra Trocadero’da bir apartman dairesi satın alır. Hikâyede bahsedilen diğer mekânlar, Quartier Latin, Boul’Mich, St Michel Metro istasyonu, Cafe Cluny, Cafe Capoulade ve Paris bulvarıdır.

“Devlet Başkanı ve Şeyhülmuharririn” hikâyesinin ana mekânı, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Binası’dır. Kahramanlar, bu binada bir araya gelir. Hikâyede adı geçen diğer yer ise, Ankara’da ki Büyük Tiyatro’dur.

“Kitap Koklamak” hikâyesinin geçtiği ana mekân, Cumhuriyet Gazetesi Binasıdır. Kahramanlar gazete binasında, İlhan Selçuk ve Sami Karaören’in odasında toplanırlar.

“Bir İmza Günü” hikâyesinde olay ilk olarak, Ge-Da Sürekli Kitap Fuar merkezi’nde geçer. Nurer Uğurlu’nun İstnabul’da bu fuarda bulunan kitabevi vardır. Fuardan sonra olaylar İstanbul Gazeteciler Cemiyeti’nde gelişir. Ardından kahramanlar, Topkapı Sarayının yanında bulunan Milli Eğitim Basımevi’ne kadar yürür. Orada otomobillerine binip Kadıköy vapuruna giderler. Ardından da bebek semtine doğru yol alırlar.

“Büyülü Parmaklar” hikâyesinin ana mekânı, Giresun’dur. Olay, genel kurul toplantısının yapılacağı entegre tesisinde gelişir.

“Kumkapı’da Öğle İçkisi” hikâyesinde ana mekân, İstanbul’un Kumkapı semtidir. Kahramanlar, İstanbul Gazeteciler Cemiyetinden çıkarak, davet üzerine Kumkapı’ya giderler. Burada bulunan bir lokantaya otururlar. Ardından bir grup, Cağaloğlu’na bir kısım da Çemberlitaş’a yol alır.

“Kurbanlar” hikâyesinin geçtiği mekânlar, Giresun’dur. Ankara’dan İstanbul’a ağabeyinin yanına gelen kahraman, Giresun da geçen bir olayı okuyucuya aktarır. Olaylar, Demokrat Parti Binası önünde başlar. Ardından Osmanağa meydanında, Vilayet Konağı önünde hikâye gelişir.

“Fotoğraftan Adam Tanımak” adlı hikâyede ana mekân, İstanbul’un Çubuklu sırtlarında bulunan Hıdiv Kasrı’dır. Olaylar kasrın içinde gelişir. Giresun, Ordu ve Piraziz’de hikâyenin geçtiği diğer yerlerdir.

“Aliş’in Cici Dedesi” hikâyesi İstanbul ve Piraziz’de geçer. Kahramanın Piraziz’de bulunan evleri olayın asıl geçtiği yerdir.

“Oy Trabzon Trabzon” hikâyesinde olaylar Trabzon’da geçer. Kahramanlar, Giresun’un Bulancak ilçesinden yola çıkıp Görele ilçesini geçer ve Trabzon iline ulaşır. Taksim Meydanı, Kunduracılar Caddesi’nde gezerler. Daha sonra Kıyı dergisinin hazırlandığı, Kuzey Haber gazetesi basımevine gidilir. Taksim meydanında bulunan Turistik otelde yemek yedikten sonra Piraziz’e geri dönerler.

“Tüpten Çıkan Macun” hikâyesinin ana mekânı, Ankara’dır. Olaylar, Ankara Anadolu Kulübü’nde gelişir. Yine bu hikâyede, TBMM, Yenişehir Atatürk anıtı ve çevresinden de söz edilir.

“Piraziz’e Hava Yolculuğu” hikâyesinde olaylar, İstanbul Yeşilköy Havaalanı’nda başlar. Hikâyede geçen geniş mekân, Giresun’dur. Ayvasıl, Bulancak ve Piraziz, olayların geliştiği yerlerdir.

“Kahvenin Çayın Tadı” adlı hikâyenin geniş Mekânı, Giresun’dur. Olaylar, Giresun’un Yalı Parkı’nda gelişir. Park, yarısı denizle çevrili, taşlar üstüne kurulmuş eşsiz bir yerdir. Kahramanlar, Park’ın ardından Ordu iline yol alırlar.

“Mutluluk Ağaçları” hikâyesinde geniş mekân, Ankara’dır. Ankara’da Sovyet Rusya Büyükelçiliğinde bir akşam yemeğinde olaylar gelişir. Hikâyede adı geçen diğer mekân, Yenişehir’dir.

“Yaşlı Yazar” hikâyesi Giresun’un Piraziz ilçesinde geçer. İstanbul ve Ordu illeri olayların başladığı şehirlerdir. Eftalopulos Kahvesi, kahramanların bir araya geldiği yerlerden biridir. Ana kahramanın Piraziz ilçesinde bulunan konağı, olayların geliştiği ana mekândır.

“Şu Güzelliğe Bakın” ve “Sisler Arasında” adlı hikâyelerde yer alan geniş mekân, Giresun’dur. Giresun ilinin yaylası olan Kümbet Yaylası, olayların geçtiği

asıl mekândır. Bu hikâyede yer alan diğer yerler, Akçabel, Dereli, Kulakkaya, Melikli obası, Bektaş Yaylası'dır.

"Hışt Hışt Sesleri" hikâyesinin ana mekânı, Burgazada'dır. Burgazada'nın Kalpazankaya'sındaki kır gazinosunda olaylar gelişir. Hikâyede yer alan diğer mekânlar, samsun, Paris, Cadet, St. Lazere Garı'dır.

"Atatürk'ü Severiz" hikâyesinin geniş mekânı, Hatay'dır. Olay, Antakya'da geçer. Hikâyede yer alan diğer yer, Hatay'ın Yayladağı ilçesinde bulunan Hisarcı Köyü'dür.

"Çılgınca Şeyler ya da Kimi Raporlar Gibi" adlı hikâyede geçen geniş mekânlar, Almanya, Ankara ve İstanbul'dur. Hikâyede asıl olaylar, Ankara'da bir apartmanın zemin katında geçer. Daire, dışarıdan geçenleri net bir şekilde gördüğü için perdeleri iyice kapalıdır.

"Öyle Bir Gece", "Alkol Duvarı" ve "Gölgede 35.5 Derece" adlı hikâyelerde geniş mekânlar, Almanya, İngiltere, İstanbul ve Münih'tir. Olaylar, Münih'te Düsseldorfer Strasse'de, Olimpiyat Kulesinin karşısında olan apartmanın yedinci katındaki dairede geçer. Evin içi geniştir. Salonun orta yerinde masa yer alır. Masanın bir yanında köşe kanepesi, diğer yanında da geniş bir koltuk vardır. Kahraman bir müddet de Münih'in Senefelder Strasse'de bulunan otellerden birinde kalır. Hauptbahnof'ta yine kahramanların uğradığı yerlerden biridir. Canlı ve hareketli bir yerdir. Alışveriş için insanlar genelde bu yeri tercih eder.

"Giresun'da Bir Öğle Sonrası" hikâyesi, adından da anlaşılacağı gibi Giresun'da geçer. Burada adı geçen diğer geniş mekânlar, Ankara ve Samsun'dur. Giresun'un Caddesi Debboy, belediye alanı, hikâyenin geçtiği diğer önemli yerlerdir.

"Anneciğim Anneciğim" hikâyesinde geniş mekân olarak, Giresun ve İstanbul ele alınır. Olaylar, Giresun ilinde bulunan Gazipaşa ilkokulunun üçüncü sınıf şubesinde geçer.

"Piraziz'de Bir Başbakan" adlı hikâyede geniş mekân, Ordu ve Giresun'dur. Ana mekân, Piraziz'dir. Ordu ili sınırındaki Köprübaşı mevkii, olayların genel olarak geçtiği yerdir.

"Bir Zamanlar Giresun" hikâyesinde adı geçen mekânlar, Giresun ve Ordu'dur. Deniz yolculuğu yapan kahraman, Giresun ve Ordu arasındaki bölgeleri gözlemler. Gülyalı ilçesi, Ayvasıl Burnu, Yalı Parkı, Ayrılık köyü, Pazar Köyü hikâyede adı geçen yerler arasındadır.

3.11 Bakış Açısı ve Anlatıcı

Anlatma esasına bağlı olan metinlerde her eserin bir anlatıcısı bulunmaktadır. Bu kişi yazarın kendisi değil, eserini oluştururken olayı aktarmak için tespit ettiği bir anlatıcıdır. Olaylar anlatıcının bakış noktasından değerlendirilerek okura aktarılmaktadır.

Bakış açısı, yazarın konuyu ele alış biçimi ve konuya takındığı tutum olarak tanımlanmaktadır. Konu aynı olmasına rağmen her yazarın o konuyu ele alış biçimi aynı değildir. Kimi yazarlar, konulara olumlu bakarken kimi de olumsuz bir yaklaşım sergilemektedir. Konulara duygusal ya da duyguları katmadan yaklaşmak ve olayları milli ya da evrensel ölçütlere göre ele almak da bakış açısıyla ilgilidir.[75] Hikâye yazarının seçtiği bakış açısı kendisinin değil, anlatıcının bakış açısıdır. Roman ve hikâyelerde anlatıcının dört bakış açısı vardır. Bunlar; hakim (tanrısal) bakış açısı, gözlemci figürün (müşahit) bakış açısı, tekil (kahraman) bakış açısı ve çoğul bakış açısıdır. Kahraman bakış açısı, olayların kendi çevresinde döndüğü veya kendisine

[75] Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman (2005), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 223-224.

bağlandığı eserin asıl kişisidir. Okurlar, her şeyi onun duygularıyla yorumlar. Hakim bakış açısına sahip olan anlatıcı, olayda yer alan kişilerin sezgilerini, geçmiş ve geleceklerini bilen olağanüstü duygulara sahiptir. Bu anlatıcılar, kahramanların ruh dünyasını çözümlemede oldukça başarılıdırlar. Gözlemci bakış açısına sahip olan anlatıcı, kahramanları iyi tanır ve onları adım adım takip ederek gördüklerini ve bildiklerini nesnel bir tutumla okura yansıtır. Kendi yorumunu esere katmamaya dikkat eder. [76]

Naim Tirali'nin hikâyelerinde, genel olarak kahraman bakış açısı ağırlıktadır. Bunun yanı sıra, tanrısal bakış açısı ve gözlemci figürün bakış açısı da hikâyelerde bolca görülmektedir. Eserlerinde yalın, duru ve alaycı[77] bir dil kullanan yazar, anlatım türleri olarak öyküleme, diyalog ve tasvirden yararlanır. Hikâyelerinde mekân tasvirleri ve psikolojik tahliller de ağırlıktadır. Okur, yazılarda iç monolog ve diyaloglara sık sık rastlar.

Naim Tirali, Türk hikâyeciliğinde kendisine özgü bir yer edinir. Yazarın hikâyelerinde geçen konular, kendi hayatından kesitlerdir. Yazar, *Park* kitabında yer alan "Konuk" hikâyesi dışındaki tüm hikâyeleri bizzat hayatından uyarlamıştır.[78] Hikâyelerinde, İstanbul Türkçesini başarılı bir şekilde ortaya koyar.

3.12 Dil ve Üslûp

Bir edebî metinde dil ve üslûp arasında çok önemli bir ilişki vardır. Edebi dil terimi edebiyat eserlerinde görülen dildir. Bir milletin konuşma dili ve yazı dili teşekkül ettikten sonra kültür dili denilebilecek estetik ve orjinal bir ifade yoludur. Edebi dilin en belirgin özelliklerinden biri onun kurmaca ve hayali dünyada vücut bulmasıdır. Bir edebi eserde sözü edilen olay, gerçekmiş gibi bir izlenim verebilir

[76] Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman (2005), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 227-228.
[77] Özyalçıner, Adnan (1993), "Yazarlığının Ellinci Yılında Naim Tirali'ye Sorular", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 104-106.
[78] Esra ve Bülent Tirali ile yapılan 14 Ağustos 2014 tarihli görüşme.

fakat o, sanatkârın nesnel dünyasına yansıyan bir gerçektir ve onun dili de böyle bir kurmaca ifade halindedir. [79]

Üslûp, tavır, söyleyiş kişiye özel bir ifadedir. Üslûp insanın aynasıdır ve bir kimsenin bütün hususiyetlerinin damgasıdır. İnsan yaradılışı gereği, her insanda bulunabilen ifade ve tavırlar gösterirken herkeste olmayan kendine has bazı tavır ve ifadeleri de sergiler. İşte o zaman gerçek bir üslûptan bahsedilmektedir. Her yazarın üslûbu da kendine aittir. [80]

Naim Tirali'nin eserlerinde dil oldukça sadedir. Giresun ile ilgili hikâyelerinde yer yer yöre ağzına başvursa da bunlar eseri anlamada sıkıntı yaratmayacak, bütünün sadeliğini bozmayacak niteliktedir. Hikâyeler 1940'lı yıllardan başlayıp günümüze kadar ilerlemektedir. Buna rağmen yazar, eski kelimeleri kullanmamaya ve türkçenin kurallarına uymaya özen göstermiştir. Eserlerinin her yeni baskısında, eski baskılarda yapılan hataları incelemiş ve düzeltmelere başvurmuştur. Eserlerde devrik cümleler dikkat çekmektedir. Kahramanlar arasında geçen diyaloglarda, yüklemsiz ve kesik cümleler mevcuttur. Bu sayede yazar, eserlerine gerçekci ve samimi bir hava katmaya çalışmıştır. Ayrıca kullandığı bazı argo kelimeler sayesinde olaylar, gerçek ve samimi bir görünüm kazanır. Cümleler genellikle basit cümle ve sıralı cümlelerden oluşur. Bu sayede yazar, anlatım hatalarına düşmekten kurtulur. Yazarın dünya görüşü ve ruh hâli kullandığı kelimelere açıkça yansımaktadır. Yazar, Türk hikâyeciliğinin ana damarlarından olan M. Şevket Esendal ve Sait Faik Abasıyanık anlayışının bir devamı niteliğindedir. Durum hikâyeciliğini benimseyerek yaşadıklarından ve gözlemlediklerinden küçük hikâyeler oluşturmuştur. Hikâyeleri anlaşılması zor ve çok katmanlı değil, tersine sade ve basit eserlerdir. Yazar,

[79] Wellek, Rene-Warren Austin (2011), *Edebiyat Teorisi*, Dergâh Yayınları, İstanbul, s. 199-201.
[80] Önal, Mehmet (2008), "Edebi Dil ve Üslup", A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 36, Erzurum, s. 23-47.

eserlerini güzel yanlarıyla okuyucuya yansıtmaktan mutlu olur. Onun eserlerinin karakteristik özelliklerinden biri, hikâyelerinin merkezinde kendisinin oluşudur. Yazar bu durumu gizleme gereği duymadan açıkça dile getirir. Bu nedenle yazarın hikâyelerinin hemen hemen hepsi biyografik unsurlar taşır. Yazarın diğer bir belirgin özelliği ise, samimi bir üslûba sahip olmasıdır. Sağlam cümle kurgusu ve günlük konuşma dilini başarıyla eserlerine yansıtması, eserlerinin doğallığını bir kez daha ortaya çıkarır. Yazarın hikâyeleri sıradan insanlar ve sıradan olaylar üzerine kuruludur. Bu durumu ilginç hale getirerek anlatmak da sağlam bir kurgu ve beceriyi gerektirmektedir. Yazarın bazı hikâyelerinde anı, makale ve röportaj türü mevcuttur. Bu metinler daha sonradan yazar tarafından hikâyeye dönüştürülür. Eserlerin yazılış tarihi yazarın öğrencilik yıllarına denk gelmektedir. Sait Faik'in tüm eserlerini okumuş olması ve ona ayrı bir sevgi saygıyla bağlı olması yazarın üzerinde büyük etki bırakır.

Naim Tirali, basit olaylardan başarılı hikâyeler çıkarabilen güçlü bir yazardır. Eserlerinde kullandığı samimi ve anlaşılır dili onu, okuyucuyla yakınlaştıran en büyük özelliği olur. [81]

[81] Yüce, Sefa (2012), *Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s. 237-241.

Bölüm 4

MAKALELERİN İNCELENMESİ

Bir konuda bilgi vermek, bir fikir veya bir konuya açıklık getirmek ve o fikri yapılan araştırmalarla kanıtlamak amacıyla yazılan gazete ve dergi yazılarına makale denir. Makaleler, gazete ve dergi makaleleri olmak üzere iki kısımdan oluşmuştur. Gazete makalelerinin konusunu, sosyal, siyasî ve toplumsal sorunlar gibi günlük olaylar oluşturmaktadır. Dergi makalelerinin konusunu ise, akademik konular oluşturmaktadır. Bu makaleler daha bilimsel bir anlatıma sahiptir. Gazetelerin ilk sayfalarında yer alan makalelere ise "başmakale" denir. Bu yazıyı yazan yazarlara "başyazar" adı verilir. Makale okurları aynı zamanda gazete ve dergilerinde okurlarıdır. Bu nedenle makalelerin dili yalın ve anlaşılır olmalıdır. Düşünceler okurun dikkatini çekecek tarzda olmalıdır. Yazar, makalesini tarafsız bir gözle ve somut bir tutumla oluşturmalıdır.[82]

Batı edebiyatında makale türünün çok eski örnekleri bulunmaktadır. Türk edebiyatında makale türünün ilk örnekleri ise Tanzimat döneminde verilmiştir. Edebiyatımızda ilk makale örneği, Şinasi ve Agâh Efendi'nin ortak çıkardıkları Tercüman-ı Ahval gazetesinin ilk sayısında yayınlanan "Mukaddime" olarak bilinmektedir. Servet-i Fünun ve Fecr-i Ati dönemlerinde de devam eden makale türü, Cumhuriyet döneminde bugünkü halini almıştır. Ziya Paşa, Ahmet Mithat ve

[82] Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman (2005), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 140.

Namık Kemal makale türünde Türk edebiyatına katkı sağlayan ilk yazarlar arasındadır. [83]

Makale türü bugün de, Türk edebiyatında büyük yeri olan ve önem kazanan bir türdür. İnsanları bilgilendirmek ve gerçekleri delillerle ortaya koymak için yazılan bu tür, okuyucuya büyük katkılar sağlamaktadır.

4.1 Naim Tirali'nin Makale Kitapları

Naim Tirali, hikâye yazarlığının yanı sıra başarılı bir gazetecidir. Yazar, gazetede günlük yazılar yazmaya 1959 yılında başlar. Bu yazılar, *Vatan* gazetesinde yayımlanır. 1959 yılından 1975 yılına kadar yazılarını yayımlamaya devam eder. Daha sonra, bu yazılarını üç kitapta toplamaya karar verir. Bu kitaplar sırasıyla; *Devrimden Önce Devrimden Sonra, Şapkasını Yiyen Bakan* ve *Karanlığa Işık Tutmak*'tır. Bu üç kitapta toplanan makaleler, Naim Tirali'nin en verimli yıllarının ürünleri olarak bilinir.

Kitapların her biri ayrı ayrı özellikler taşır. Kitaplardaki makaleler, birbirinin devamı niteliğindedir. Naim Tirali, bu makalelerinde günlük olayları, siyasal konuları, eğitim sorunlarını, sanatla ilgili gelişmeleri, ekonomik sorunları gözlemleyerek birinci elden okuyucuya aktarır. Yazar gözlemlerinde olabildiğince nesnel olmaya özen gösterir. Makalelerin bu özellikleri, Türkiye'nin yakın tarihine ışık tutması açısından oldukça önemlidir ve günümüze kaynaklık etmektedir.

Devrimden Önce Devrimden Sonra

Naim Tirali'nin gazete yazılarını bir araya getirdiği ilk kitabı olan *Devrimden Önce Devrimden Sonra*, 1965 yılında İstanbul'da Yenilik

[83] Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman (2005), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 141-142.

Basımevi'nde yayımlanır. Kitap, 64 sayfadan oluşur. İçerisinde 29 makale yer alır. Bu makaleler iki bölümden oluşur. Bu bölümler "Devrimden Önce" ve "Devrimden Sonra" adlı başlıklarla birbirinden ayrılır. Naim Tirali'nin eserine *Devrimden Önce Devrimden Sonra* başlığını koymasının sebebi, "Pulliam" davasında hapse girmiş olmasından ileri gelir. Kendi söylemiyle, "Mahkûmiyetimden Önce Mahkumiyetimden Sonra" demek istemiştir.[84] "Devrimden Önce" bölümünde Naim Tirali, hapse girmeden önceki olayları ele alır. Türkiye'nin 1959-1961 yıllarındaki politik durumu, bu bölümdeki makalelerin ana konusudur. "Pulliam" davası nedeniyle cezaevine gönderilen yazar, "Devrimden Sonra" olarak adlandırdığı ikinci bölümde ise, mahkûmiyetinin bitiş dönemlerini ve hükümetin düşürülmesinden sonraki karışık durumları ele alır.

Şapkasını Yiyen Bakan

Devrimden Önce Devrimden Sonra adlı makale kitabının devamı olan *Şapkasını Yiyen Bakan*, 2000 yılında Yön Yayınları tarafından yayımlanır. Eser, 311 sayfadan oluşur. İçerisinde 99 makale yer alır. Bunlardan 15'i *Devrimden Önce Devrimden Sonra* adlı eserde bulunan makalelerdir. İlk kitabını kısa tutan yazar, ikinci kitabında da ilk kitabında bulunan makalelere yer verir. Makaleler yazılış tarihine göre sıralanmış olarak yayımlanır.

Naim Tirali, bu kitabında, 1959-1975 yılları arasında, kendisini hapishaneye, Türkiye'yi ise 27 Mayıs'a götüren olayları ve sorunları kaleme alır. Siyasî hayat, siyasetçilerin tutumları, halkın tepkileri bu makalelerde öne çıkar. Günlük olayların yanı sıra sanata ve sanatçılara dönük yazılarda

[84] Esra ve Bülent Tirali ile 14 Ağustos 2014 tarihinde yapılan görüşme.

yine bu eserde karşımıza çıkan konulardır. Yazarın bu kitabına "Şapkasını Yiyen Bakan" adını vermesinin sebebi, Amerikalı bir bakanın hareketinden esinlenmesinden ileri gelir. Amerikalı bakanın mecliste verdiği sözleri yerine getirememesi üzerine çikolatadan yapılan şapkayı yemesi Naim Tirali'nin ilgisini çeker. Yazar, Türk bakanlarına da burada atıfta bulunur.[85] "Şapkasını Yiyen Bakan" adlı makalede geçen Naim Tirali'nin önemli gördüğümüz cümleleri şöyledir: "Batılı bir politikacı, bir bakan da olsa, iddiasının gerçekleşmediğini görünce, işi tevile götürmeyip, yanılmayı, yenilgiyi kabul eden adamdır. Kısaca, şapkasını yemekten çekinmeyen adamdır. Oysa ki, Doğu'da şapka yemek, bu şapka çikolatadan, kağıt helvasından bile olsa, kimsenin işine gelmiyor." (Tirali, 1959: 209-210)

Karanlığa Işık Tutmak

Naim Tirali'nin üçüncü makale kitabı olan *Karanlığa Işık Tutmak*, 2000 yılında Yön Yayınları tarafından yayımlanır. Eser 382 sayfadan oluşur. İçerisinde 117 makale yer alır. Bu makalelerden 13'ü *Devrimden Önce Devrimden Sonra* adlı eserde bulunan yazılardır. *Karanlığa Işık Tutmak* kitabında, diğer iki esere göre daha fazla makale bulunur.

Makaleler, diğer eserlerde de olduğu gibi yazılış tarihine göre sıralanır. Bu kitapta, Naim Tirali'nin 27 Mayıs günü hapishaneden çıkması, özgürlüğe kavuşması ve 30 Nisan 1961 yılına kadar devam eden 27 Mayıs askeri yönetim dönemindeki olaylar yer alır. 27 Mayıs'tan sonra gerçekleşen eylemler, basın-yayın sorunları, Anayasa çalışmaları bu eserde yer alan başlıca konulardır. Naim Tirali'nin gazete yazılarından oluşan bu üç makale kitabı da Türkiye'nin siyasi ve basın tarihiyle yakından ilgilenenler için

[85] Uyguner, Muzaffer (2001), "Şapkasını Yiyen Bakan", Bulancak Kültür Sanat Dergisi, nr.16, Samsun, Mart-Nisan, s. 56-57.

önemli belgelerdir.[86] Kitabın önsözünde Naim Tirali, makaleleri ile ilgili bilgiler verir. Naim Tirali'nin *Şapkasını Yiyen Bakan* adlı kitabındaki son makalesi olan 8 Şubat 1960 tarihli "Giderayak" adlı yazısı hapse girmeden önceki son yazısı olup, *Karanlığa Işık Tutmak* kitabında yer alan 8 Haziran 1960 tarihli "Yeniden Başlarken" adlı yazısı da özgürlüğüne kavuştuktan sonraki ilk makalesi olur. Aradan geçen dört ayı hapishanede geçiren yazar, özgürlüğüne kavuşur kavuşmaz kalemine sarılır. *Karanlığa Işık Tutmak* adlı kitabındaki yazıları tamamlamaya çalışırken, ikinci bir darbe ile yine yazı yazması engellenir. Nedeni ise, basın-yayına getirilen yasaktır. Naim Tirali bu konu ile ilgili bir makalesinde şunları söyler: "*Karanlığa Işık Tutmak* adlı kitabımda yer alan yazılarımın ilk ve son tarihleri, 8 Haziran 1960 ile 30 Nisan 1961. Ancak 3 Ağustos 1960 ile 2 Şubat 1961 arasında kalan altı ay içinde, değil yazı yazmak, gazeteye bile girip çıkamamıştık. Nedeni de, oy çoğunluğu sağlayan kimi paydaşların, 27 Mayıs'tan iki ay sonra, gazete yönetimine el koymalarıydı. Benim de aralarında bulunduğum, bir bölüm görevli paydaşın, işlerine son verildi. Altı ay boyunca, Vatan gazetesi yönetiminden ve köşe yazarlığından uzak kaldım. 1961 Şubat'ının başında, ancak yargı kararıyla görevlerimize dönebildik." (Tirali, 2000: 5)

Makalelerdeki Başlıca Konular

Naim Tirali'nin makalelerini topladığı üç kitabında da temalar, genel olarak iç politika, sanat, eğitim ve gündelik konulardır. Yazar, yaşadığı dönemin sorunlarını, kendisinin ve çevresinin etrafında gelişen olayları, nesnel bir gözle kaleme almaya çalışır. Makaleler, günümüzde de halen devam eden birçok sorunu gözler önüne serer.

[86] Uyguner, Muzaffer (2001), "Şapkasını Yiyen Bakan", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 58-59.

Politika/Siyaset

Devrimden Önce Devrimden Sonra, *Şapkasını Yiyen Bakan* ve *Karanlığa Işık Tutmak* adlı eserlerde yer makalelerin 175'i, siyasi ve politik konuları işler. Demokrat Parti'nin Türkiye'yi idare etme şekli ve yöntemi, Ana Muhalefet Partisi Başkanı İsmet İnönü'nün hükümet başına geçmek için gösterdiği çabalar, mecliste yer alan bakanların tutumları, halkın hükümete karşı olan tavrı, basın-yayın özgürlüğüne getirilen kısıtlamalar, Naim Tirali ve çevresine karşı hükümetin aldığı tavır, 27 Mayıs askeri darbenin oluşu, yeniden kurulmaya çalışılan bir hükümet, makalelerde anlatılmak istenen ana başlıklardır.

Sanat

Eserlerde yer alan 18 makalede, sanat ve edebiyat teması işlenir. Türk Dil Kurumunun çalışmalarına ve Türk Edebiyatçılar Birliği'ne yapılan saldırılar, Türkiye'de yazar-şairlere verilen değer, sanat ve edebiyat açısından batı ve doğu arasındaki farklar makalelerin konusunu oluşturur. Yazar, makalelerinde sanata değer vermeyen bir toplumu eleştirir.

Eğitim

Naim Tirali'nin eserlerinde yer alan 13 makalede, eğitim teması işlenir. Türkiye'nin eğitim sistemindeki problemler, öğretmen ve okul sayısındaki yetersizlik makalelerde işlenen başlıca konulardır. Yazar, bu problemleri gün yüzüne çıkararak; yöneticilerin gereğini yerine getirmesi gerektiğini vurgular. Doğu ve batı arasındaki farklar ve eksiklikler eğitim konusunda da kendisini gösterir. Bir devletin güçlü bir devlet haline gelebilmesi için ilk olarak eğitim-öğretimin güçlendirilmesi gerekir. Naim Tirali de bu konular üzerine gözlemlerini kaleme alır.

Günlük Olaylar

Naim Tirali'nin yazılarında, güncel olaylar büyük yer tutar. Her gün değişen gündem sayesinde, yazılar da konularını değiştirir. Naim Tirali de gazete yazılarında gündemi yakından takip edip, yazılarını gözlemlediği konular üzerinde durur. Eserlerde, 39 makalenin teması gündelik olaylardır. Bu olaylar bir trafik kazası, önemli bir kişinin ölümü, dünyada gelişen olaylar, uzaya çıkan insanlar gibi tüm dünyayı ilgilendiren konulardır. Naim Tirali, yazılarında insanlara olayları olduğu gibi aktarmaya özen gösterir. Bu sayede daha nesnel bir tutum içerisinde olur. [87]

[87] Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman (2005), *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 221-223.

Bölüm 5

GEZİ YAZILARININ İNCELENMESİ

Gezilip görülen yerlerin ilgi çekici özelliklerini anlatan yazılara, gezi yazısı (seyahat) denir. Gezi yazıları[88], iyi bir gözlemin ürünüdür. Bu türün eş anlamlısı seyahattir. Gezi yazısının ortaya çıkış tarihini V. yüzyıla kadar çıkmaktadır.[89]

İnsanlar hep uzak ülkeleri ve bu ülkelerin doğasını, kültürlerini, yaşayış biçimlerini merak etmişlerdir. Bu merak duygusu, kişilerde gezip görme ve gördükleri yerleri başkalarına aktarma isteğini doğurur. Okur, anlatılan yerleri bu sayede yazarla birlikte geziyormuş hissine kapılır. Gezip, gören kişiye gezgin ya da seyyah adı verilir. Gezi yazısında, gerçek bilgiler okuyucuya verilmelidir. Fakat bu tür, kişisel değerlendirmeleri de içinde barındırdığı için bilimsel bir belge niteliği taşımaz. Sadece fikir verici bir içeriğe sahiptir.

Dünya edebiyatında gezi yazısının ilk örnekleri İbn-i Batuda'nın *Tuhfetü'l-Nüzzâr fi Garaibi'l Emsâl* ve *Acaibi'l-Estâr* adlı eseri ile Marco Polo'nun *İl Milione* adlı eseridir.

Eski Türk edebiyatında, en eski seyahatname örneği, Hoca Gıyaseddin Nakkaş'ın *Acaibü'l-Letâif*'idir. Ali Ekber'in *Hıtâînâme*si de dönemin önemli

[88] Asiltürk, Baki (2009), "Edebiyatın Kaynağı Olarak Seyahatnameler", Turkish Studies, İnternational Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Winter, Vol. 4, s. 911-995.

[89] Girgin, Sevinç (2012), *Falih Rıfkı Atay'ın Gezi Yazılarında Avrupa*, Doğu Akdeniz Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Ve Araştırma Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi, Gazimağusa, KKTC, s. 6-17.

eserlerinden biridir. Türk edebiyatının en önemli gezi yazısı ise Evliya Çelebi'nin *Seyahatnâme*'sidir.

Tanzimat edebiyatı ve Cumhuriyet döneminde de gezi yazıları türünde önemli bir artış görülür. Tanzimat döneminde Avrupa ile yakınlaşmaların artması, gezi yazısı türüne büyük gelişmeler katar. Bu dönemde, Mustafa Sami Efendi'nin *Avrupa Risâlesi* ve Sadık Rıfat Paşa'nın *İtalya Seyahatnâmesi* verilen önemli eserlerdir. Tanzimat'ın ardından, Cumhuriyet döneminde yeniden yükselen gezi yazısı türü, Ahmet Haşim'in *Frankfurt Seyahatnâmesi*, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun, *İsviçre Hatıraları*, Reşat Nuri Güntekin'in, *Anadolu Notları* ile büyük ilgi görmüştür.[90]

Eski çağlardan beri insanları okurken heyecanlandıran gezi yazısı türü, halen başarılı bir şekilde yazılmaya ve okunmaya devam etmektedir. Günümüzde seyahat etmenin kolaylaşması ile de bu tür kendisini daha da fazla zenginleştirmiştir.

Naim Tirali'nin Gezi Kitabı

İki Şalom Arasında

Naim Tirali'nin *İki Şalom Arasında* adlı gezi kitabı, 1992 yılında Cem Yayınevi tarafından İstanbul'da basılmıştır. Eser 176 sayfadır. İçerisinde dört ayrı bölüm bulundurur. Bunlar; "İki Şalom Arasında", "Avrupa'daki Amerika", "Depremden Sonra Ege" ve "Kalabalıklar İçinde Bir Yalnız Adam"dır.

Naim Tirali'nin gezi yazıları, bir belgesel niteliğindedir. Yazar, Ortadoğu'daki kavgaları, Türkiye'deki politik sorunları ve İsrail'deki asıl hayatı gözler önüne serer. Eserde İsrail gezisi ağırlıktadır.

[90] Girgin, Sevinç (2012), *Falih Rıfkı Atay'ın Gezi Yazılarında Avrupa*, Doğu Akdeniz Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi, Gazimağusa, KKTC, s. 55-56.

Kitaba adını veren "İki Şalom Arasında" adlı yazıda konu İsrail'dir. Bu bölüm 64 sayfa tutarındadır. Ülkenin dili, nüfus oranı, gençlerin eğitim-öğretimi, üniversiteler, ülkelerle politik ilişkiler, Türkiye ile İsrail arasındaki bağ, üniversitelerde Türkçeye olan yaklaşım, Türkiye'den göç eden Musevilerin durumu, İsrail halkı ve Araplar arasındaki anlaşmazlıklar, askere alınan genç kızlar, sanat ve bilime olan eğilim, köyler ve şehirler bu gezi yazısında anlatılan konulardır. Naim Tirali, tüm bu gözlemlerini anlatırken bu ülkenin batılı görünümü yanında geri görüşleri de olduğunu dile getirir. İsrail'in her açıdan kusursuz olduğunu düşünen yazar, ülkeye yaptığı bu gezi sonucu düşüncelerinin pek te doğru olmadığını anlar. Evlenme ve boşanma işlemlerinde kararın sadece din mahkemelerinde olması, yaşlı yazarların eserlerini oluşturduktan sonra genç yazarlara düzeltme işlemi yaptırması, yazarın düşüncelerinin değişmesinde en etkili olan iki durumdur. Yazarın bu düşüncelerini destekleyen ve eserde dikkatimizi çeken bir bölümü şöyledir: "Yahudileri tanımlayan şu özdeyişini anmamak elde değil: 'Yahudiler de herkes gibidir, ama biraz daha fazla.' Evet, ilericilikte nasıl herkesten daha ileri olabiliyorlarsa, gericilikte de herkesten daha gerici olabiliyorlar. Korkaklıkta nasıl herkesten daha korkak oluyorlarsa, cesarette de herkesten daha cesur olabiliyorlar".[91]

Eserin ikinci bölümü olan "Avrupa'daki Amerika" adlı gezi yazısında Naim Tirali, 30 Kasım 1958 yılında Amerikan Hava Kuvvetleri'nin daveti üzerine Türk gazeteciler grubu olarak çıktığı Avrupa gezisini ele alır. Bu bölüm 22 sayfadan oluşur. NATO karargâhına yapılan ziyaret, askeriye içindeki aşırı disiplin ve cesaret, Türkiye ile NATO arasındaki ilişki, Avrupa'da bulunan Amerikalıların kültür ve çalışma düzeyi açısından üstünlükleri bu bölümde ele alınır. NATO'nun kendine olan güvenine ve işine bağlılığına hayran kalan yazar, yazısında sık sık okuyucuya

[91] Tirali, Naim (1992), *İki Şalom Arasında*, Cem Yayınevi, İstanbul, s. 64.

bu görüşünü yansıtır ve kendi ülkesinin de NATO'ya üye olmasıyla ayrıca gurur duyar.

Eserin üçüncü bölümünü "Depremden Sonra Ege" adlı gezi yazısı oluşturur. Bu bölüm 20 sayfadan oluşmaktadır.

Naim Tirali, 14 Mayıs 1997 tarihinde Basın Yayın Genel Müdürlüğü İl Temsilciliğinin düzenlediği Ege gezisini ele alır. 1926 yılında Fethiye ve çevresi büyük bir deprem felâketi geçirir. Ardından 1957 yılında da büyük bir deprem yaşanır ve alınan önlemler sayesinde fazla can kaybı yaşanmaz. Naim Tirali gezisinde gözlemlediği eksiklikleri, turistik açıdan ortaya çıkan olumsuz yönleri, Ege bölgesindeki yolların kötü durumu, Ege depreminden sonra şehirlerin ve ilçelerin son hâllerini, bölgedeki genç neslin bilinçli oluşunu bu yazısında ele alır. Yazar bu gezi sayesinde Aydın, Muğla, Marmaris, Fethiye, Milas il ve ilçelerini daha yakından gözlemleyip görüşlerini de okuyucuyla paylaşmış olur. Bu bölgenin yalnız deprem bölgesi olarak anılmasını istemeyen yazar, bölgenin turistik açıdan güzelliklerini de yazısında anlatarak ülkesine katkı sağlamak çabasındadır.

Eserin dördüncü gezi yazısı "Kalabalıklar İçinde Bir Yalnız Adam" adlı eserdir. Bu gezi yazısı 51 sayfadan oluşur. Naim Tirali, 11 Mart 1975 yılında Bülent Ecevit'in de bulunduğu Basın Yayın kafilesiyle Batı Almanya gezisine katılmıştır. Yazar, altı gün süren bu gezisinin ardından eserinde, Bülent Ecevit'in Batı Avrupa'da yaptığı görüşmeler ve konuşmalar, Almanya ile Türkiye arasındaki ilişkiler, Almanya'daki Türk işçi sorunları, insanların Ecevit'e olan hayranlığı, Kıbrıs gerçeği ve çözüm yolları gibi konuları okuyucuya aktarır. Almanya ile Türkiye

arasındaki karışık durum nedeniyle ortaya çıkan iç ve dış huzursuzluklar Bülent Ecevit'in Almanya'ya olan kısa gezisiyle biraz durulur.[92]

[92] Özkök, Lütfü (2001), "Mektuplardan-İki Şalom Arasında", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 52.

Bölüm 6

ÇEVİRİLERİN İNCELENMESİ

Her hangi bir dilden başka bir dile aktarılan esere tercüme ya da çeviri denir. Çeviri yapan kişiye ise çevirmen ya da mütercim adı verilir. Edebi çeviri, tüm çeviri çeşitleri arasında en çok üzerinde oynanabilen ve en zor olan çeviri türüdür. Edebi çeviriyi yapan çevirmenin hedef dili ve kaynak dili ana dil derecesinde bilmesi gerekir. Çevirmen, o dilin kültür öğelerini çok iyi bilmelidir. Çevirmen, kaynak dildeki doğal havayı, kendi dilinde de aynen vermelidir. Bir çeviri aslına yakıştığı zaman övgüye değer görülmektedir. Bu yüzden çevirmen kaynak yapıttan fikir, kapsam ve biçim bakımından uzaklaşmamalıdır. Tüm bunlar aynı kalmalı ve yalnız işaretler değiştirilmelidir.[93]

Avrupa edebiyatı tarihinde ilk edebi çevirmen, Tarent savaşında (M.Ö. 272) Romalılara esir düşmüş Livius Andronicus adında bir Yunanlıdır. Livius Andronicus'un en önemli başarısı Odissea Destanını Latinceye çevirmek olmuştur. Edebî çevirinin farklı edebiyat dünyalarını birleştiren bir köprü oluşunun en somut örneğini Friedrich Rückert (1788-1866) vermiş ve Kuran'ı Kerim'i Almancaya çevirmiştir.

Türk edebiyatında Tanzimat Dönemi'nde çeviri hareketlerinde bir yoğunlaşma görülmektedir. Bu dönemde Avrupa'dan dilimize birçok eser çevrilmiştir. Şemsettin Sami (1850-1904), Recaizâde Ekrem (1847-1914) ve Namık Kemal (1840-1888)

[93] Kızıltan, Rezan (2001), "Tarihte Çeviri", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, nr. 41, Ankara, s. 42-46.

hem ilk roman yazarlarımız, hem de ilk edebî çevirmenlerimizdendir. Cumhuriyet Döneminde Devrin Milli Eğitim Bakanı olan Hasan Ali Yücel, Sebahattin Eyüboğlu ve Nurullah Ataç'ı görevlendirerek "Dünya Edebiyatından Tercümeler" adı altında kitaplar hazırlatır. Bu sayede eski Yunan edebiyatından beri değerli görülen milletlerin eserleri dilimize çevrilmiştir.[94]

Günümüzde iletişimin daha kolay olması sayesinde çeviri ve çevirmenler fazlalaşmış durumdadır. İnsanoğlu gelişen teknoloji ve bilim sayesinde bugün çeviri konusunda her zamankinden daha da üstün konumdadır.

Naim Tirali'nin Çeviri Kitabı

Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler

Naim Tirali'nin çeviri kitabı olan *Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler* adlı eser, 1994 yılında Cem Yayınevi tarafından basılmıştır. Eser, Fransızcadan dilimize çevrilir ve 160 sayfadan oluşur. Eserde Marquis de Sade, Guy de Maupassant, Franz Kafka, Henry Miller, Anais Nin, Charles Bukowski, Regine Deforges ve Thomas Bernhard gibi batılı yazarların biyografileri ve hikâyeleri yer alır. Bunlar sırasıyla; Marguis de Sade, "Böylece Tam da İstediği Olmuş", "Kısas", Guy de Maupassant, "Hizmetçi Kızın Öyküsü", Franz Kafka, "Komşu", "Bir Karışım", Henry Miller, "Dieppe Newhaven Yolu", "Madmazel Claude", Anais Nin, "Küçük Kuşlar", Charles Bukowski, "Kentin En Güzel Kızı", "Minik Baca Temizleyicisi", Regine Deforges, "Danslı Çaylar", "Belleville'li Kadın Sürücü", Thomas Bernhard, "Acımak", "Direniş", "Taklitçi", "Çılgınlık", "Şüphe", "Olana Boyun Eğme"dir. Naim Tirali, bu batılı yazarları ve hikâyelerini Türkçe'ye çevirdikten sonra birçok dergi ve gazetelerde yayınlar. Kitaba *Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler* adını vermesinin sebebini kitabının önsözünde şöyle açıklar: "Uzun bir zaman süreci

[94] Aytaç, Gürsel (1996), "Karşılaştırmalı Edebiyat Biliminin Hazırlayıcısı: Edebi Çeviri Etkinliği", *Littera Edebiyat Yazıları*, Ürün Yayınları, C.7, Ankara, s. 27-30.

içinde, sıkılmadan Türkçe'ye çevirdiğim yazarların çoğu, kendi ülkelerinde, sakıncalı kişiler olarak tanınıyordu. Ama benim onlardan çevirdiğim öyküler, onların en sakıncasız öyküleriydi."[95]

Yazarın bu seçki kitabında yer alan yazarlardan, Franz Kafka, Henry Miller, Thomas Bernhard, Charles Bukowski ve Regine Deforges dilimizle ilk kez Naim Tirali aracılığı ile tanışır. Yazar, bu eserinde de diğer eserlerinde olduğu gibi Türkçeyi sade ve akıcı bir şekilde okuyucuya sunmayı başarmıştır. Eser, çeviri olmasına rağmen akıcı ve anlaşılır bir dile sahiptir. Eserde bulunan hikâyelerde, temalar çoğunlukla cinsellik üzerine kurulur. Diğer temalar ise, aile arası şiddet, psikolojik bunalımlar, ölüm gibi konulardır. Hikâyelerde yasak ve tehlikeli ilişkiler görülür.

Naim Tirali, bu yazarları ve hikâyelerini seçerek kendi estetik zevkini ortaya koyar. Yazarın eserlerinde de cinselliğin ve psikolojik bunalımların fazla olması bu yazarlarla arasındaki bağı kuvvetlendirir. Eserlerindeki temalar yüzünden toplumdan dışlanan ve tehlikeli görülen batılı yazarlar gibi Naim Tirali'de bir zamanlar eleştiriye maruz kalır. Fakat bu durum onun eserlerini vermesine engel olmaz. Yazar, gazete ve dergilerde yayımladığı bu çevirilerine kısaltma yapılması ve gereken önemin verilmemesi üzerine, batılı yazarlara ve eserlerine olan saygısından dolayı bu çevirileri bir kitap altında toplar. Bu seçki kitabı, yazarın edebiyat ve dil konusunda donanımlı olduğunun da bir kanıtı sayılır.[96]

[95] Tirali, Naim (1994), Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler, Cem Yayınevi, İstanbul, s. 5.
[96] Polikar, Tanseli (2001), "Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr.16, Samsun, Mart-Nisan, s. 54-55.

Bölüm 7

SONUÇ

Bu çalışmamızda, Naim Tirali'nin hayatı ve eserleri değerlendirilmiştir. Yazarın hayatı, altı hikâye kitabı, üç makale kitabı, bir gezi yazısı kitabı ve bir çeviri kitabından hareketle yaptığımız bu araştırmada, yazarın Türk edebiyatına olan katkıları ve eserlerinin önem derecesi incelenmiştir. Naim Tirali, soylu ve eğitimli bir aileden gelmiştir. Ailesinin bu vasıfları sayesinde yazar, iyi bir öğrenim görmüştür. Yazarlığının yanında, gazeteci ve siyasetçi yanı da olan Naim Tirali, hayatı boyunca önemli başarılara imza atmıştır. Toplumun her kesiminden insanı tanıma fırsatı bulan yazar, eserlerinde en çok ele alınan değil; en az ele alınan sınıfı işlemiş ve hem bireysel, hem de toplumsal sorunlara değinmiştir. Yazar, eserlerinde realist, hümanist ve yerel kültüre önem veren bir hikâyecidir. Hikâyelerindeki bazı özellikler sebebiyle Sait Faik Abasıyanık tarzına yakın durduğunu söylemek mümkündür. Hikâyeleri durum hikâyeleri ve küçük hikâyeler şeklinde oluşturulmuştur.

Naim Tirali'nin *Park, Yirmibeş Kuruşa Amerika, Aşka Kitakse, Piraziz Nere Berlin Nere, Aşk Dediğin* ve *Çılgınca Şeyler* adlı altı hikâye kitabında, her sınıftan insanların hayatları konu edilir. Buradaki amaç, bireylerin asıl sorunlarını ortaya çıkarmak ve sadece üst sınıf insanları konu alan yazarlara, her tabakayı açık bir şekilde göstermektir. Yazar, basit gibi görünen olayları bile hikâyeleştirmeyi başarmıştır. Eserlerinde yer alan kişiler ise, genelde kendi çevresinden insanlardır. Yazarın yaşadığı yerleri, kendisini ve çevresini hikâyelerinde açıkça görmek mümkündür. Tüm hikâyeleri kitaplaştırılmıştır. Bunların dışında, "Altmış Yaş

Kitabı" ve "Son Öpüş" adlarını vereceğini planladığı, yazılarını kitaplaştırmak istediği iki kitap planının gerçekleşmesine ömrü yetmemiştir.

Naim Tirali'nin gazete yazılarını bir araya getirdiği *Devrimden Önce Devrimden Sonra, Şapkasını Yiyen Bakan* ve *Karanlığa Işık Tutmak* adlı üç kitabı bulunmaktadır. Bunlar, dönemin siyasal, ekonomik, kültürel sorunlarını ele alan yazılardır. Siyasetle ilgili olarak *Tencere Dibin Kara* adlı bir eserini daha kitaplaştırmak istemiştir. Fakat bu isteğini de hayata geçirememiştir. Yazar, makalelerinde genel olarak nesnel davranmaya çalışmıştır.

Yazarın gezmeye, yeni bilgiler öğrenmeye olan düşkünlüğü ona, *İki Şalom Arasında* adlı gezi yazısı kitabını kazandırmıştır. Bu gezi yazısında, gezdiği yerlerin yanı sıra, ülkenin önemli siyasetçilerinin de izlenimlerini görmek mümkündür.

Naim Tirali'nin çeviri kitabı olan *Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler* adlı eseri ilk olarak, ismi nedeniyle uzun süre edebiyat camiasında tartışılmıştır. Yazar, farklı dönemlerde adını edebiyata altın harflerle yazdırmış olan yazarları, bu kitabına konu etmiştir. Fransızca ve Almanca'yı iyi derecede bilen yazar, eserinde yer alan yazarların hikâyelerini temel kaynaklara dayalı olarak vermiştir.

Naim Tirali, gazeteciliğe ve siyasete yakınlaşmasının ardından yazılarına uzun yıllar ara vermiş fakat edebiyattan kopamamıştır. Diyebiliriz ki, onun hayatında önemli olan asıl meslek yazarlıktır. Yazmak onun için vazgeçilemeyecek bir tutkudur. Bu yüzden, uzun bir araya rağmen, açığını kapatmak için ömrünün son zamanlarına kadar elinden kalemi bırakmamıştır.

KAYNAKÇA

Akbal, Oktay (1998), "Olgunlaşan Genç", [Nakleden: Naim Tirali (1998), *Aşka Kitakse*, Yön Yayınları, s. 101].

_____ (2001); "Olgunlaşan Genç", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 39.

_____ (2001), "Öykücünün Öyküsü", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 2.

Aktaş, Şerif-Gündüz, Osman (2005), Yazılı ve Sözlü Anlatım, Akçağ Yayınları, Ankara, 336 s.

Arman, Ziya (1998), "Bir Hikâye Kitabı", Yeditepe, [Nakleden: Tirali, Naim, (1998), *Aşka Kitakse*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 102-103.]

Asiltürk, Baki (2009), "Edebiyatın Kaynağı Olarak Seyahatnameler", Turkish Studies, İnternational Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Winter, Vol. 4, s. 911-995.

Aytaç, Gürsel (1996), "Karşılaştırmalı Edebiyat Biliminin Hazırlayıcısı: Edebi Çeviri Etkinliği", Littera Edebiyat Yazıları, Ürün Yayınları, C.7, Ankara, s. 27-30.

Belli, Sevim (1994), *Boşuna mı Çiğnedik?,* Belge Yayınları, İstanbul, 640 s.

Büyük Lûgat ve Ansiklopedi (1973), Meydan Yayınevi, C. XII, İstanbul.

Çetin, Nurullah (2000), *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Ankara, 304 s.

Çulfaz, Orhan (2001), "Merhaba Elli Yıllık Dostum", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 8-9.

Davutoğlu, Mustafa (2001), "Naim Tirali ile Söyleşi", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 84-85.

Dursun, Tarık (2000), "Naim Tirali Düşçübaşımız", *Şapkasını Yiyen Bakan*, Yön Yayıncılık.

Engül, Bakır, Mehmet (2011), "Romanda Zaman Kavramı", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. IV, S. 16, s. 428-434.

Ersöz, Ahmet (2001), "45 Altın Yıl", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 29-31.

Gedikoğlu, Yasemin (2009), *Naim Tirali'nin Öykücülüğü*, Gaziantep Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.

Girgin, Sevinç (2012), *Falih Rıfkı Atay'ın Gezi Yazılarında Avrupa*, Doğu Akdeniz Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi, Gazimağusa, KKTC.

Gülgün, Serpil (2001), "Hikâyeciliğinin 40. Yılında Naim Tirali'ye Merhaba", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 68-69.

Günay, Hayrettin (2009), "Naim Tirali Üstüne", Yeşilgiresun, 6 Haziran Cumartesi.

Işık, Ali (2006), *Renklerde Sesleniş Maviden Önce Yeşilden Sonra Piraziz*, Uğur Yayınları, İstanbul, 133 s.

Işık, İhsan (1998), *Yazarlar Sözlüğü*, Risale Yayınları, 2. Basım, İstanbul, s.586-587.

_____ (2002), *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Elvan Yayınları, 2. Basım, Ankara, s. 916.

Kabacalı, Alpay (2001), "Yaşama Çağıran Öykü", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 19.

Kalyoncu, Cemal A. (2000), "İkinci Mahmud'dan Belgeli Ayan Reisi", Aksiyon, Nr. .44, İstanbul, s. 309; "İkinci Mahmud'dan Belgeli Ayan Reisi", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 24.

Karadeniz, Fikret (1998), "Naim Tirali'nin Park Adlı Kitabında Gerçekten Kaçan Konuk", Yeşilgiresun, [Nakleden: Naim Tirali, (1998), *Park*, Yön Yayınları, s.121]

Karaer, Erol (2001), "Tirali: Benim İçin Önemli Olan Yaşadığım Değil, Yazdığımdır", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 76.

Karataş, Turan (2011), *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Işık Yayınları, İstanbul, 654 s.

Kılıç, Arslan (1999), "İnsanoğlundan Ümit Kesilmez", [Nakleden: Naim, Tirali (2000), *Şapkasını Yiyen Bakan*, Yön Yayınları, İstanbul, s. 5-10.]

Kızıltan, Rezan (2001), "Tarihte Çeviri", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, nr. 41, Ankara, s. 42-46.

Korkmaz, Ramazan (Ed.) (2005), *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara.

Kudret, Cevdet (2004), *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman*, Dünya Yayıncılık, İstanbul.

Mamaşoğlu, Remzi (1989), "Gazeteci, Politikacı ve Öykücü Naim Tirali", Giresun Dergisi, nr. 13, Giresun, s. 71-73.

Miskioğlu, Ahmet (2001), "Naim Tirali İçin", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 16-18.

Naci, Fethi (2002), *Dünya Bir Gölgeliktir*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 176 s.

Necatigil, Behçet (1971), *Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü*, Varlık Yayınları, Gül Matbaası, İstanbul.

Önal, Mehmet (2008), "Edebi Dil ve Üslûp, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S. 36, Erzurum, s. 23-47.

Özer, Ahmet (1996), "Gazeteci-Yazar Naim Tirali", *Sordum Söylediler*, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.

Özkök, Lütfü (2001), "Mektuplardan-İki Şalom Arasında", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 52.

Özyalçıner, Adnan (2001), "Öykücülüğünün Kırkıncı Yılında Naim Tirali ile Konuşma", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 80-81.

_____ (2001), "Yazarlığının Ellinci Yılında Naim Tirali'ye Sorular", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 86-87.

Sipahioğlu, Emin (1962), "Naim Tirali İle Bir Konuşma", Yeditepe, nr. 75, İstanbul, s. 11.

Süreya, Cemal (2001), "Tirali'ye Öykücülüğümüz Üzerine Sorular", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 70.

Tirali, Emine (2001), "Babam Naim Tirali", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 28.

Tirali, Naim (1961), "Anadolu Gazeteleri ve Valiler", Karadeniz Postası, 8 Haziran.

_____ (1965), *Devrimden Önce Devrimden Sonra*, Yenilik Basımevi, İstanbul.

_____ (1984), *Piraziz Nere Berlin Nere*, Kent Basımevi, İstanbul.

_____ (1989), "Günlük", Türk Dili Dergisi, nr. 10, Ankara, Ocak-Şubat, s. 38-40.

_____ (1989), "Günlük", Türk Dili Dergisi, nr. 12, Ankara, Mayıs, s. 49-51

_____ (1990), "Günlük", Türk Dili Dergisi, nr. 19, Ankara, Temmuz, s. 56-58.

_____ (1990), "Günlük", Türk Dili Dergisi, nr. 21, Ankara, Kasım, s. 52-53.

_____ (1992), "Günlük", Türk Dili Dergisi, nr. 33, Ankara, Kasım, s. 50-51

_____ (1992), *İki Şalom Arasında*, Cem Yayınevi, İstanbul.

_____ (1993), "Günlük", Türk Dili Dergisi, nr. 35, Ankara, Mart, s. 52-53.

_____ (1994), *Sakıncalı Yazarlardan Sakıncasız Öyküler*, Cem Yayınevi, İstanbul.

_____ (1998), *Aşka Kitakse*, Yön Yayınları, İstanbul.

_____ (1998), *Park*, Yön Yayınları, Beşinci Basım, İstanbul.

_____ (1998), *Yirmibeş Kuruşa Amerika*, Yön Yayınları, Dördüncü Basım.

_____ (1999), *Aşk Dediğin*, Yön Yayınları, İstanbul.

_____ (1999), *Çılgınca Şeyler*, Yön Yayınları, İstanbul.

_____ (2000), *Karanlığa Işık Tutmak*, Yön Yayınları, Birinci Basım, İstanbul.

_____ (2000), "Olduğu Gibi ya da Yaşama Felsefesinden Yaşam Gerçeğine", Türk Dili Dergisi, nr. 79, s. 44-50.

_____ (2000), *Şapkasını Yiyen Bakan*, Yön Yayınları, İstanbul.

_____ (2001), "Giresun Öyküleri", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, 48 s.

Tok, Perihan (2001), "Ellinci Yaşında Naim Tirali'yle Söyleşi", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Samsun, Mart-Nisan, s. 65.

Turşucu, Gencay (2001), "Gecenin İçinden", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr. 16, Bulancak, Mart-Nisan, s. 91-93.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, Dergâh Yayınları, C. VIII, İstanbul.

Uyguner, Muzaffer (2001), "Şapkasını Yiyen Bakan", Bulancak Kültür-Sanat Dergisi, nr.16, Samsun, Mart-Nisan, s. 56-57.

Yavuz, Hilmi (2009), "Naim Tirali İçin", Zaman, 3 Haziran.

Yüce, Sefa (2012), *Naim Tirali'nin Hikâyeciliği*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara.

Yüksel, Ayhan-Yeşilot, Okan (2012), "Giresun'da İz Bırakanlar", Giresun Valiliği, İstanbul, nr. 20, s. 153.

Wellek, Renê-Warren, Austin (2011), *Edebiyat Teorisi*, Dergâh Yayınları, İstanbul.

EKLER

Ek 1: Naim Tirali'nin 1945 yılında Galatasaray Lisesi'nde okurken, Naime ve Ünsiye halalarına, kendi el yazısı ile yazdığı bir mektup.

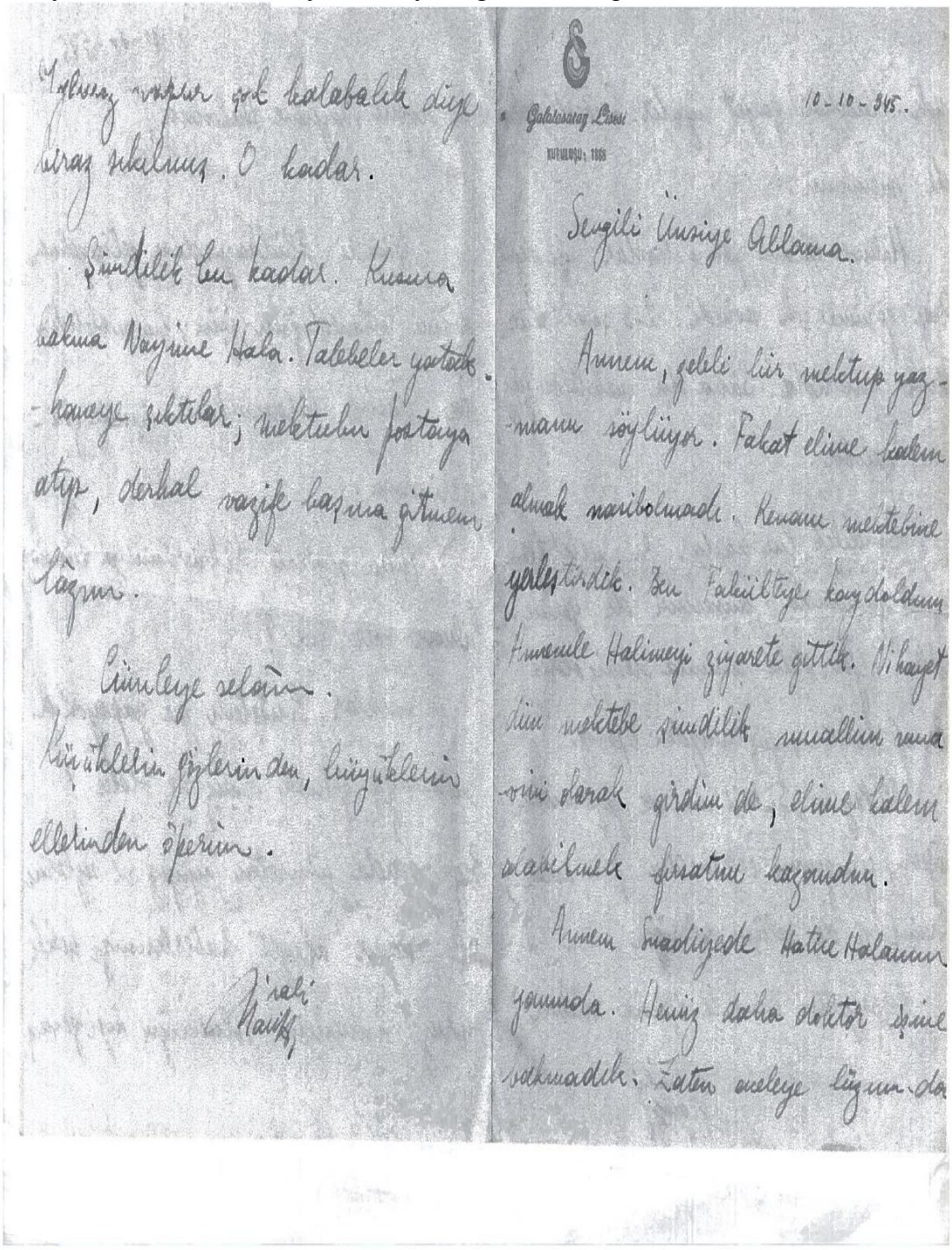

Galatasaray Lisesi
KUTULUŞU: 1868

10-10-945.

Sevgili Ünsiye Ablama.

Annem, gelelî bir mektup yaz-
-mamı söylüyor. Fakat elime kalem
almak naribolmadı. Kemanı mektebine
yolleştirdik. Bu Pakültiye kaydoldum
Annemle Halimeyi ziyarete gittik. Nihayet
Lüm mektebe şimdilik muallim rema
-sini olarak girdim de, elime kalem
alabilmek fırsatını kazandım.

Annem Nadiyede Hatice Halamın
yanında. Henüz daha doktor yüne
yakmadık. Zaten acelemiz lüzum da

Ünsiye selâm.
Küçüklerin gözlerinden, büyüklerin
ellerinden öperim.

Naim Tirali

10-10-9

Sevgili Nazime Halama,

Şimdi Kâğıthaneden gelip gelmediğini bilmediğim için, bu mektubu da Nâzime Halamın kimin üzerine yollayacağımı bilmiyorum.

Aynı şeyleri tekrarlamaya lüzum var mı?

Çocuklar, Cüneyt ne yapıyorlar? Sulacağa gitmek için ne oldu? Biz burada cümleten iyiyiz ve sizler de daima afiyet haberlerinizi bekliyoruz. Annenin yolculuğu iyi geçti yok. Kendisi gayet iyidir. Sandığımdan da memnunum.

Halime Halam pek o kadar iyi değil. Bizi görünce çok sevindi. 2-3 saat oturduk yanında. Sana da mektup yazmış galiba.

Şimdilik bu kadar. Bu mektubu aynı zamanda annenin de yanındır. Geç olda amma temiz olda. Cevap bekler, gözlerinizden öperiz.

Ali Kâzım'ın, Şükrü'nün de gözlerinden öper, yiğenim ellerinden pek eder, Emine'ye de selâm ederiz.

Hepsinden evvel cümle âleme selâm.

Ömer Ali
Rauf

Ek 2: 1947 yılında Sait Faik Abasıyanık, Behçet Necatigil, Naim Tirali ve Kenan Harun'un, Park kitabının ilk baskısını incelerken çektirdikleri bir fotoğraf.